

**RIJKSINSTITUUT VOOR ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING
DIENST VOOR GENEESKUNDIGE VERZORGING
WETENSCHAPPELIJKE RAAD**

**Farmaceutische kengetallen
Farmaceutische verstrekkingen
Ambulante praktijk**

2010

Farmaceutische kengetallen

Farmaceutische verstrekkingen

Ambulante praktijk

Comité voor de evaluatie van de medische praktijk inzake geneesmiddelen

Voorzitter:

M. VERMEYLEN

Ondervoorzitter:

G. VERPOOTEN

Secretaris:

H. BEYERS

Leden:

M. BAUVAL, G. BEUKEN, J. BOCKAERT, S. BOULANGER, A. BOURDA, D. BROECKX, P. CHEVALIER, M.-H. CORNELY, J. CREPLET, Ch. de GALOCSY, J. DE HOON, M. DE ROECK, Ph. EHLINGER, J. GERARD, F. JACOBS, P. LACOR, A. LECROART, C. LUCET, G. NIESTEN, F. PROFILI, G. PUTZEYS, J.-Y. REGINSTER, G. SCHRAEPEN, W. SCHROOYEN, N. SCHUHMANN, C. SMETS, F. SUMKAY, C. VAN DEN BREMT, R. VANDER STICHELE, O. VAN DE VLOED, P. VAN DURME, P. VAN HOORDE, B. VAN ROMPAEY, J. VOISEY, D. ZAMUROVIC.

De informatie uit deze handleiding mag niet overgenomen worden zonder toestemming van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering. Deze informatie mag in geen geval gebruikt worden voor publicitaire doeleinden.

veertiende editie, december 2012

Verantwoordelijke uitgever: J. DE COCK, RIZIV, Tervurenlaan 211, 1150 Brussel

Inhoudstafel

1. Inleiding	3
2. De gegevensinzameling	4
3. Resultaten	5
3.1 Globale gegevens.....	5
3.1.1 De verdeling over de anatomische hoofdgroepen in 2010	5
3.1.2 Evolutie 2002-2010 van de anatomische hoofdgroepen.....	7
3.1.3 Therapeutische hoofdgroepen per geslacht en leeftijdsklasse	14
3.1.4 Verdeling van de farmaceutische specialiteiten volgens statuut.....	17
3.1.5 New Chemical Entities.....	19
3.2 Gegevens volgens voorschrijver	21
3.2.1 Verdeling van de voorschriften over de voorschrijvers in 2010	21
3.2.2 De anatomische hoofdgroepen volgens de voorschrijver.....	23
3.2.3 Gegevens over de chemische ondergroepen – DU90%	25
3.2.3.1 DU90% voor alle voorschrijvers.....	26
3.2.3.2 DU90% voor de algemeen geneeskundigen	28
3.2.3.3 DU90% voor de tandartsen	30
3.2.3.4 DU90% voor alle specialisten	32
3.2.3.5 DU90% voor de specialisten in inwendige geneeskunde	34
3.2.3.6 DU90% voor de gynaecologen	36
3.2.3.7 DU90% voor kinderartsen.....	38
3.2.3.8 DU90% voor de dermatologen.....	40
3.3 Gedetailleerde gegevens over bepaalde therapeutische klassen	42
3.3.1 Geneesmiddelen gebruikt bij astma en COPD	42
3.3.2 Antibiotica	47
3.3.3 Antidepressiva	51
3.3.4 Middelen tegen Alzheimer	54
3.3.5 Anti-epileptica	56
3.3.6 Hartvaatstelsel	58
3.3.7 Middelen gebruikt bij diabetes	65
3.3.8 Maagzuurremmers	69
3.3.9 Niet-steroïdale anti-inflammatoire geneesmiddelen.....	72
4. Conclusie en perspectieven	74
BIJLAGE 1	76
BIJLAGE 2	77

1. Inleiding

Deze veertiende editie van de 'Farmaceutische Kengetallen van de Farmaceutische Verstrekkingen in de Ambulante Praktijk' gaat over de gegevens van het jaar 2010.

Om de geneesmiddelen in te delen werd de internationaal aanvaarde rangschikking van geneesmiddelen (de Anatomical Therapeutic Chemical Classification - ATC) gebruikt. De volumegegevens werden uitgedrukt in Daily Defined Doses (DDD). Deze begrippen worden nader uitgelegd in de 'Handleiding Farmanet – uniek spoor' (zie RIZIV-website: <http://www.riziv.fgov.be/drug/nl/statistics-scientific-information/pharmanet/guide/index.htm>)

De gegevens in dit verslag werden ingezameld via het Farmanet-systeem. Een belangrijke opmerking is dat de gegevens verzameld in het kader van Farmanet enkel betrekking hebben op de aflevering van terugbetaalde farmaceutische specialiteiten in de ambulante praktijk.

Niet-terugbetaalbare geneesmiddelen, magistrale bereidingen en afleveringen in ziekenhuizen komen niet voor in de kengetallen.

Sommige rusthuizen (ROB) en rust- en verzorgingstehuizen (RVT) worden bevoorraad door openbare apotheken. De gegevens over die geneesmiddelen zijn wel opgenomen in Farmanet. In welke ROB of RVT ze worden afgeleverd, kan niet worden nagegaan.

Vanaf 2004 bevat de Farmanet-databank naast gegevens die betrekking hebben op het voorgeschreven geneesmiddel en de voorschrijver, ook gegevens over de rechthebbende. Dit heeft ons voor het eerst toegelaten in de editie van de Kengetallen 2004 gegevens te publiceren over het aantal patiënten die met een geneesmiddel uit een bepaalde therapeutische klasse worden behandeld. Het schept ook de mogelijkheid om gelijktijdig gebruik van verschillende geneesmiddelen te bestuderen op patiënteniveau.

2. De gegevensinzameling

De gegevens die in het kader van Farmanet verzameld worden, zijn bijna 100% volledig. Als referentie werd gebruik gemaakt van de uitgaven bekend uit de boekhoudkundige gegevens (documenten C).

De gegevens hebben betrekking op alle voorschrijvers die geneesmiddelen hebben voorgeschreven die voor humaan gebruik bestemd waren en die geheel of gedeeltelijk in aanmerking kwamen voor een tegemoetkoming binnen de Belgische wetgeving.

Binnen Farmanet werden de volgende aantallen voorschrijvers geregistreerd (zie ook bijlage 1):

Algemeen geneeskundigen (000 - 009):	19.320
Specialisten in opleiding:	3.233
Specialisten:	
Specialisten Inwendige Geneeskunde: <i>(inclusief cardiologen, pneumologen, gastro-enterologen en reumatologen)</i>	3.944
Specialisten Pediatrie:	1.685
Specialisten Dermatologie:	798
Specialisten Gynaecologie:	1.630
Andere Specialisten:	15.702
Tandartsen:	8.465
Totaal:	54.777

3. Resultaten

3.1 Globale gegevens

3.1.1 De verdeling over de anatomische hoofdgroepen (ATC niveau 1) in 2010 (tabel 3.1.1)

In deze tabel staat onderaan de kost en het totale volume van de ambulante voorschriften van alle voorschrijvers. In de derde kolom wordt het brutobedrag (= nettobedrag of verzekeringstegemoetkoming + persoonlijk aandeel van de patiënt) in duizenden € weergegeven, in de zevende kolom het persoonlijk aandeel van de patiënt in de kost en in de voorlaatste kolom wordt het gebruik uitgedrukt in DDD per 1000 inwoners per dag (zie Handleiding Farmanet op de RIZIV-website via de link <http://www.riziv.fgov.be/drug/nl/statistics-scientific-information/pharmanet/guide/index.htm>).

In 2010 is de top 4 van de 14 anatomische hoofdgroepen volgens nettokost:

1. Hart vaatstelsel (ATC-klasse C) (bloeddrukverlagers, cholesterolverlagers, ...)
2. Zenuwstelsel (ATC-klasse N)
3. Antineoplastische en immunomodulerende middelen (ATC-klasse L)
4. Maagdarmkanaal en metabolisme (ATC-klasse A)

64,8% van de geneesmiddelenuitgaven van de verzekering (nettobedrag) in ons land slaan op deze vier geneesmiddelengroepen.

De ATC-klasse L (antineoplastische en immunomodulerende middelen) blijft een sterke stijging in nettokost kennen.

De rangschikking qua gebruik ziet er in 2010 als volgt uit:

1. Hart vaatstelsel (ATC-klasse C)
2. Maagdarmkanaal en metabolisme (ATC-klasse A)
3. Zenuwstelsel (ATC-klasse N)
4. Ademhalingsstelsel (ATC-klasse R)

De verschillen in deze twee rangschikkingen zijn uiteraard het gevolg van het verschil in behandelingskost per DDD.

Tabel 3.1.1 Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: verdeling over de anatomische hoofdgroepen in 2010

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	Brutobedrag (duizenden EURO)	%	Nettobedrag (duizenden EURO)	%	Persoonlijk aandeel (duizenden EURO)	%	DDD/1000 inw/dag	%
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	322.269	9,9%	272.185	10,0%	50.084	9,5%	146,3	12,3%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	176.815	5,4%	156.029	5,7%	20.786	3,9%	90,4	7,6%
C	HARTVAATSTELSEL	803.886	24,8%	652.775	24,0%	151.111	28,6%	487,5	40,9%
D	DERMATOLOGICA	37.437	1,2%	30.560	1,1%	6.877	1,3%	6,4	0,5%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	55.669	1,7%	31.304	1,2%	24.365	4,6%	70,0	5,9%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	88.486	2,7%	83.083	3,1%	5.403	1,0%	40,8	3,4%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	318.063	9,8%	263.065	9,7%	54.998	10,4%	31,9	2,7%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	369.033	11,4%	366.510	13,5%	2.523	0,5%	12,0	1,0%
M	SKELETSPIERSTELSEL	129.248	4,0%	101.350	3,7%	27.898	5,3%	61,5	5,2%
N	ZENUWSTELSEL	566.047	17,4%	470.063	17,3%	95.984	18,2%	123,2	10,3%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	1.411	0,0%	1.149	0,0%	262	0,0%	0,5	0,0%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	305.756	9,4%	226.872	8,3%	78.884	15,0%	102,4	8,6%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	47.302	1,5%	39.087	1,4%	8.214	1,6%	18,8	1,6%
V	DIVERSE MIDDELEN	26.198	0,8%	25.972	1,0%	226	0,0%	0,4	0,0%
	TOTAAL	3.247.619	100,0%	2.720.004	100,0%	527.614	100,0%	1.192,2	100,0%

3.1.2 Evolutie 2002-2010 van de anatomische hoofdgroepen (ATC niveau 1) (tabellen 3.1.2.a tot en met 3.1.2.e)

In deze tabellen wordt de evolutie van de brutokost, van het voorgeschreven volume, van de kost per volume, van het percentage dat door de patiënt wordt betaald en van de persoonlijke aandelen weergegeven in de loop van de periode 2002 tot en met 2010.

De gegevens van twee ATC-klassen worden verstoord door factoren die niet verbonden zijn met de medische praktijk en ze moeten dus met de nodige voorzichtigheid worden onderzocht: de ATC-klassen V¹ en G².

We moeten bovendien opmerken dat de integratie van de zelfstandigen in de kleine risico's een knik in de gegevensreeks voor 2008 teweeg brengt ; men schat de extra groei van de Farmanetgegevens door deze integratie op 5,4%.

Qua volume stijgen praktisch alle ATC-klassen elk jaar. Globaal gezien, neemt het aantal afgeleverde DDD elk jaar toe met 5,8%. De belangrijkste toenames (zowel in % als in aantal DDD) vindt men terug bij de geneesmiddelen van het maagdarmkanaal en stofwisseling (A), bloed en bloedvormende organen (B) (in deze ATC-klasse wordt de zeer sterke groei veroorzaakt door de terugbetaling van aspirine in cardiovasculaire preventie vanaf 2008), de antineoplastische en immunomodulerende middelen (L), het zenuwstelsel (N) en het hart vaatstelsel (C). Enkel het urogenitaal stelsel en de geslachtshormonen (G) nemen af maar dit resultaat is grotendeels het gevolg van een overheveling van vergoedbare contraceptiva naar niet-vergoedbare (wat ze uit onze statistieken doet verdwijnen).

Qua kosten bedraagt de gemiddelde jaarlijkse groei 3,9%, maar de situatie varieert sterk van klasse tot klasse alsook van jaar tot jaar (dalingen in 2005 en 2006).

In de eerste plaats vindt men bepaalde klassen terug waarvan de gemiddelde kost alsook het volume elk jaar stijgen, wat belangrijke groeipercentages van de totale brutokost met zich mee brengt: de antineoplastische en immunomodulerende middelen (L), en de geneesmiddelen voor de zintuiglijke organen (S). De ATC-klasse L stijgt met gemiddeld 29 miljoen euro per jaar.

Twee belangrijke klassen (geneesmiddelen voor het hart vaatstelsel (C) en voor het maagdarmkanaal en stofwisseling (A)) kennen sinds jaren een dalende kost per eenheid. De daling is nog groter geworden in 2010. Het verschijnen van generieken en talrijke budgettaire maatregelen liggen aan de oorsprong van deze vermindering in kost per DDD. Dankzij die prijsverlagingen wordt de belangrijke groei in volume gedeeltelijk opgevangen en blijft het budget voor die klassen onder controle (ATC-klasse C : +15 miljoen euro gemiddelde jaarlijkse stijging in brutokost, ATC-klasse A : +7 miljoen euro).

---

¹ De groei van de klasse V is in realiteit een artificiële groei als gevolg van de overgang van de gasvormige medische zuurstof van de lijst van de vergoedbare magistrale bereidingen naar de lijst van de vergoedbare farmaceutische specialiteiten; als gevolg van die overgang worden deze afleveringen voortaan geïdentificeerd in Farmanet, wat voorheen niet het geval was.

² De plotse daling van de klasse G in 2005 is te wijten aan het feit dat dat jaar een groot aantal contraceptiva uit de terugbetaling geschrapt werden. Deze daling weerspiegelt noch de therapeutische praktijk (de patiënten blijven immers deze geneesmiddelen nemen maar ze worden niet meer geregistreerd in Farmanet) noch de evolutie van de terugbetaling op lange termijn (het merendeel van de contraceptiva werd geleidelijk aan terug opgenomen in de terugbetaling in de loop van 2006).

De recente evolutie van de ATC-klasse B (Bloed en bloedvormende organen) werd sterk beïnvloed door de opname van aspirine in cardiovasculaire preventie in 2008 op de lijst van de vergoedbare farmaceutische specialiteiten (belangrijke stijging in volume tegen een geringe kost per DDD).

Het percentage dat door de patiënt wordt betaald, vertoont een daling (van 18,4% in 2002 naar 17,9% in 2010). Talrijke parameters spelen in op dat globale resultaat (stijging of daling).

De daling laat zich enerzijds verklaren door de prijsstijging van de verpakkingen binnen een ATC-klasse (de plafonds van de remgelden worden vaker bereikt). Anderzijds stijgen bepaalde beter vergoede ATC-klassen meer dan alle specialiteiten samen (bijvoorbeeld ATC-klasse L)³.

Omgekeerd werden enkele hogere plafonds ingevoerd die het percentage dat betaald wordt door de patiënt, doen stijgen (speciale plafonds voor de grote verpakkingen van meer dan 60 tabletten in 2003, speciale plafonds "ATC4" in 2005⁴). Bovendien kan het referentietariefbetalingssysteem in bepaalde gevallen een meerkost voor de patiënt met zich mee brengen (als de originele specialiteiten hun prijs niet laten zakken tot op het niveau van de vergoedingsbasis).

De speciale plafonds « ATC4 » werden geschrapt in 2 fasen (in 2008 en 2009).

In absolute waarde stijgt het persoonlijk aandeel van 439 tot 580 miljoen euro.

---

³ De belangrijke verschillen in percentages tussen de verschillende ATC-klassen zijn te wijten aan het feit dat ze meer specialiteiten bevatten die ofwel in categorie A (aandeel van de patiënt = 0) worden vergoed (bijv. de antineoplastische en immunomodulerende middelen (L)) ofwel in categorie B, C of Cx worden vergoed (bijv. urogenitale stelsel en geslachtshormonen (G))

⁴ Deze hogere plafonds werden ingevoerd op het niveau van de chemische ondergroep waarin generische geneesmiddelen aanwezig zijn om de aantrekkingskracht van de goedkoopste geneesmiddelen voor de patiënten aan te wakkeren

Tabel 3.1.2.a Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Evolutie van het brutobedrag 2002-2010 (in duizenden EURO)

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Jaarlijkse evolutie in %
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	261.920	281.311	300.235	293.668	286.423	294.891	339.911	334.794	322.269	2,6%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	93.596	111.580	128.754	143.826	154.737	160.902	180.792	194.443	176.815	8,3%
C	HARTVAATSTELSEL	679.009	701.762	738.586	712.575	688.360	723.919	794.552	811.404	803.886	2,1%
D	DERMATOLOGICA	38.012	37.924	40.843	40.435	33.696	32.145	35.469	34.088	37.437	-0,2%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	98.234	99.550	96.642	63.454	76.331	67.208	67.900	61.959	55.669	-6,9%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	58.210	60.784	61.545	64.051	66.596	71.806	79.870	81.420	88.486	5,4%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	268.392	271.962	258.713	263.372	242.340	269.934	330.123	324.897	318.063	2,1%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	134.239	163.574	197.069	224.347	237.830	264.004	318.884	346.178	369.033	13,5%
M	SKELETSPIERSTELSEL	130.770	146.531	150.103	136.447	129.172	132.780	141.667	132.846	129.248	-0,1%
N	ZENUWSTELSEL	363.255	412.469	454.971	455.154	461.244	495.132	548.320	556.652	566.047	5,7%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	895	908	908	871	887	934	1.076	1.115	1.411	5,9%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	226.289	232.461	246.421	258.283	257.537	273.749	299.118	313.741	305.756	3,8%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	26.144	30.470	32.807	34.535	34.515	34.949	38.867	40.340	47.302	7,7%
V	DIVERSE MIDDELEN	7.749	18.476	21.941	24.527	25.568	26.709	27.250	27.123	26.198	16,4%
TOTAAL :		2.386.714	2.569.761	2.729.537	2.715.545	2.695.237	2.849.063	3.203.797	3.261.001	3.247.619	3,9%
Opmerking : de gegevens van alle jaren zijn verwerkt op basis van de laatste link Geneesmiddel-ATC-DDD											

Tabel 3.1.2.b Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Evolutie van het volume 2002-2010 (in duizenden DDD)

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Jaarlijkse evolutie in %
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	279.893	313.976	357.878	372.713	384.395	423.674	499.523	545.203	578.979	9,5%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	51.918	60.921	69.088	75.089	77.763	83.968	140.043	321.892	357.785	27,3%
C	HARTVAATSTELSEL	1.163.919	1.253.692	1.356.653	1.411.586	1.498.343	1.594.316	1.780.033	1.872.074	1.928.767	6,5%
D	DERMATOLOGICA	25.174	24.741	25.666	25.514	24.146	23.117	25.649	25.504	25.518	0,2%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	374.779	355.657	330.678	168.438	266.488	295.804	305.454	295.276	276.829	-3,7%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	111.650	117.349	121.101	123.506	128.208	135.317	150.927	156.710	161.595	4,7%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	99.890	102.015	98.095	104.628	104.160	110.981	122.405	126.785	126.044	2,9%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	28.960	31.722	34.571	35.358	35.816	38.342	43.463	45.687	47.434	6,4%
M	SKELETSPIERSTELSEL	194.358	210.400	221.228	212.746	210.959	219.812	241.164	243.944	243.288	2,8%
N	ZENUWSTELSEL	301.159	324.085	350.820	361.178	380.825	404.326	447.039	465.835	487.480	6,2%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	1.256	1.287	1.349	1.345	1.384	1.497	1.739	1.853	1.950	5,7%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	312.736	313.585	314.419	323.047	327.535	345.419	375.162	393.868	405.251	3,3%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	66.919	70.662	71.210	71.430	69.940	70.585	74.771	73.047	74.574	1,4%
V	DIVERSE MIDDELEN	474	998	1.209	1.352	1.422	1.495	1.553	1.561	1.608	16,5%
TOTAAL :		3.013.085	3.181.090	3.353.966	3.287.928	3.511.386	3.748.653	4.208.924	4.569.241	4.717.104	5,8%
Opmerking : de gegevens van alle jaren zijn verwerkt op basis van de laatste link Geneesmiddel-ATC-DDD											

Tabel 3.1.2.c Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Evolutie van de ratio brutobedrag/DDD 2002-2010 (in EURO/DDD)

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Jaarlijkse evolutie in %
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	0,94	0,90	0,84	0,79	0,75	0,70	0,68	0,61	0,56	-6,3%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	1,80	1,83	1,86	1,92	1,99	1,92	1,29	0,60	0,49	-14,9%
C	HARTVAATSTELSEL	0,58	0,56	0,54	0,50	0,46	0,45	0,45	0,43	0,42	-4,1%
D	DERMATOLOGICA	1,51	1,53	1,59	1,58	1,40	1,39	1,38	1,34	1,47	-0,4%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	0,26	0,28	0,29	0,38	0,29	0,23	0,22	0,21	0,20	-3,3%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	0,52	0,52	0,51	0,52	0,52	0,53	0,53	0,52	0,55	0,6%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	2,69	2,67	2,64	2,52	2,33	2,43	2,70	2,56	2,52	-0,8%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	4,64	5,16	5,70	6,34	6,64	6,89	7,34	7,58	7,78	6,7%
M	SKELETSPIERSTELSEL	0,67	0,70	0,68	0,64	0,61	0,60	0,59	0,54	0,53	-2,9%
N	ZENUWSTELSEL	1,21	1,27	1,30	1,26	1,21	1,22	1,23	1,19	1,16	-0,5%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	0,71	0,71	0,67	0,65	0,64	0,62	0,62	0,60	0,72	0,2%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	0,72	0,74	0,78	0,80	0,79	0,79	0,80	0,80	0,75	0,5%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	0,39	0,43	0,46	0,48	0,49	0,50	0,52	0,55	0,63	6,2%
V	DIVERSE MIDDELEN	16,36	18,51	18,14	18,15	17,98	17,86	17,55	17,37	16,29	-0,1%
TOTAAL :		0,79	0,81	0,81	0,83	0,77	0,76	0,76	0,71	0,69	-1,7%

Opmerking : de gegevens van alle jaren zijn verwerkt op basis van de laatste link Geneesmiddel-ATC-DDD

Tabel 3.1.2.d Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Evolutie van het percentage dat door de patiënt wordt betaald 2002-2010 (in %)

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Jaarlijkse evolutie in %
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	15,2%	15,5%	15,3%	17,1%	19,1%	18,2%	17,5%	16,7%	15,5%	0,3%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	13,0%	12,7%	12,7%	13,1%	14,9%	14,7%	14,3%	13,9%	11,8%	-1,3%
C	HARTVAATSTELSEL	18,3%	19,9%	19,8%	21,5%	22,8%	22,0%	21,1%	20,1%	18,8%	0,3%
D	DERMATOLOGICA	17,4%	17,5%	17,4%	17,4%	21,5%	21,5%	20,7%	20,2%	18,4%	0,7%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	48,2%	46,7%	43,6%	27,1%	40,5%	50,9%	50,7%	49,9%	43,8%	-1,2%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	9,3%	8,9%	8,7%	8,2%	7,8%	7,3%	7,2%	6,8%	6,1%	-5,1%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	21,6%	21,2%	20,6%	22,2%	22,2%	21,0%	18,9%	19,0%	17,3%	-2,7%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	0,4%	0,5%	0,6%	0,8%	0,8%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	5,8%
M	SKELETSPIERSTELSEL	25,6%	26,3%	23,8%	24,0%	25,2%	24,2%	24,0%	24,9%	21,6%	-2,1%
N	ZENUWSTELSEL	20,1%	20,5%	20,3%	20,1%	19,9%	19,5%	19,0%	18,1%	17,0%	-2,1%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	23,3%	23,3%	23,3%	27,0%	25,2%	23,2%	23,2%	23,2%	18,6%	-2,8%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	26,0%	26,7%	25,9%	26,4%	26,8%	26,7%	26,8%	26,9%	25,8%	-0,1%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	21,1%	20,3%	19,7%	19,7%	20,6%	20,3%	20,1%	19,7%	17,4%	-2,4%
V	DIVERSE MIDDELEN	3,0%	1,7%	1,7%	1,4%	1,0%	0,9%	0,9%	0,8%	0,9%	-14,5%
TOTAAL :		18,4%	18,1%	18,6%	19,0%	19,0%	18,7%	17,2%	18,2%	17,9%	-0,4%
Opmerking : de gegevens van alle jaren zijn verwerkt op basis van de laatste link Geneesmiddel-ATC-DDD											

Tabel 3.1.2.e Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Evolutie van de persoonlijke aandelen 2002-2010 (in duizenden EURO)

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Jaarlijkse evolutie in %
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	39.719	43.715	45.851	50.361	54.668	53.726	59.617	55.797	50.084	2,9%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	12.183	14.152	16.362	18.802	22.999	23.629	25.890	27.011	20.786	6,9%
C	HARTVAATSTELSEL	124.127	139.578	146.472	153.349	156.810	159.485	167.896	163.363	151.111	2,5%
D	DERMATOLOGICA	6.611	6.632	7.097	7.032	7.242	6.897	7.326	6.881	6.877	0,5%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	47.331	46.459	42.174	17.205	30.881	34.193	34.437	30.908	24.365	-8,0%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	5.391	5.409	5.325	5.281	5.188	5.257	5.726	5.532	5.403	0,0%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	57.843	57.729	53.269	58.374	53.899	56.643	62.479	61.716	54.998	-0,6%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	585	864	1.113	1.729	1.920	1.927	2.208	2.347	2.523	20,0%
M	SKELETSPIERSTELSEL	33.522	38.528	35.676	32.812	32.501	32.083	34.052	33.064	27.898	-2,3%
N	ZENUWSTELSEL	73.097	84.615	92.350	91.453	91.574	96.621	104.236	100.519	95.984	3,5%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	208	212	211	235	224	217	250	258	262	2,9%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	58.759	62.101	63.898	68.152	68.898	73.142	80.307	84.356	78.884	3,8%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	5.517	6.178	6.448	6.817	7.097	7.109	7.819	7.960	8.214	5,1%
V	DIVERSE MIDDELEN	234	308	366	355	258	238	240	221	226	-0,5%
TOTAAL :		438.906	465.127	506.480	516.613	511.959	534.159	551.167	592.476	579.908	3,5%
Opmerking : de gegevens van alle jaren zijn verwerkt op basis van de laatste link Geneesmiddel-ATC-DDD											

3.1.3 Therapeutische hoofdgroepen (ATC niveau 2) per geslacht en leeftijdsklasse (tabel 3.1.3)

In het algemeen stijgt het geneesmiddelenverbruik met de leeftijd en gebruiken de vrouwen meer geneesmiddelen (uitgedrukt in DDD) dan mannen (in het bijzonder in de leeftijdsklasse 21-40 jaar waar de contraceptiva een zeer belangrijk volume vertegenwoordigen).

De maagzuurremmers (A02) worden voorgeschreven aan patiënten vanaf 20 jaar. Er wordt een stijgend gebruik in functie van de leeftijd waargenomen. Antidiabetica worden vooral voorgeschreven vanaf 40 jaar met een zeer sterke toename tussen 40 en 80 jaar.

Over het algemeen hebben mannen een groter verbruik van cardiovasculaire geneesmiddelen (C). Dit is vooral het geval bij cardiaca (C01) en cholesterolverlagende middelen (C10). Dit is ook tot 81 jaar het geval voor de verschillende geneesmiddelenklassen van antihypertensiva in hun geheel bekeken (C02+C03+C07+C08+C09). Van de verschillende bloeddrukverlagende geneesmiddelen verbruiken de mannen vooral meer in de klassen C08 (calciumantagonisten) en C09 (middelen aangrijpend op het renine-angiotensinesysteem) terwijl de vrouwen een groter verbruik hebben van diuretica (C03) en bètablokkers (C07).

Schildklierpreparaten worden meer aan vrouwen voorgeschreven. Zoals geweten komen schildklierziekten meer voor bij vrouwen.

Vrouwen krijgen opvallend meer narcotische geneesmiddelen, analgetica en psychofarmaca (antidepressiva) voorgeschreven.

Voor de luchtwegen vindt men bij mannen een opmerkelijke toename vanaf de leeftijd van 60 jaar in het gebruik van bronchodilatantia (behandeling van BPCO). Tot deze leeftijd is er geen geslachtsverschil (behandeling van astma).

Tabel 3.1.3 Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Therapeutische hoofdgroepen per geslacht en ruime leeftijdsklasse van de patiënt: volume (DDD) per 1000 personen/dag - 2010

Pagina 1

ATC	Therapeutische Hoofdgroep	Vrouwen					Mannen				
		0-20 jaar	21-40 jaar	41-60 jaar	61-80 jaar	81 jaar en +	0-20 jaar	21-40 jaar	41-60 jaar	61-80 jaar	81 jaar en +
A01	MONDPREPARATEN	0,178	0,084	0,151	0,284	0,493	0,174	0,051	0,087	0,205	0,377
A02	MIDDELEN BIJ AANDOENINGEN DIE VERBAND HOUDEN MET MAA GZUUR	5,926	30,688	101,522	204,376	292,346	4,865	27,953	85,097	166,093	236,298
A03	MIDDELEN BIJ FUNCTIONELE GASTRO-INTESTINALE AANDOENINGEN	0,886	2,640	4,904	9,863	13,637	0,413	1,283	2,687	5,200	6,727
A04	ANTI-EMETICA EN MIDDELEN TEGEN NAUSEA	0,004	0,002	0,010	0,017	0,003	0,004	0,002	0,008	0,024	0,006
A05	GAL- EN LEVERTHERAPEUTICA	0,068	0,157	0,617	1,410	1,233	0,075	0,155	0,302	0,736	0,970
A06	LAXANTIA	0,000	0,007	0,200	0,596	0,322	0,003	0,008	0,507	1,159	0,369
A07	ANTIDIARRHOICA, ANTI-INFLAMMATOIRE/ANTIMICROBIELE DARMMIDDELEN	0,338	2,225	4,099	5,064	5,220	0,312	2,179	4,157	5,697	5,607
A09	DIGESTIVA, ENZYMEN INBEGREPEN	0,515	0,325	0,276	0,577	0,530	0,595	0,539	0,591	1,205	0,900
A10	ANTIDIABETISCHE MIDDELEN	2,536	8,109	46,973	160,386	150,292	2,668	8,995	67,087	205,022	164,632
A11	VITAMINEN	0,051	0,184	0,563	0,816	0,680	0,070	0,100	0,270	0,765	0,849
A12	MINERAALSUPPLEMENTEN	0,001	0,010	0,034	0,113	0,148	0,001	0,021	0,063	0,252	0,391
A16	OVERIGE PREPARATEN I.V.M. MAA GDARMKANAAL EN STOFWISSELING	0,006	0,001	0,000	0,000	0,000	0,052	0,003	0,000	0,000	0,000
B01	ANTITHROMBOTICA	0,544	6,330	47,806	235,181	430,054	0,508	5,335	78,868	353,138	520,574
B02	ANTIHEMORRAGICA	0,054	0,129	0,225	0,118	0,244	0,084	0,106	0,110	0,186	0,427
B05	BLOEDVERVANGINGSMIDDELEN EN PERFUSIEVLOEISTOFFEN	0,008	0,014	0,032	0,129	1,834	0,007	0,009	0,024	0,097	0,703
C01	CARDIACA	0,046	0,397	7,398	86,630	350,650	0,049	0,529	14,727	132,050	403,204
C02	ANTIHYPERTENSIVA	0,012	0,653	3,930	23,121	39,707	0,025	0,343	5,101	20,994	27,496
C03	DIURETICA	0,163	4,159	38,912	148,059	345,212	0,122	1,607	20,479	107,342	289,527
C07	BETA-BLOKKERS	0,626	9,972	88,058	247,789	287,356	0,434	8,652	75,816	216,258	235,803
C08	CALCIUMANTAGONISTEN	0,171	2,957	32,362	141,921	261,282	0,203	4,223	50,267	188,805	261,424
C09	MIDDELEN AANGRUPEND OP HET RENINE-ANGIOTENSINESYSTEEM	0,391	8,283	113,700	420,514	597,711	0,635	14,464	166,224	504,257	585,933
C10	HYPOLIPEMERENDE MIDDELEN	0,280	4,935	88,802	354,859	304,787	0,190	9,274	151,007	421,064	346,210
D01	ANTIMYCOTICA VOOR DERMATOLOGISCH GEBRUIK	0,827	2,234	3,634	4,166	3,865	0,702	2,100	3,263	4,269	3,909
D05	PSORIASISMIDDELEN	0,083	0,339	0,632	0,861	0,813	0,074	0,501	0,955	1,259	1,037
D06	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR DERMATOLOGISCH GEBRUIK	0,025	0,222	0,141	0,164	0,241	0,009	0,163	0,113	0,272	0,595
D07	DERMATOLOGISCHE CORTICOSTEROIDEN	1,120	1,833	2,553	4,038	5,580	1,004	1,216	1,990	3,789	6,054
D10	ACNEPREPARATEN	1,034	1,189	0,273	0,026	0,006	2,524	0,929	0,170	0,074	0,020
D11	OVERIGE DERMATOLOGICA	0,134	0,098	0,067	0,044	0,035	0,129	0,087	0,067	0,057	0,063
G01	GYNECOLOGISCHE ANTIINFECTIEUZE MIDDELEN EN ANTISEPTICA	0,526	2,851	2,030	1,352	1,427	0,019	0,057	0,068	0,069	0,095
G02	OVERIGE GYNECOLOGISCHE MIDDELEN	0,033	0,506	0,226	0,102	0,102	0,002	0,025	0,069	0,113	0,116
G03	GESLACHTSHORMONEN EN MODULATOREN VAN HET GENITALE STELSEL	92,794	237,497	129,984	43,409	18,912	0,224	0,845	1,127	1,843	3,487
G04	UROLOGICA	0,480	0,548	2,315	8,721	16,571	0,640	0,485	2,449	25,159	47,795
H01	HYPOFYSE-, HYPOTHALAMUSHORMONEN EN ANALOGEN	1,015	0,321	0,609	0,632	0,416	1,479	0,301	0,503	0,706	0,474
H02	CORTICOSTEROIDEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	1,480	7,445	16,723	26,952	35,733	1,429	5,993	14,557	31,328	47,845
H03	SCHILDKLIERTHERAPEUTICA	1,979	22,209	60,246	85,374	75,204	0,675	3,479	12,281	25,431	30,700
H04	PANCREASHORMONEN	0,003	0,003	0,006	0,012	0,028	0,004	0,003	0,007	0,014	0,022
H05	CALCIUMREGULERENDE MIDDELEN	0,008	0,078	0,352	0,843	1,484	0,005	0,064	0,221	0,375	0,699

Tabel 3.1.3 Pagina 2

ATC	Therapeutische Hoofdgroep	Vrouwen					Mannen				
		0-20 jaar	21-40 jaar	41-60 jaar	61-80 jaar	81 jaar en +	0-20 jaar	21-40 jaar	41-60 jaar	61-80 jaar	81 jaar en +
J01	ANTIBACTERIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	18,910	31,279	33,177	37,888	50,312	17,388	21,188	25,593	36,521	48,772
J02	ANTIMYCOTICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,454	2,318	2,609	1,763	1,273	0,247	1,042	1,430	1,787	1,795
J04	ANTIMYCOBACTERIELE MIDDELEN	0,081	0,309	0,225	0,176	0,106	0,088	0,272	0,311	0,387	0,437
J05	ANTIVIRALE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,129	1,424	1,868	0,459	0,127	0,156	1,514	3,713	1,216	0,210
J06	SERA EN IMMUNOGLOBULINEN	0,022	0,034	0,050	0,037	0,012	0,033	0,017	0,026	0,033	0,025
J07	VACCINS	0,516	0,116	0,330	1,485	1,899	0,284	0,077	0,266	1,435	2,026
L01	CYTOSTATICA	0,099	0,134	0,522	1,312	1,442	0,085	0,107	0,410	1,656	2,707
L02	ENDOCRIENE THERAPIE	0,204	0,918	10,245	18,014	15,736	0,019	0,009	0,585	16,026	63,807
L03	IMMUNOSTIMULANTIA	0,062	1,437	2,355	0,598	0,032	0,028	0,741	1,148	0,478	0,154
L04	IMMUNOSUPPRESSIVA	0,474	2,898	7,255	9,154	3,666	0,486	2,784	6,538	8,922	3,746
M01	ANTI-INFLAMMATOIRE EN ANTIREUMATISCHE MIDDELEN	6,858	30,103	59,300	80,625	63,205	5,112	24,723	45,972	59,088	49,552
M03	SPIERRELAXANTIA	0,101	0,370	1,183	1,244	0,734	0,160	0,636	1,217	1,754	0,797
M04	JICHTMIDDELEN	0,013	0,142	2,144	13,285	20,030	0,029	1,241	16,085	48,244	47,518
M05	MIDDELEN VOOR DE BEHANDELING VAN BEENDERZIEKTEN	0,014	0,226	11,202	75,501	115,836	0,010	0,167	1,457	7,453	15,387
N01	ANESTHETICA	0,000	0,005	0,041	0,130	0,241	0,000	0,004	0,022	0,095	0,198
N02	ANALGETICA	0,241	4,941	20,093	38,693	60,010	0,170	4,057	14,714	23,482	29,470
N03	ANTHEPILEPTICA	2,470	7,806	14,574	15,790	13,298	2,801	8,766	15,448	18,906	15,984
N04	PARKINSONMIDDELEN	0,034	0,225	1,526	12,029	25,043	0,061	0,428	2,428	17,067	31,988
N05	PSYCHOLEPTICA	0,847	6,293	15,258	16,056	24,935	2,521	11,607	15,774	12,353	16,222
N06	PSYCHOANALEPTICA	5,203	50,627	137,071	171,049	267,235	10,431	28,223	66,180	85,321	154,181
N07	OVERIGE MIDDELEN VOOR HET CENTRAAL ZENUWSTELSEL	0,152	2,714	10,539	31,821	66,833	0,134	2,189	5,985	17,010	44,098
P01	ANTIPROTOZOAIRE MIDDELEN	0,074	0,688	1,218	1,066	0,534	0,025	0,134	0,299	0,407	0,312
P02	ANTHELMINTHICA	0,003	0,007	0,006	0,018	0,003	0,001	0,005	0,016	0,004	0,000
R01	MIDDELEN VOOR NASAAAL GEBRUIK	8,571	13,324	18,300	19,701	15,014	9,334	10,446	15,631	21,921	20,441
R03	MIDDELEN VOOR OBSTRUCTIEVE AANDOENINGEN VAN DE LUCHTWEGEN	25,225	20,530	49,395	87,409	97,302	33,701	18,903	45,918	138,030	196,387
R05	HOEST- EN VERKOUDHEIDSMIDDELEN	1,847	5,393	11,724	24,102	39,901	1,773	4,146	10,153	38,982	80,282
R06	ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	13,321	24,724	36,929	38,541	50,743	14,012	16,128	21,419	26,264	40,494
S01	MIDDELEN VOOR OOGHEELKUNDIG GEBRUIK	1,686	2,137	10,663	49,792	85,026	1,703	2,133	10,157	46,117	90,451
S02	MIDDELEN VOOR OORHEELKUNDIG GEBRUIK	3,347	1,451	2,218	3,681	5,119	4,832	1,214	1,782	3,455	5,489
S03	OOG- EN OORHEELKUNDIGE MIDDELEN	0,001	0,001	0,004	0,004	0,001	0,001	0,002	0,006	0,005	0,002
V01	ALLERGENEN	0,009	0,039	0,218	0,972	1,367	0,019	0,062	0,302	1,771	2,562
V04	DIAGNOSTICA	0,000	0,000	0,000	0,001	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
TOTAAL		205,314	572,243	1.262,607	2.970,917	4.271,172	126,050	265,045	1.092,306	3.061,501	4.196,831

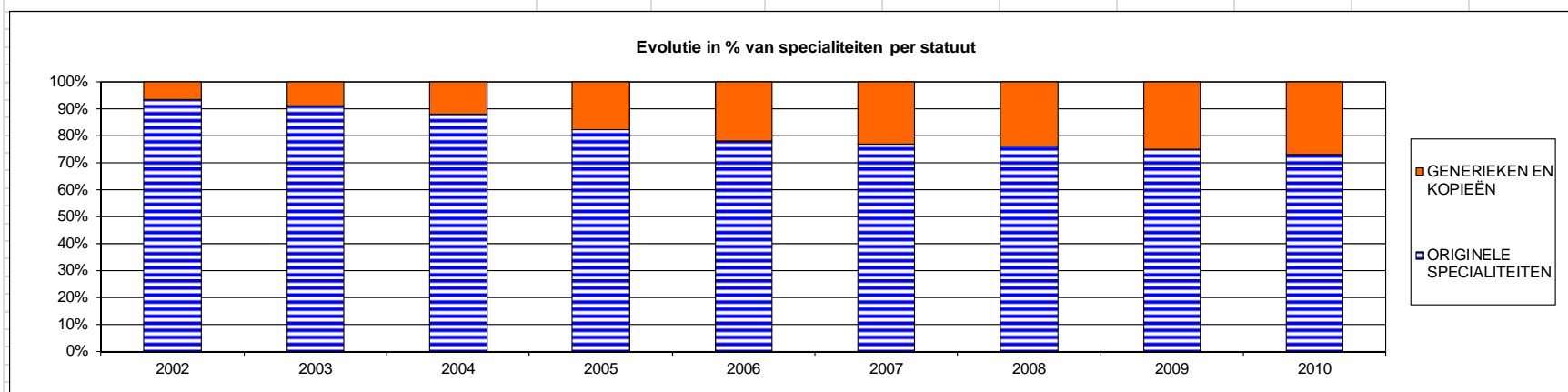
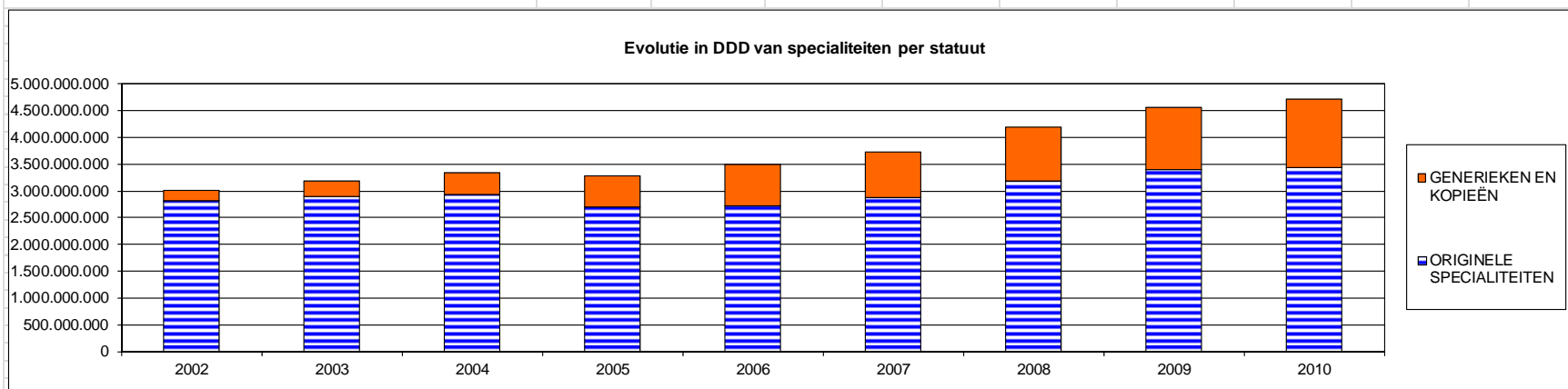
3.1.4 Verdeling van de farmaceutische specialiteiten volgens hun statuut (tabel 3.1.4)

Door de invoering van het systeem van de referentietegemoetkoming op 1 juni 2001, is het aandeel van de generieken in het gebruik van de geneesmiddelen gestegen. De gemiddelde arts schrijft in 2010 zo'n 27,0% (uitgedrukt in DDD) geneesmiddelen voor onder de vorm van een generiek.

Merken we op dat, indien men rekening zou houden met de originele specialiteiten die in prijs gedaald zijn tot het niveau van de generieken (deze « goedkope originele specialiteiten » werden niet opgenomen in de tabel) men 46,0% van de voorschriften zou bekomen.

Tabel 3.1.4 Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Overzicht van farmaceutische specialiteiten volgens het statuut - volume (in DDD)

Statuut	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ORIGINELE SPECIALITEITEN	2.814.303.997	2.897.724.721	2.946.819.202	2.700.628.386	2.729.975.625	2.876.671.537	3.191.489.377	3.404.678.652	3.441.406.252
GENERIEKEN EN KOPIEËN	198.781.283	283.095.766	403.794.935	581.829.809	774.494.127	863.647.441	1.007.291.955	1.154.623.298	1.272.844.344
TOTAAL	3.013.085.280	3.180.820.488	3.350.614.137	3.282.458.195	3.504.469.753	3.740.318.979	4.198.781.332	4.559.301.951	4.714.250.596

3.1.5 New Chemical Entities (tabel 3.1.5)

Deze tabel geeft de verhouding weer tussen de nieuwe werkzame bestanddelen (NCE) ten opzichte van het totaal aantal geneesmiddelen uitgedrukt in DDD. 4 jaar na elkaar worden die geneesmiddelen beschouwd als nieuw en meegeteld in de teller. Voor 2010 bijvoorbeeld worden de geneesmiddelen die voor het eerst werden vergoed tussen 2007 en 2010 beschouwd als NCE's. Bijlage 2 bevat de lijst van de moleculen die opgenomen werden gedurende de jaren 1997 t.e.m. 2010.

Verschillende nieuwe geneesmiddelen worden bijna uitsluitend in het ziekenhuis gebruikt. De gegevens hierover zijn dus ook niet terug te vinden in de Farmanetgegevens.

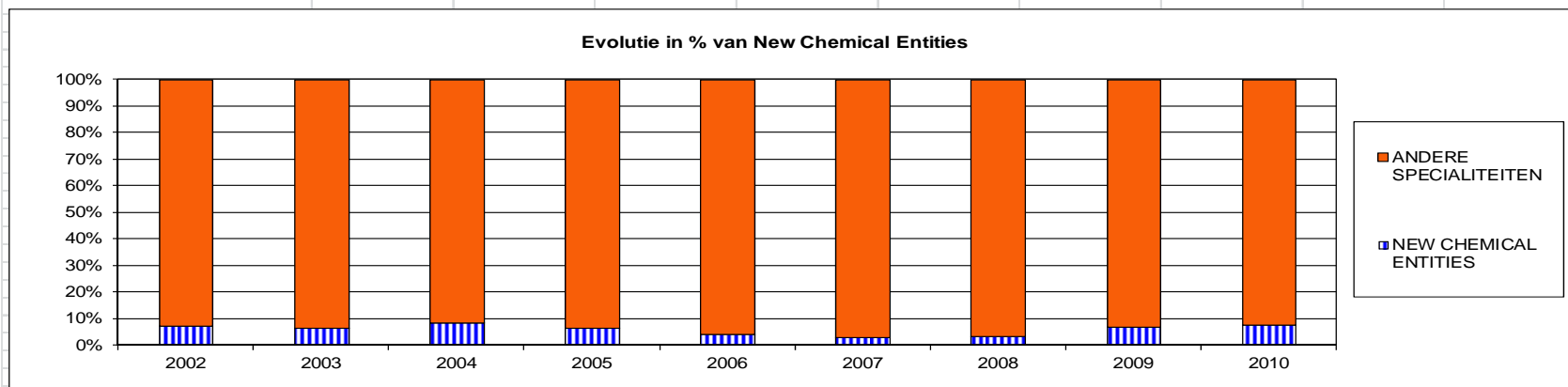
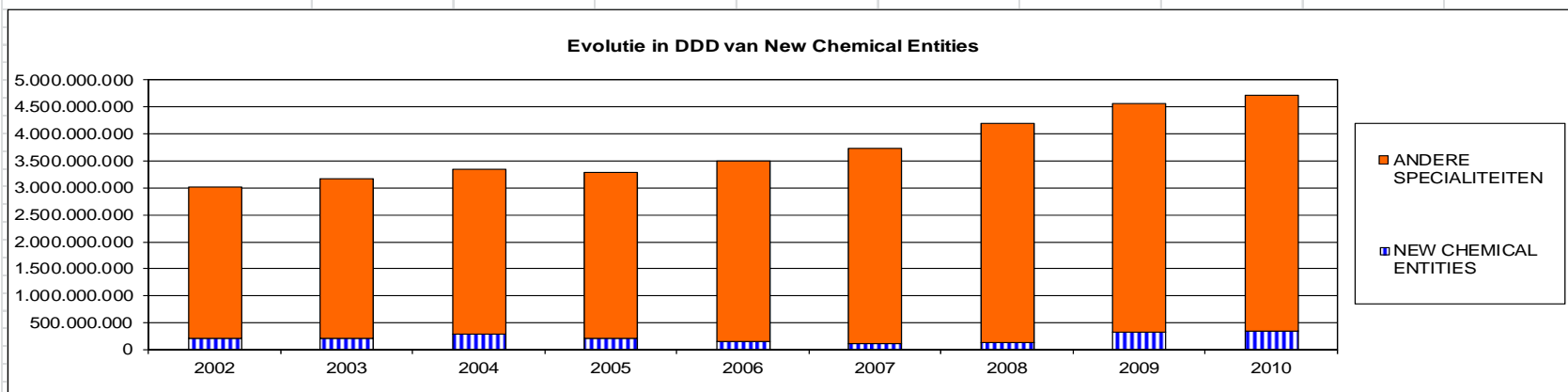
Het aandeel van de NCE is verdubbeld in 2009. Deze groei is hoofdzakelijk toe te schrijven aan aspirine in cardiovasculaire preventie, voor de eerste keer terugbetaald in 2008 en die daarom beschouwd wordt als NCE. Uitgedrukt in DDD vertegenwoordigt deze molecule die in 2010 nog steeds beschouwd wordt als NCE een zeer belangrijk verbruik.

De nieuwe preparaten die in 2010 verschenen, hebben een vrij bescheiden verbruik in DDD: 13 moleculen waaronder bijvoorbeeld de combinatie van nebivolol en thiaziden.

Opmerking: In de lijst van NCE's wordt geen rekening gehouden met nieuwe indicaties voor reeds vergoedbare geneesmiddelen.

Tabel 3.1.5 Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Voorschrijven van New Chemical Entities - volume (in DDD)

Geneesmiddelengroep	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
NEW CHEMICAL ENTITIES	214.507.189	208.679.500	287.462.823	209.722.194	151.302.511	109.159.136	141.282.769	320.053.765	352.788.662
ANDERE SPECIALITEITEN	2.798.578.034	2.972.140.870	3.063.151.314	3.072.736.001	3.353.167.242	3.631.159.787	4.057.498.563	4.239.248.184	4.361.461.935
TOTAAL	3.013.085.223	3.180.820.370	3.350.614.137	3.282.458.195	3.504.469.753	3.740.318.923	4.198.781.332	4.559.301.949	4.714.250.597

Wordt beschouwd als New Chemical Entities gedurende het jaar T : een werkzaam bestanddeel dat voor de eerste keer terugbetaald werd in de loop van de laatste 4 jaar, zijnde gedurende de periode T-3 tot T; de lijst van de nieuwe terugbetalingen sinds 1997 vindt men terug in bijlage 2

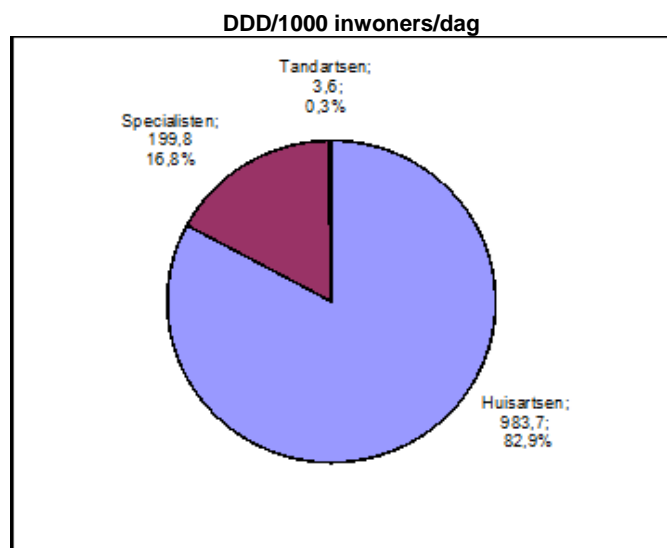
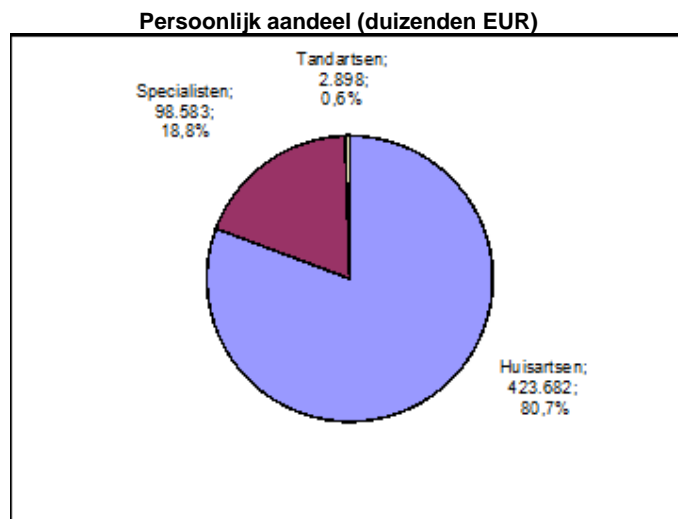
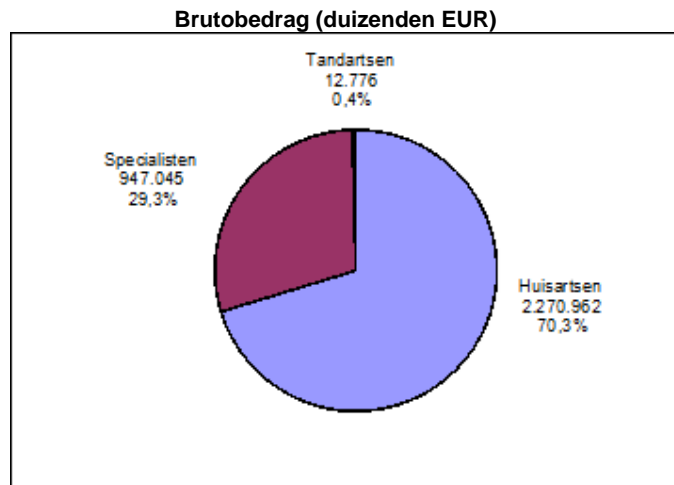
3.2. Gegevens volgens voorschrijver

3.2.1 Verdeling van de voorschriften over de voorschrijvers in 2010 (tabel 3.2.1)

Zoals in de voorbije jaren blijkt uit deze taartdiagrammen dat in 2010 het merendeel (82,9%) van het volume van de geneesmiddelen (in DDD/1000 inwoners/dag) voorgeschreven wordt door de algemeen geneeskundigen.

Er is wel een toename van het voorschrijven door geneesheren-specialisten. Dit komt omdat nieuwe geneesmiddelen meestal ingeschreven worden met bijzondere vergoedingsvoorwaarden (hoofdstuk IV). De eerste diagnose wordt dan altijd gesteld door een geneesheer-specialist.

Tabel 3.2.1 Verdeling van de voorschriften over de voorschrijvers in 2010

3.2.2 De anatomische hoofdgroepen (ATC niveau 1) volgens de voorschrijver (tabel 3.2.2)

De gegevens in deze tabel worden opgesplitst volgens algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen.

Algemeen geneeskundigen schrijven hoofdzakelijk (uitgedrukt in aantal DDD) cardiovasculaire middelen voor (bijna de helft), gevolgd door geneesmiddelen voor het maagdarmkanaal en het metabolisme, geneesmiddelen voor het zenuwstelsel en geneesmiddelen voor het ademhalingsstelsel.

De specialisten, een heterogene groep, zijn minder geconcentreerd op bepaalde klassen. Opmerkelijk is de klasse L, waarvan de zeer hoge behandelingskosten het aandeel in de uitgaven verheft tot 30%.

Tandartsen schrijven hoofdzakelijk anti-inflammatoire geneesmiddelen en antibiotica voor.

Tabel 3.2.2 Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: de anatomische hoofdgroepen volgens de voorschrijver

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	HUISARTSEN			SPECIALISTEN			TANDARTSEN		
		% Brutobedrag	% Persoonlijk aandeel	% DDD	% Brutobedrag	% Persoonlijk aandeel	% DDD	% Brutobedrag	% Persoonlijk aandeel	% DDD
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	10,9%	9,8%	12,2%	7,7%	8,4%	12,3%	2,1%	2,0%	3,1%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	5,2%	3,6%	7,9%	6,0%	5,5%	6,2%	0,8%	0,6%	1,9%
C	HARTVAATSTELSEL	31,8%	32,1%	44,8%	8,2%	14,6%	22,4%	4,5%	3,9%	9,1%
D	DERMATOLOGICA	0,9%	0,9%	0,4%	1,7%	3,2%	1,3%	0,4%	0,3%	0,2%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	1,5%	3,5%	4,4%	2,2%	9,5%	13,6%	0,5%	1,1%	2,3%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	2,0%	0,9%	3,1%	4,4%	1,6%	4,9%	0,6%	0,3%	1,8%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	8,7%	10,3%	2,4%	11,6%	9,4%	3,1%	67,7%	67,1%	42,2%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	3,6%	0,1%	0,5%	30,1%	2,1%	3,5%	0,8%	0,0%	0,1%
M	SKELETSPIERSTELSEL	4,7%	5,4%	5,2%	2,0%	4,3%	4,5%	17,5%	18,4%	33,1%
N	ZENUWSTELSEL	18,1%	17,6%	9,8%	15,9%	21,1%	13,1%	2,9%	3,1%	2,6%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	11,0%	15,4%	8,7%	5,8%	13,5%	8,2%	2,0%	3,0%	3,1%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	0,5%	0,4%	0,5%	3,8%	6,4%	6,7%	0,3%	0,2%	0,5%
V	DIVERSE MIDDELEN	0,9%	0,0%	0,0%	0,6%	0,2%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
TOTAAL		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

3.2.3 Gegevens over de chemische ondergroepen (ATC niveau 4) - DU90%

In de volgende acht tabellen worden de chemische ondergroepen (vierde niveau van de ATC-rangschikking) besproken. Enkel de geneesmiddelen die tot het DU90%-segment⁵ behoren, worden weergegeven.

De afgebeelde rangorde in 2010 is deze volgens het brutobedrag (eerste kolom).

---

⁵ Er zijn in ons land meer dan 6.000 verschillende terugbetaalde verpakkingen in de handel. In sommige andere landen van Europa is er meer verscheidenheid (Frankrijk, Duitsland), in andere landen minder (de Scandinavische landen).

Elke voorschrijver schrijft maar een deel van dit aantal voor. De huisarts schrijft in principe een groot deel van die specialiteiten voor omdat hij met allerlei pathologieën in contact komt. Bij de specialisten is dit aantal kleiner en toegespitst op het vakgebied.

Op nationaal niveau zorgt een klein deel van de specialiteiten voor het grootste deel van het verbruik. Een groot aantal weinig gebruikte geneesmiddelen vormen samen maar een fractie van het totale verbruik.

Internationaal is voorgesteld om een scheidingslijn te trekken tussen het voornaamste segment van de geneesmiddelen - die 90 % van het verbruik uitmaken, dit is de DU90 % of "DRUG UTILISATION 90 %" - en het minder belangrijke segment, die slechts 10 % van het verbruik uitmaken.

3.2.3.1 DU90% voor alle voorschrijvers (tabel 3.2.3.1)

De cholesterolsynthetaseremmers (HMG-CoA-reductaseremmers) vertegenwoordigen 8,2% van het brutobedrag en staan op de eerste plaats in het gebruik.

De geneesmiddelen die het meest vooruitgegaan zijn binnen de rangschikking zijn :

- De klasse J05AR « Antivirale middelen voor therapie van HIV-infecties, combinatiepreparaten »,
- De klasse H03AA « Schildklierhormonen »,
- De klasse L02BG « Aromatase-inhibitoren »,
- De klasse H01CB « Somatostatine en analogen »,
- De klasse A10BA « Biguaniden »,
- De klasse M01AE « Propionzuurderivaten »,
- De klasse C10BA « HMG-CoA reductaseremmers (statines) met andere hypolipemierende middelen »,
- De klasse B02BD « Bloedstollingsfactoren ».

Zes nieuwe klassen komen de lijst van DU90% vervoegen:

- De klasse L01XE « Proteïnekinaseremmers »,
- De klasse C09BB « ACE-remmers met calciumantagonisten »,
- De klasse C09DB « Angiotensine-II-antagonisten met calciumantagonisten »,
- De klasse A10BH « Dipeptidylpeptidase-4 (dpp-4) remmers »,
- De klasse M04AA « Middelen met remmende werking op de urinezuurproductie »,
- De klasse D05AX « Overige lokale psoriasismiddelen ».

De klassen die in 2010 het meest dalen in de rangschikking, zijn :

- De klasse R06AE « Piperazinederivaten »,
- De klasse C02AC « Imidazoline-receptoragonisten »,
- De klasse C09BA « ACE-remmers met diuretica »,
- De klasse R03DC « Leukotriëenreceptorantagonisten »,
- De klasse J05AF « Nucleoside en nucleotide reverse transcriptaseremmers »,
- De klasse J07BM « Papillomavirusvaccins ».

Tabel 3.2.3. 1 Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: DU90%

Plaats 2010 (bruto-bedrag)	Plaats 2009 (bruto-bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duizenden)	% DDD	Plaats 2010 (DDD)	Plaats 2009 (DDD)
1	1	C10AA	HMG-CoA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	8,2%	264.970	410.461	8,7%	1	1
2	3	L04AB	TUMORNECROSEFACTOR-ALFA (TNF-ALFA) REMMERS	4,6%	148.249	3.740	0,1%	109	123
3	2	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	4,5%	145.001	269.275	5,7%	4	4
4	4	R03AK	SYMPATHICOMIMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	3,8%	123.746	91.241	1,9%	12	13
5	5	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	2,7%	88.792	159.901	3,4%	8	8
6	6	N06AX	OVERIGE ANTIDEPRESSIVA	2,4%	78.857	95.135	2,0%	11	12
7	10	C07AB	BETA-BLOKKERS, SELECTIEVE	2,0%	66.261	181.252	3,8%	7	6
8	12	N05AH	DIAZEPINEN, OXAZEPINEN, THIAZEPINEN EN OXEPINEN	2,0%	65.432	17.040	0,4%	58	57
9	8	C09CA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN, ENKELVOUDIG	2,0%	64.014	128.663	2,7%	9	9
10	9	C09AA	ACE-REMMERS, ENKELVOUDIG	1,9%	61.718	316.394	6,7%	2	2
11	13	B01AB	HEPARINEGROEP	1,8%	59.073	29.882	0,6%	39	40
12	11	C08CA	DIHYDROPYRIDINEDERIVATEN	1,7%	56.300	183.302	3,9%	6	5
13	16	N03AX	OVERIGE ANTI-EPILEPTICA	1,7%	56.185	20.321	0,4%	52	59
14	7	B01AC	TROMBOCYTENAGGREGATIEREMMERS, HEPARINE UITGEZONDERD	1,7%	54.965	299.168	6,3%	3	3
15	14	L03AB	INTERFERONEN	1,6%	52.831	3.099	0,1%	122	124
16	15	C09DA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN MET DIURETICA	1,6%	51.615	59.545	1,3%	16	16
17	27	B02BD	BLOEDSTOLLINGSFACTOREN	1,6%	51.411	1.04	0,0%	233	229
18	18	N05AX	OVERIGE ANTIPSYCHOTICA (NEUROLEPTICA)	1,5%	46.928	13.455	0,3%	64	66
19	17	N02AX	OVERIGE OPIOÏDEN	1,4%	45.118	39.569	0,8%	28	30
20	19	R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	1,3%	40.905	34.245	0,7%	37	38
21	20	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETA-LACTAMASE-REMMERS	1,1%	36.448	34.518	0,7%	35	36
22	41	J05AR	ANTIVIRALE MIDDELEN VOOR THERAPIE VAN HIV-INFECTIES, COMBINATIEPREP.	1,1%	35.391	1.891	0,0%	138	150
23	21	C01DX	OVERIGE VASODILATANTIA BIJ HARTZIEKTEN	1,1%	34.866	88.737	1,9%	13	11
24	23	N06DA	CHOLINESTERASEREMMERS	1,1%	34.604	13.156	0,3%	67	67
25	22	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	1,0%	33.921	10.410	0,2%	72	73
26	24	L04AD	CALCIURETICEREMMERS	1,0%	33.152	2.783	0,1%	126	127
27	25	M05BA	BISFOSFONATEN	0,9%	29.638	32.350	0,7%	38	34
28	30	J01CA	PENICILLINES MET BREED SPECTRUM	0,8%	26.753	28.128	0,6%	40	39
29	42	L02BG	AROMATASE-INHIBITOREN	0,8%	26.571	7.235	0,2%	87	95
30	*	L01XE	PROTEINEKINASEREMMERS	0,8%	26.547	239	0,0%	214	*
31	28	M01AB	AZIJNZUURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	0,8%	26.438	54.712	1,2%	20	19
32	34	R01AD	CORTICOSTEROÏDEN	0,8%	25.670	56.613	1,2%	18	18
33	29	L02AE	GONADORELINE-ANALOGEN	0,8%	25.498	7.090	0,1%	88	87
34	31	J02AC	TRIAZOLIDERIVATEN	0,8%	25.223	5.443	0,1%	99	97
35	36	A10AD	INSPUITB. INSULINES EN ANALOGEN, MIDDELLANGWERKENDE MET SNELWERKENDE	0,7%	23.938	23.615	0,5%	46	45
36	32	R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	0,7%	23.921	19.870	0,4%	53	48
37	49	H01CB	SOMATOSTATINE EN ANALOGEN	0,7%	23.122	632	0,0%	180	186
38	45	A10AE	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, LANGWERKEND	0,7%	22.693	13.359	0,3%	66	68
39	46	A10AB	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, SNELWERKEND	0,7%	22.668	21.785	0,5%	48	50
40	44	H02AB	GLUCOCORTICOIDEN	0,7%	22.267	52.463	1,1%	22	22
41	39	V03AN	MEDICINALE GASSEN	0,7%	21.719	995	0,0%	162	162
42	53	M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	0,7%	21.501	52.753	1,1%	21	21
43	26	R03DC	LEUKOTRIEENRECEPTORANTAGONISTEN	0,7%	21.386	24.167	0,5%	45	51
44	38	N02AB	FENYLPYPERIDINEDERIVATEN	0,7%	21.188	8.064	0,2%	86	84
45	43	G03AA	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN IN VASTE VERHOUDING	0,6%	20.999	201.425	4,2%	5	7
46	51	J07BB	INFLUENZAVACCINS	0,6%	20.796	1.600	0,0%	142	138
47	37	R06AE	PIPERAZINEDERIVATEN	0,6%	19.799	57.629	1,2%	17	17
48	47	H01AC	SOMATROPINE EN SOMATROPINEAGONISTEN	0,6%	19.751	1.043	0,0%	161	161
49	40	J01FA	MACROLIDEN	0,6%	19.223	10.141	0,2%	75	71
50	52	L04AA	SELECTIEVE IMMUNOSUPPRESSIVA	0,6%	19.190	2.939	0,1%	125	126
51	35	C09BA	ACE-REMMERS MET DIURETICA	0,6%	18.539	46.217	1,0%	26	27
52	64	A10BA	BIGUANIDEN	0,6%	18.012	83.455	1,8%	14	14
53	48	M01AC	OXICAMDERIVATEN	0,6%	17.851	35.288	0,7%	33	32
54	50	R06AX	OVERIGE ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,6%	17.823	39.517	0,8%	29	31
55	58	J05AE	PROTASEREMMERS	0,5%	17.387	1.258	0,0%	152	158
56	55	J07BH	ROTAVIRUSDIARREEVACCINS	0,5%	16.621	232	0,0%	216	214
57	59	S01EE	PROSTAGLANDINEANALOGEN	0,5%	15.468	20.357	0,4%	51	53
58	57	R05CB	MUCOLYTICA	0,5%	15.467	49.286	1,0%	24	24
59	54	M05BB	BISFOSFONATEN, COMBINATIEPREPARATEN	0,5%	15.275	17.896	0,4%	56	54
60	63	S01ED	BETA-BLOKKERS	0,4%	14.435	25.902	0,5%	43	42
61	56	A10BB	SULFONYLUREUMDERIVATEN	0,4%	14.323	50.951	1,1%	23	20
62	60	N04BA	DOPA-EN-DERIVATEN	0,4%	14.175	8.982	0,2%	81	79
63	66	N04BC	DOPAMINE-AGONISTEN	0,4%	14.042	3.705	0,1%	111	117
64	70	C03CA	SULFONAMIDEN	0,4%	13.766	76.645	1,6%	15	15
65	65	C10AX	OVERIGE HYPOLIPEMIERENDE MIDDELEN	0,4%	13.723	9.713	0,2%	77	78
66	33	J07BM	PAPILLOMAVIRUSVACCINS	0,4%	13.579	108	0,0%	232	216
67	67	A10BX	OVERIGE HYPOLIPEMIERENDE MIDDELEN MET UITZONDERING VAN INSULINES	0,4%	13.437	14.467	0,3%	61	62
68	61	C07BB	SELECTIEVE BETA-BLOKKERS MET THIAZIDEN	0,4%	12.843	55.648	1,2%	19	23
69	*	C09BB	ACE-REMMERS MET CALCIUMANTAGONISTEN	0,4%	12.531	17.243	0,4%	57	*
70	81	C10BA	HMG CoA REDUCTASEREMMERS (STATINES) MET ANDERE HYPOLIPEMIERENDE MIDD.	0,4%	12.163	6.362	0,1%	94	100
71	*	C09DB	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN MET CALCIUMANTAGONISTEN	0,4%	12.094	11.552	0,2%	71	*
72	86	H03AA	SCHILDGLIHERHORMONEN	0,4%	11.623	98.852	2,1%	10	10
73	68	A02BA	H2-RECEPTORBLOKKERENDE MIDDELEN	0,4%	11.391	45.370	1,0%	27	26
74	69	N03AG	VETZUURDERIVATEN	0,3%	11.223	11.901	0,3%	70	69
75	73	R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMIMETICA	0,3%	11.217	21.257	0,5%	49	46
76	75	L03AX	OVERIGE IMMUNOSTIMULANTIA	0,3%	10.677	391	0,0%	198	198
77	79	C07AA	BETA-BLOKKERS, NIET-SELECTIEVE	0,3%	10.412	37.147	0,8%	31	29
78	72	C01BC	ANTI-ARITMICA (KLASSE IC)	0,3%	9.922	14.032	0,3%	63	63
79	77	A07EC	MESALAZINE EN VERWANTE VERBINDINGEN	0,3%	9.584	10.170	0,2%	74	72
80	71	C08DB	BENZOTHAZEPINEDERIVATEN	0,3%	9.524	20.558	0,4%	50	49
81	74	C10AB	FIBRATEN	0,3%	9.519	34.855	0,7%	34	35
82	*	A10BH	DIPEPTIDYLPEPTIDASE-4 (DPP-4) REMMERS	0,3%	9.367	6.105	0,1%	96	*
83	80	N07CA	ANTIVERTIGTO PREPARATEN	0,3%	9.217	34.347	0,7%	36	37
84	76	C03DA	ALDOSTERONANTAGONISTEN	0,3%	9.082	18.691	0,4%	54	52
85	62	J05AF	NUCLEOSIDE EN NUCLEOTIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	0,3%	8.539	825	0,0%	168	151
86	78	C07AG	ALFA- EN BETA-BLOKKERS	0,3%	8.459	14.405	0,3%	62	60
87	89	L02BB	ANTI-ANDROGENEN	0,3%	8.339	2.398	0,1%	129	131
88	84	J01AA	TETRACYCLINES	0,3%	8.119	8.122	0,2%	85	81
89	82	C03EA	DIURETICA DIE WERKEN OP DE DISTALE TUBULUS MET KALIUMSPARENDE MIDDELEN	0,2%	7.968	46.667	1,0%	25	25
90	90	N02AE	ORIPAVINEDERIVATEN	0,2%	7.922	1.127	0,0%	159	157
91	*	M04AA	MIDDELEN MET REMMENDE WERKING OP DE URINEZUURPRODUKTE	0,2%	7.902	36.204	0,8%	32	*
92	*	D05AX	OVERIGE LOKALE PSORIASISMIDDELEN	0,2%	7.720	1.960	0,0%	137	*
93	88	J05AG	NIET-NUCLEOSIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	0,2%	7.621	820	0,0%	169	167
94	83	C02AC	IMIDAZOLINE-RECEPTORANTAGONISTEN	0,2%	7.613	25.086	0,5%	44	44
TOTAAL				90,1%	2.913.770	4.257.924	89,7%	-	-

* Afwezig DU90%

3.2.3.2 DU90% voor de algemeen geneeskundigen (tabel 3.2.3.2)

De statines en de inhibitoren van de protonpomp blijven op kop van de DU90% van de algemeen geneeskundigen.

De top 10 bevat dezelfde klassen van het voorgaande jaar, maar hun rangschikking is lichtjes gewijzigd.

De geneesmiddelen die het meest vooruitgegaan zijn in de rangschikking zijn :

- De klasse C09DB « Angiotensine-ii-antagonisten met calciumantagonisten »,
- De klasse A10BA « Biguaniden »,
- De klasse H03AA « Schildklierhormonen »,
- De klasse J07BB « Influenzavaccins »,
- De klasse C10BA « HMG-CoA reductaseremmers (statines) met andere hypolipemierende midd. ».

Drie nieuwe klassen vervoegen de lijst van de DU90% :

- De klasse C09BB « ACE-remmers met calciumantagonisten»,
- De klasse J05AR « Antivirale middelen voor therapie van HIV-infecties, combinatieprep.»,
- De klasse A10BH « Dipeptidylpeptidase-4 (dpp-4) remmers»,
- De klasse B01AA « Vitamine k-antagonisten»,
- De klasse N07BA « Middelen bij nicotineafhankelijkheid»,
- De klasse L02BB « Anti-androgenen »,

De klassen die in 2010 het meeste dalen in de rangschikking zijn :

- De klasse A02BA « H₂-receptorblokkerende middelen»,
- De klasse C08DB « Benzothiazepinederivaten »,
- De klasse R03DC « Leukotrienreceptorantagonisten »,
- De klasse J07BM « Papillomavirusvaccins ».

Tabel 3.2.3. 2 Voorschriften van de algemeen geneeskundigen: DU90%

Plaats 2010 (bruto-bedrag)	Plaats 2009 (bruto-bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duizenden)	% DDD	Plaats 2010 (DDD)	Plaats 2009 (DDD)
1	1	C10AA	HMG-CoA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	10,4%	237.117	368.091	9,4%	1	1
2	2	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	5,4%	123.067	230.345	5,9%	4	4
3	3	R03AK	SYMPATHICOMIMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	4,7%	107.824	80.272	2,0%	11	11
4	4	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	3,2%	72.292	131.133	3,3%	8	7
5	9	C07AB	BETA-BLOKKERS, SELECTIEVE	2,6%	60.268	165.774	4,2%	6	6
6	6	N06AX	OVERIGE ANTIDEPRESSIVA	2,6%	59.455	72.777	1,9%	14	13
7	7	C09CA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN, ENKELVOUDIG	2,6%	58.354	117.353	3,0%	9	8
8	8	C09AA	ACE-REMMERS, ENKELVOUDIG	2,4%	55.277	284.881	7,3%	2	2
9	10	C08CA	DIHYDROPIRIDINEDERIVATEN	2,3%	51.244	166.686	4,2%	5	5
10	5	B01AC	TROMBOCYTENAGGREGATIEREMMERS, HEPARINE UITGEZONDERD	2,1%	48.228	262.718	6,7%	3	3
11	11	C09DA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN MET DIURETICA	2,1%	47.569	54.882	1,4%	16	16
12	14	N05AH	DIAZEPINEN, OXAZEPINEN, THIAZEPINEN EN OKXEPINEN	1,8%	40.267	10.308	0,3%	64	64
13	12	N02AX	OVERIGE OPIOÏDEN	1,7%	38.871	34.632	0,9%	29	30
14	13	B01AB	HEPARINEGROEP	1,7%	37.978	19.418	0,5%	42	42
15	17	N03AX	OVERIGE ANTI-EPILEPTICA	1,6%	36.540	13.246	0,3%	54	60
16	16	R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	1,5%	34.439	27.165	0,7%	38	38
17	15	C01DX	OVERIGE VASODILATANTIA BIJ HARTZIEKTEN	1,4%	32.022	81.635	2,1%	10	10
18	18	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETA-LACTAMASE-REMMERS	1,2%	28.089	27.256	0,7%	37	37
19	21	N06DA	CHOLINESTERASEREMMERS	1,2%	28.088	10.699	0,3%	62	61
20	19	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	1,2%	27.931	8.439	0,2%	70	69
21	20	M05BA	BISFOSFONATEN	1,1%	25.432	27.697	0,7%	36	35
22	28	N05AX	OVERIGE ANTIPSYCHOTICA (NEUROLEPTICA)	1,1%	24.188	8.078	0,2%	73	71
23	27	B02BD	BLOEDSTOLLINGSFACTOREN	1,0%	23.498	46	0,0%	230	219
24	24	L03AB	INTERFERONEN	1,0%	22.124	1.231	0,0%	131	130
25	23	M01AB	AZIJNZUURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	1,0%	21.944	44.981	1,1%	21	22
26	29	J01CA	PENICILLINES MET BREED SPECTRUM	0,9%	21.262	23.287	0,6%	40	40
27	38	J07BB	INFLUENZAVACCINS	0,9%	20.092	1.546	0,0%	126	125
28	31	V03AN	MEDICINALE GASSEN	0,9%	19.417	891	0,0%	141	142
29	36	R01AD	CORTICOSTEROÏDEN	0,8%	19.288	42.688	1,1%	23	24
30	30	N02AB	FENYLPYRIDINEDERIVATEN	0,8%	18.599	7.074	0,2%	78	77
31	33	R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	0,8%	17.882	15.834	0,4%	49	45
32	34	L02AE	GONADORELINE-ANALOGEN	0,8%	17.685	4.644	0,1%	91	88
33	37	A10AD	INSPUITB. INSULINES EN ANALOGEN, MIDDELLANGWERKENDE MET SNELWERKENDE	0,8%	17.144	17.035	0,4%	46	46
34	26	C09BA	ACE-REMMERS MET DIURETICA	0,8%	17.062	42.566	1,1%	24	26
35	32	R06AE	PIPERAZINEDERIVATEN	0,7%	16.695	49.244	1,3%	18	18
36	22	R03DC	LEUKOTRIEENRECEPTORANTAGONISTEN	0,7%	16.366	19.251	0,5%	43	50
37	39	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	0,7%	16.209	3.643	0,1%	97	93
38	51	A10BA	BIGUANIDEN	0,7%	15.920	73.372	1,9%	13	14
39	45	M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	0,7%	15.827	39.853	1,0%	26	25
40	35	J01FA	MACROLIDEN	0,7%	15.568	8.381	0,2%	71	68
41	42	H02AB	GLUCOCORTICOIDEN	0,7%	15.425	36.409	0,9%	27	27
42	40	M01AC	OXICAMDERIVATEN	0,7%	15.144	29.742	0,8%	35	34
43	44	R06AX	OVERIGE ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,6%	14.254	31.604	0,8%	33	36
44	46	G03AA	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN IN VASTE VERHOUDING	0,6%	13.504	132.272	3,4%	7	9
45	41	M05BB	BISFOSFONATEN, COMBINATIEPREPARATEN	0,6%	13.209	15.475	0,4%	51	49
46	49	H01CB	SOMATOSTATINE EN ANALOGEN	0,6%	13.023	355	0,0%	174	179
47	43	A10BB	SULFONYLUREUMDERIVATEN	0,6%	12.952	45.953	1,2%	20	20
48	57	C03CA	SULFONAMIDEN	0,5%	12.386	68.813	1,8%	15	15
49	47	C07BB	SELECTIEVE BETA-BLOKKERS MET THIAZIDEN	0,5%	12.185	52.896	1,3%	17	17
50	25	J07BM	PAPILLOMAVIRUSVACCINS	0,5%	11.900	95	0,0%	217	202
51	53	C10AX	OVERIGE HYPOLIPEMIERENDE MIDDELEN	0,5%	11.745	8.312	0,2%	72	72
52	50	R05CB	MUCOLYTICA	0,5%	11.284	46.075	1,2%	19	19
53	*	C09BB	ACE-REMMERS MET CALCIUMANTAGONISTEN	0,5%	11.217	15.592	0,4%	50	*
54	75	C09DB	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN MET CALCIUMANTAGONISTEN	0,5%	11.041	10.563	0,3%	63	80
55	48	L02BG	AROMATASE-INHIBITOREN	0,5%	10.912	2.920	0,1%	103	101
56	55	A10BX	OVERIGE HYPOLIPEMIERENDE MIDDELEN MET UITZONDERING VAN INSULINES	0,5%	10.798	12.448	0,3%	57	56
57	56	A10AE	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, LANGWERKENDE	0,5%	10.762	6.363	0,2%	80	81
58	54	N04BA	DOPA-EN-DERIVATEN	0,5%	10.713	7.178	0,2%	77	74
59	70	C10BA	HMG-CoA REDUCTASEREMMERS (STATINES) MET ANDERE HYPOLIPEMIERENDE MIDD.	0,5%	10.582	5.539	0,1%	83	91
60	58	A10AB	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, SNELWERKENDE	0,5%	10.485	10.192	0,3%	65	63
61	60	J07BH	ROTAVIRUSDIARREEVACCINS	0,4%	9.997	136	0,0%	209	210
62	52	A02BA	H2-RECEPTORBLOKKERENDE MIDDELEN	0,4%	9.960	40.643	1,0%	25	23
63	63	N04BC	DOPAMINE-AGONISTEN	0,4%	9.551	2.375	0,1%	112	112
64	76	H03AA	SCHILDKLIJERHORMONEN	0,4%	9.406	79.970	2,0%	12	12
65	64	R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMIMETICA	0,4%	9.183	17.867	0,5%	45	43
66	69	C07AA	BETA-BLOKKERS, NIET-SELECTIEVE	0,4%	9.175	32.938	0,8%	31	29
67	61	C10AB	FIBRATEN	0,4%	8.695	31.811	0,8%	32	32
68	*	J05AR	ANTIVIRALE MIDDELEN VOOR THERAPIE VAN HIV-INFECTIES, COMBINATIEPREP.	0,4%	8.628	473	0,0%	167	*
69	59	C08DB	BENZOTHIAZEPINEDERIVATEN	0,4%	8.537	18.467	0,5%	44	44
70	62	C01BC	ANTI-ARITMICA (KLASSE IC)	0,4%	8.434	12.117	0,3%	59	57
71	68	N07CA	ANTIVERTIGO PREPARATEN	0,4%	8.412	31.488	0,8%	34	33
72	66	N03AG	VETZUURDERIVATEN	0,4%	8.330	8.881	0,2%	67	66
73	*	A10BH	DIPETIDYLPYPTIDASE-4 (DPP-4) REMMERS	0,4%	8.118	5.285	0,1%	86	*
74	65	C03DA	ALDOSTERONANTAGONISTEN	0,4%	8.113	16.635	0,4%	47	47
75	67	C07AG	ALFA-EN-BETA-BLOKKERS	0,3%	7.611	13.014	0,3%	56	53
76	71	C03EA	DIURETICA DIE WERKEN OP DE DISTALE TUBULUS MET KALIUMSPARENDE MIDDELEN	0,3%	7.408	43.350	1,1%	22	21
77	74	M04AA	MIDDELEN MET REMMENDE WERKING OP DE URINEZUURPRODUCTIE	0,3%	7.202	33.151	0,8%	30	31
78	73	N02AE	ORIPAVINERIVATEN	0,3%	6.904	965	0,0%	138	137
79	72	C02AC	IMIDAZOLINE-RECEPTORAGONISTEN	0,3%	6.827	22.616	0,6%	41	41
80	77	L04AD	CALCINEURINEREMMERS	0,3%	6.667	573	0,0%	159	161
81	*	B01AA	VITAMINE K-ANTAGONISTEN	0,3%	6.370	24.265	0,6%	39	*
82	78	A07EC	MESALAZINE EN VERWANTE VERBINDINGEN	0,3%	6.178	6.738	0,2%	79	76
83	*	N07BA	MIDDELEN BIJ NICOTINEAFHANKELIJKHEID	0,3%	6.141	2.135	0,1%	119	*
84	81	D01BA	ANTIMYCOTICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,3%	5.807	5.246	0,1%	87	85
85	*	L02BB	ANTI-ANDROGENEN	0,3%	5.741	1.645	0,0%	125	*
TOTAAL				90,0%	2.048.035	3.590.631	91,4%	-	-

* Afwezig DU90%

3.2.3.3 DU90% voor de tandartsen (tabel 3.2.3.3)

De voorschriften van tandartsen bestaan bijna uitsluitend uit antibiotica (J01) en niet-steroïdale ontstekingswerende middelen (M01). De voorgeschreven kleine hoeveelheden van de andere klassen zijn waarschijnlijk voor persoonlijk of familiaal gebruik.

Net zoals in de vorige jaren, vertoont de rangschikking weinig veranderingen.

Tabel 3.2.3. 3 Voorschriften van de tandartsen: DU90%

Plaats 2010 (bruto-bedrag)	Plaats 2009 (bruto-bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duizenden)	% DDD	Plaats 2010 (DDD)	Plaats 2009 (DDD)
1	1	J01CA	PENICILLINES MET BREED SPECTRUM	22,2%	3.409	3.134	17,9%	2	2
2	2	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	20,3%	3.122	2.523	14,4%	3	3
3	4	M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	16,3%	2.502	5.382	30,7%	1	1
4	3	J01FF	LINCOSAMIDEN	11,8%	1.817	364	2,1%	7	6
5	5	J01FA	MACROLIDEN	6,4%	987	472	2,7%	5	5
6	6	M01AB	AZIJNZUURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	1,9%	298	553	3,2%	4	4
7	7	C10AA	HMG-CoA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	1,7%	264	372	2,1%	6	7
8	8	J01AA	TETRACYCLINES	1,4%	209	249	1,4%	12	9
9	9	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	1,2%	187	31	0,2%	43	43
10	10	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	1,1%	175	308	1,8%	8	8
11	11	N02AX	OVERIGE OPIOIDEN	1,1%	162	128	0,7%	20	20
12	12	M01AC	OXICAMDERIVATEN	0,8%	121	229	1,3%	13	12
13	15	R03AK	SYMPATHICOMIMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	0,6%	93	69	0,4%	25	25
14	13	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	0,6%	87	29	0,2%	44	42
15	14	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	0,5%	84	147	0,8%	17	16
16	*	P01AB	NITROIMIDAZOLDERIVATEN	0,4%	68	49	0,3%	28	*
17	17	H02AB	GLUCOCORTICOIDEN	0,4%	66	164	0,9%	15	14
18	18	C07AB	BETA-BLOKKERS, SELECTIEVE	0,4%	63	168	1,0%	14	15
19	16	N06AX	OVERIGE ANTIDEPRESSIVA	0,4%	59	71	0,4%	24	24
20	22	B01AB	HEPARINEGROEP	0,4%	57	29	0,2%	45	45
21	21	C09AA	ACE-REMMERS, ENKELVOUDIG	0,4%	54	267	1,5%	11	10
TOTAAL				90,3%	13.883	14.738	84,1%	-	-

* Afwezig DU90%

3.2.3.4 DU90% voor alle specialisten (tabel 3.2.3.4)

Het groot aantal ondergroepen in het DU90%-segment weerspiegelt de heterogeniteit van deze groep.

Op de eerste plaats qua brutobedrag komen de tumornecrosefactor-alfa (tnf-alfa) remmers, hoewel ze pas op de 51ste plaats staan qua verbruik. Deze middelen worden door een beperkt aantal voorschrijvers voorgeschreven voor patiënten met reumatoïde polyarthritis.

Het verschil tussen de rangschikkingen in brutokost en in volume is opmerkelijk voor veel geneesmiddelenklassen die zich in het bovenste gedeelte van de DU90% van de specialisten situeren (Interferonen, Bloedstollingsfactoren, Calcineurineremmers, enz.). Het is een fenomeen dat hier meer voorkomt dan bij de DU90% van de algemeen geneeskundigen.

De geneesmiddelen die het meest vooruitgegaan zijn in de rangschikking zijn :

- De klasse L01XE "Proteïnekinaseremmers",
- De klasse B02BD "Bloedstollingsfactoren",
- De klasse M01AE "Propionzuurderivaten",
- De klasse J05AX "Overige antivirale middelen",
- De klasse N06BA "Sympathicomimetica met centrale werking",
- De klasse L02BA "Anti-oestrogenen",
- De klasse S01CA "Corticosteroiden met antimicrobiele middelen".

Nieuwe klassen die de lijst van de DU90% vervoegen:

- De klasse H03AA "Schildklierhormonen",
- De klasse J01CA "Penicillines met breed spectrum",
- De klasse A10BA "Biguaniden",
- De klasse R03AC "Selectieve beta-2-sympathicomimetica",
- De klasse L04AX "Overige immunosuppressiva",
- De klasse R03DX "Overige systemische middelen voor obstruct. aandoeningen vd luchtwegen".

De klassen die in 2009 het meeste zakken in de rangschikking zijn :

- De klasse R06AE "Piperazinederivaten",
- De klasse M05BB "Bisfosfonaten, combinatiepreparaten",
- De klasse J05AF "Nucleoside en nucleotide reverse transcriptaseremmers",
- De klasse G03DB "Pregnadieenderivaten",
- De klasse R03DC "Leukotriëenreceptorantagonisten".

Tabel 3.2.3. 4 Voorschriften van de specialisten: DU90%

Plaats 2010 (bruto-bedrag)	Plaats 2009 (bruto-bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden)	Aantal DDD (duizenden)	% DDD	Plaats 2010 (DDD)	Plaats 2009 (DDD)
1	1	L04AB	TUMORNECROSEFACTOR-ALFA (TNF-ALFA) REMMERS	15,6%	147.324	3.716	0,5%	51	55
2	2	L03AB	INTERFERONEN	3,2%	30.658	1.865	0,2%	82	82
3	32	B02BD	BLOEDSTOLLINGSFACTOREN	3,0%	27.913	59	0,0%	219	243
4	4	C10AA	HMG-CoA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	2,9%	27.589	41.999	5,3%	2	2
5	11	J05AR	ANTIVIRALE MIDDELEN VOOR THERAPIE VAN HIV-INFECTIES, COMBINATIEPREP.	2,8%	26.752	1.417	0,2%	97	113
6	3	L04AD	CALCINEURINEREMMERS	2,8%	26.452	2.206	0,3%	75	72
7	5	N05AH	DIAZEPINEN, OXAZEPINEN, THIAZEPINEN EN OXEPINEN	2,7%	25.146	6.726	0,8%	32	30
8	8	N05AX	OVERIGE ANTI-PSYCHOTICA (NEUROLEPTICA)	2,4%	22.727	5.372	0,7%	34	36
9	70	L01XE	PROTEINEKINASEREMMERS	2,3%	21.971	198	0,0%	176	236
10	6	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	2,3%	21.760	38.622	4,8%	3	3
11	9	B01AB	HEPARINEGROEP	2,2%	21.037	10.435	1,3%	19	21
12	13	N03AX	OVERIGE ANTI-EPILEPTICA	2,1%	19.612	7.063	0,9%	29	34
13	7	N06AX	OVERIGE ANTI-DEPRESSIVA	2,0%	19.342	22.286	2,8%	7	7
14	12	H01AC	SOMATROPINE EN SOMATROPINEAGONISTEN	1,8%	16.667	883	0,1%	121	119
15	10	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	1,7%	16.416	28.621	3,6%	6	6
16	14	R03AK	SYMPATHICOMIMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	1,7%	15.830	10.900	1,4%	18	16
17	21	L02BG	AROMATASE-INHIBITOREN	1,7%	15.641	4.310	0,5%	46	62
18	15	L04AA	SELECTIEVE IMMUNOSUPPRESSIVA	1,6%	15.505	2.264	0,3%	74	73
19	16	S01EE	PROSTAGLANDINEANALOGEN	1,4%	13.504	17.779	2,2%	10	10
20	17	J05AE	PROTEASEREMMERS	1,4%	13.346	958	0,1%	118	120
21	20	A10AB	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, SNELWERKEND	1,3%	12.171	11.579	1,4%	16	18
22	18	S01ED	BETA-BLOKKERS	1,3%	11.933	20.513	2,6%	8	8
23	19	A10AE	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, LANGWERKEND	1,3%	11.922	6.991	0,9%	31	31
24	26	H01CB	SOMATOSTATINE EN ANALOGEN	1,1%	10.099	277	0,0%	164	174
25	23	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	0,9%	8.827	1.769	0,2%	86	83
26	27	L02AE	GONADORELINE-ANALOGEN	0,8%	7.807	2.445	0,3%	71	71
27	24	G03AA	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN IN VASTE VERHOUDING	0,8%	7.464	68.885	8,6%	1	1
28	33	A10AD	INSPUITB. INSULINES EN ANALOGEN, MIDDELLANGWERKENDE MET SNELWERKENDE	0,7%	6.786	6.572	0,8%	33	32
29	37	H02AB	GLUCOCORTICOIDEN	0,7%	6.776	15.890	2,0%	12	12
30	25	B01AC	TROMBOCYTENAGGREGATIEREMMERS, HEPARINE UITGEZONDERD	0,7%	6.702	36.177	4,5%	4	5
31	34	L03AX	OVERIGE IMMUNOSTIMULANTIA	0,7%	6.644	260	0,0%	168	167
32	30	J07BH	ROTAVIRUSDIARRHEEVACCINS	0,7%	6.622	96	0,0%	206	200
33	39	N06DA	CHOLINESTERASEREMMERS	0,7%	6.503	2.452	0,3%	70	74
34	35	R03BB	PARASYMPATHICOLYTIKA	0,7%	6.449	7.063	0,9%	30	27
35	29	C09AA	ACE-REMMERS, ENKELVOUDIG	0,7%	6.387	31.246	3,9%	5	4
36	36	R01AD	CORTICOSTEROIDEN	0,7%	6.336	13.821	1,7%	14	14
37	22	J05AF	NUCLEOSIDE EN NUCLEOTIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	0,6%	6.087	588	0,1%	139	117
38	44	N02AX	OVERIGE OPIOIDEN	0,6%	6.085	4.809	0,6%	38	45
39	31	R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	0,6%	6.019	4.018	0,5%	49	42
40	42	C07AB	BETA-BLOKKERS, SELECTIEVE	0,6%	5.929	15.310	1,9%	13	13
41	40	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	0,6%	5.903	1.941	0,2%	80	85
42	41	C09CA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN, ENKELVOUDIG	0,6%	5.609	11.210	1,4%	17	17
43	38	J05AG	NIET-NUCLEOSIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	0,6%	5.564	592	0,1%	137	129
44	45	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	0,6%	5.237	4.739	0,6%	40	43
45	43	C08CA	DIHYDROPIRIDINEDERIVATEN	0,5%	5.015	16.475	2,1%	11	11
46	28	R03DC	LEUKOTRIENRECEPTORANTAGONISTEN	0,5%	5.000	4.894	0,6%	37	49
47	47	J05AB	NUCLEOSIDEN EN NUCLEOTIDEN, EXCL. INHIB. VAN HET REVERSE TRANSCRIPTASE	0,5%	4.579	301	0,0%	161	166
48	54	N04BC	DOPAMINE-AGONISTEN	0,5%	4.485	1.329	0,2%	100	112
49	61	N06BA	SYMPATHICOMIMETICA MET CENTRALE WERKING	0,5%	4.337	3.096	0,4%	58	68
50	48	M01AB	AZIJNZUURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	0,4%	4.196	9.177	1,1%	21	22
51	46	M05BA	BISFOSFONATEN	0,4%	4.194	4.634	0,6%	43	37
52	51	R05CB	MUCOLYTIKA	0,4%	4.171	3.165	0,4%	57	57
53	52	C09DA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN MET DIURETICA	0,4%	4.010	4.621	0,6%	44	41
54	67	J05AX	OVERIGE ANTIVIRALE MIDDELEN	0,4%	3.970	126	0,0%	193	204
55	50	J01AA	TETRACYCLINES	0,4%	3.963	3.689	0,5%	52	50
56	49	D10BA	RETINOÏDEN VOOR ACNE	0,4%	3.625	2.545	0,3%	67	65
57	55	R06AX	OVERIGE ANTHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,4%	3.535	7.839	1,0%	24	28
58	56	N04BA	DOPA-EN -DERIVATEN	0,4%	3.456	1.799	0,2%	85	87
59	58	A07EC	MESALAZINE EN VERWANTE VERBINDINGEN	0,4%	3.397	3.422	0,4%	55	51
60	68	D05AX	OVERIGE LOKALE PSORIASISMIDDELEN	0,3%	3.223	819	0,1%	124	130
61	75	M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	0,3%	3.172	7.517	0,9%	27	29
62	57	G03DA	PREGN-4-EEN DERIVATEN	0,3%	3.147	7.524	0,9%	26	24
63	53	R06AE	PIPERAZINEDERIVATEN	0,3%	3.054	8.251	1,0%	23	23
64	63	V03AE	MIDDELEN BIJ HYPERKALIEMIE OF HYPERFOSFATEMIE	0,3%	2.916	400	0,1%	150	152
65	60	N03AG	VETZUURDERIVATEN	0,3%	2.885	3.013	0,4%	60	58
66	64	C01DX	OVERIGE VASODILATANTIA BIJ HARTZIEKTEN	0,3%	2.833	7.073	0,9%	28	26
67	79	L02BA	ANTI-OESTROGENEN	0,3%	2.704	4.242	0,5%	47	53
68	65	J01FA	MACROLIDEN	0,3%	2.669	1.289	0,2%	102	106
69	62	N05AL	BENZAMIDEN	0,3%	2.650	1.260	0,2%	104	99
70	77	J06BA	NORMAAL HUMAAN IMMUNOGLOBULINE	0,3%	2.641	83	0,0%	210	215
71	74	A10BX	OVERIGE HYPGLYKEMISERENDE MIDDELEN MET UITZONDERING VAN INSULINES	0,3%	2.632	2.010	0,3%	79	81
72	73	L02BB	ANTI-ANDROGENEN	0,3%	2.591	751	0,1%	128	127
73	66	M01AC	OXICAMDERIVATEN	0,3%	2.587	5.317	0,7%	35	35
74	72	N02AB	FENYLPIPERIDINEDERIVATEN	0,3%	2.576	985	0,1%	115	124
75	86	S01CA	CORTICOSTEROIDEN MET ANTIMICROBIELE MIDDELEN	0,2%	2.308	3.007	0,4%	62	52
76	82	N04BD	MAO-REMMERS TYPE B	0,2%	2.308	747	0,1%	131	131
77	76	V03AN	MEDICINALE GASSEN	0,2%	2.299	104	0,0%	201	198
78	*	H03AA	SCHILDKLIJERHORMONEN	0,2%	2.200	18.729	2,3%	9	*
79	78	A09AA	ENZYM-REPARATEN	0,2%	2.170	1.214	0,2%	105	103
80	*	J01CA	PENICILLINES MET BREED SPECTRUM	0,2%	2.081	1.707	0,2%	89	*
81	*	A10BA	BIGUANIDEN	0,2%	2.080	10.025	1,3%	20	*
82	71	M05BB	BISFOSFONATEN, COMBINATIEPREPARATEN	0,2%	2.060	2.413	0,3%	72	66
83	*	R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMIMETICA	0,2%	2.021	3.629	0,5%	53	*
84	69	G03DB	PREGNADIENDERIVATEN	0,2%	1.984	4.488	0,6%	45	44
85	84	C10AX	OVERIGE HYPOLIPEMISERENDE MIDDELEN	0,2%	1.969	1.395	0,2%	98	100
86	*	L04AX	OVERIGE IMMUNOSUPPRESSIVA	0,2%	1.961	4.690	0,6%	41	*
87	*	R03DX	OVERIGE SYSTEMISCHE MIDDELEN VOOR OBSTRUCT. AANDOENINGEN VD LUCHTWEGEN	0,2%	1.900	44	0,0%	228	*
TOTAAL				90,2%	852.606	646.758	80,9%	-	-

* Afwezig DU90%

3.2.3.5 DU90% voor de specialisten in de inwendige geneeskunde en gelijkgestelden (tabel 3.2.3.5)

Zoals de voorgaande jaren nemen de tumornecrosefactor-alfa (tnf-alfa) remmers (Enbrel, Humira) veruit de eerste plaats in qua uitgaven.

Onder de belangrijkste klassen die door dit type van voorschrijvers gebruikt worden, vinden we dikwijls dure geneesmiddelen met een relatief laag volume (rangschikking volgens aantal DDD).

De geneesmiddelen die het meest vooruitgegaan zijn in de rangschikking zijn :

- De klasse L01XE "Proteïnekinaseremmers",
- De klasse J02AC "Triazolderivaten".

De nieuwe klassen zijn :

- De klasse B02BD "Bloedstollingsfactoren",
- De klasse N03AX "Overige anti-epileptica",
- De klasse J06BA "Normaal humaan immunoglobuline".

De klassen die het meeste zakken in de rangschikking zijn :

- De klasse C09AA "ACE-remmers, enkelvoudig",
- De klasse M05BA "Bisfosfonaten".

Tabel 3.2.3.5 Voorschriften van de specialisten in de inwendige geneeskunde en gelijkgestelden: DU90%

Plaats 2010 (bruto-bedrag)	Plaats 2009 (bruto-bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duizenden)	% DDD	Plaats 2010 (DDD)	Plaats 2009 (DDD)
1	1	L04AB	TUMORNECROSEFACTOR-ALFA (TNF-ALFA) REMMERS	32,3%	126.256	3.185	1,4%	14	15
2	3	J05AR	ANTIVIRALE MIDDELEN VOOR THERAPIE VAN HIV-INFECTIES, COMBINATIEPREP.	5,8%	22.816	1.203	0,5%	46	55
3	*	B02BD	BLOEDSTOLLINGSFACTOREN	5,5%	21.570	45	0,0%	145	*
4	2	L04AD	CALCINEURINEREMMERS	4,8%	18.747	1.524	0,7%	31	29
5	40	L01XE	PROTEINEKINASEREMMERS	4,1%	16.159	146	0,1%	104	188
6	5	C10AA	HMG-CoA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	3,5%	13.794	20.837	9,3%	1	1
7	6	L04AA	SELECTIEVE IMMUNOSUPPRESSIVA	3,3%	12.940	1.974	0,9%	22	22
8	4	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	3,0%	11.526	20.524	9,1%	2	2
9	8	J05AE	PROTEASEREMMERS	2,9%	11.267	810	0,4%	59	62
10	7	R03AK	SYMPATHICOMIMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	2,8%	10.972	7.273	3,2%	7	7
11	9	J05AF	NUCLEOSIDE EN NUCLEOTIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	1,3%	5.046	478	0,2%	71	59
12	10	J05AG	NIET-NUCLEOSIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	1,2%	4.716	499	0,2%	69	66
13	15	H01CB	SOMATOSTATINE EN ANALOGEN	1,1%	4.283	118	0,1%	114	118
14	11	L03AB	INTERFERONEN	1,1%	4.267	200	0,1%	94	93
15	12	B01AC	TROMBOCYTENAGGREGATIEREMMERS, HEPARINE UITGEZONDERD	1,0%	3.788	20.096	8,9%	3	3
16	25	J05AX	OVERIGE ANTIVIRALE MIDDELEN	1,0%	3.759	119	0,1%	113	124
17	14	R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	0,9%	3.599	2.301	1,0%	19	18
18	22	B01AB	HEPARINEGROEP	0,9%	3.590	1.879	0,8%	24	37
19	17	J05AB	NUCLEOSIDEN EN NUCLEOTIDEN, EXCL. INHIB. VAN HET REVERSE TRANSCRIPTASE	0,9%	3.355	194	0,1%	96	97
20	13	C09AA	ACE-REMMERS, ENKELVOUDIG	0,9%	3.334	16.312	7,3%	4	4
21	18	C07AB	BETA-BLOKKERS, SELECTIEVE	0,8%	3.247	8.291	3,7%	6	6
22	16	C09CA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN, ENKELVOUDIG	0,8%	3.175	6.424	2,9%	9	9
23	19	A07EC	MESALAZINE EN VERWANTE VERBINDINGEN	0,7%	2.897	2.873	1,3%	15	14
24	24	H02AB	GLUCOCORTICOIDEN	0,7%	2.737	6.530	2,9%	8	8
25	23	V03AE	MIDDELEN BIJ HYPERKALIEEMIE OF HYPERFOSFATEMIE	0,7%	2.685	360	0,2%	82	78
26	20	C08CA	DIHYDROPIRIDINEDERIVATEN	0,7%	2.610	8.582	3,8%	5	5
27	21	R03DC	LEUKOTRIENRECEPTORANTAGONISTEN	0,6%	2.226	2.749	1,2%	16	21
28	26	C09DA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN MET DIURETICA	0,5%	2.103	2.443	1,1%	18	17
29	27	C01DX	OVERIGE VASODILATANTIA BIJ HARTZIEKTEN	0,5%	1.896	4.747	2,1%	11	10
30	33	R03DX	OVERIGE SYSTEMISCHE MIDDELEN VOOR OBSTRUCT. AANDOENINGEN VD LUCHTWEGEN	0,5%	1.878	44	0,0%	146	152
31	41	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	0,5%	1.863	172	0,1%	100	107
32	28	V03AN	MEDICINALE GASSEN	0,4%	1.742	78	0,0%	127	123
33	31	H05BX	OVERIGE ANTIPARATHYROIDE STOFFEN	0,4%	1.661	128	0,1%	110	106
34	30	A10AE	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, LANGWERKEND	0,4%	1.561	921	0,4%	54	52
35	37	L04AX	OVERIGE IMMUNOSUPPRESSIVA	0,4%	1.512	3.737	1,7%	12	12
36	32	A10AB	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, SNELWERKEND	0,4%	1.475	1.404	0,6%	37	36
37	36	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	0,4%	1.442	420	0,2%	75	75
38	29	M05BA	BISFOSFONATEN	0,3%	1.354	1.459	0,6%	35	24
39	34	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	0,3%	1.349	2.259	1,0%	20	19
40	35	A10AD	INSPUITB. INSULINES EN ANALOGEN, MIDDELLANGWERKENDE MET SNELWERKENDE	0,3%	1.328	1.302	0,6%	41	39
41	39	N02AX	OVERIGE OPIOIDEN	0,3%	1.315	1.101	0,5%	51	50
42	*	N03AX	OVERIGE ANTI-EPILEPTICA	0,3%	1.253	455	0,2%	72	*
43	*	J06BA	NORMAAL HUMAAN IMMUNOGLOBULINE	0,3%	1.171	37	0,0%	154	*
44	44	C10AX	OVERIGE HYPOLIPEMIERENDE MIDDELEN	0,3%	1.097	777	0,3%	63	63
TOTAAL				90,0%	351.362	157.008	69,9%	-	-

* Afwezig DU90%

3.2.3.6 DU90% voor de gynaecologen (tabel 3.2.3.6)

Het aantal geneesmiddelen in het DU90%-segment van de gynaecologen is beperkt in vergelijking met algemeen geneeskundigen en internisten. De meest voorgeschreven klassen zijn die van de contraceptiva (G03A) met de helft van het aantal DDD.

Men telt 5 nieuwe klassen in de DU90% :

- De klasse M01AE "Propionzuurderivaten",
- De klasse P01AB "Nitroimidazolderivaten",
- De klasse R03AK "Sympathicomimetica met andere midd. voor obstruct. luchtwegaandoening",
- De klasse C08CA "Dihydropyridinederivaten",
- De klasse D01AC "Imidazol- en triazolderivaten".

Tabel 3.2.3. 6 Voorschriften van de gynaecologen: DU90%

Plaats 2010 (bruto-bedrag)	Plaats 2009 (bruto-bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duizenden)	% DDD	Plaats 2010 (DDD)	Plaats 2009 (DDD)
1	1	G03AA	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN IN VASTE VERHOUDING	17,1%	6.666	62.073	51,6%	1	1
2	2	L02BG	AROMATASE-INHIBITOREN	13,0%	5.069	1.395	1,2%	10	12
3	3	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	7,5%	2.909	580	0,5%	19	18
4	4	G03DA	PREGN-4-EEN DERIVATEN	7,3%	2.856	6.921	5,7%	4	4
5	5	G03DB	PREGNADIEENDERIVATEN	4,7%	1.848	4.190	3,5%	6	6
6	8	G03CA	NATUURLIJKE EN SEMISYNTHETISCHE OESTROGENEN, ENKELVOUDIG	3,5%	1.365	10.245	8,5%	2	2
7	7	M05BA	BISFOSFONATEN	2,9%	1.140	1.286	1,1%	12	11
8	10	L02BA	ANTI-OESTROGENEN	2,7%	1.054	1.931	1,6%	7	7
9	6	J07BM	PAPILLOMAVIRUSVACCINS	2,7%	1.050	8	0,0%	119	100
10	9	G03HB	ANTI-ANDROGENEN MET OESTROGENEN	2,4%	936	7.397	6,1%	3	3
11	11	M05BB	BISFOSFONATEN, COMBINATIEPREPARATEN	2,3%	890	1.050	0,9%	13	14
12	13	B01AB	HEPARINEGROEP	2,3%	879	421	0,3%	22	25
13	14	G01AF	IMIDAZOLDERIVATEN	2,2%	841	1.022	0,8%	14	13
14	12	G03AB	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN, SEQUENTIELE PREPARATEN	2,0%	790	4.370	3,6%	5	5
15	17	J05AR	ANTIVIRALE MIDDELEN VOOR THERAPIE VAN HIV-INFECTIES, COMBINATIEPREP.	1,7%	678	34	0,0%	77	86
16	15	L02AE	GONADORELINE-ANALOGEN	1,6%	632	132	0,1%	40	40
17	18	C10AA	HMG-CoA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	1,2%	456	651	0,5%	18	19
18	16	G03XC	SELECTIEVE MODULATOREN VAN DE OESTROGEENRECEPTOREN	1,1%	410	365	0,3%	27	24
19	22	G03GA	GONADOTROPINEN	0,8%	312	971	0,8%	16	16
20	21	D06BB	VIRUSTATICA	0,8%	309	112	0,1%	45	45
21	20	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	0,8%	299	539	0,4%	20	20
22	19	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	0,8%	292	248	0,2%	32	32
23	31	G03DC	ESTREENDERIVATEN	0,7%	282	1.548	1,3%	9	9
24	25	G03GB	SYNTHETISCHE OVULATIESTIMULERENDE MIDDELEN	0,7%	276	1.801	1,5%	8	8
25	26	J05AE	PROTEASEREMMERS	0,7%	272	20	0,0%	91	96
26	23	J01FA	MACROLIDEN	0,7%	254	95	0,1%	49	47
27	30	J01XX	OVERIGE ANTIBACTERIELE MIDDELEN	0,6%	248	28	0,0%	82	80
28	27	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	0,5%	210	359	0,3%	28	28
29	29	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	0,5%	209	80	0,1%	59	55
30	32	J06BB	SPECIEFIEKE IMMUNOGLOBULINEN	0,5%	203	5	0,0%	135	137
31	33	M01AB	AZIJNZUURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	0,5%	198	371	0,3%	26	23
32	28	G03FB	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN, SEQUENTIELE PREPARATEN	0,5%	194	1.298	1,1%	11	10
33	35	B02AA	AMINOZUREN	0,5%	176	72	0,1%	60	59
34	*	M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	0,4%	173	427	0,4%	21	*
35	*	P01AB	NITROIMIDAZOLDERIVATEN	0,4%	163	70	0,1%	61	*
36	*	R03AK	SYMPATHICOMIMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	0,4%	147	107	0,1%	46	*
37	*	C08CA	DIHYDROPYRIDINEDERIVATEN	0,4%	145	376	0,3%	25	*
38	24	J05AF	NUCLEOSIDE EN NUCLEOTIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	0,4%	143	15	0,0%	99	83
39	*	D01AC	IMIDAZOL- EN TRIAZOLDERIVATEN	0,4%	137	87	0,1%	53	*
TOTAAL				90,2%	35.113	112.698	93,6%	-	

* Afwezig DU90%

3.2.3.7 DU90% voor kinderartsen (tabel 3.2.3.7)

De klasse R03BB « Parasympatholytica » wordt het meeste voorgeschreven in termen van volume. Het geheel aan klassen voor de behandeling van astma (R03) bezetten trouwens een uitgelezen plaats in het arsenaal van de kinderartsen (36,9% van het aantal DDD). Men vindt 4 van deze klassen tussen de eerste 5 in volume van de DU90%. De tweede familie qua volume is deze van de antibiotica (J01).

De andere klassen aan het hoofd van de DU90% zijn klassen die minder belangrijk zijn in verbruik maar waarvan de hoge kosten van de behandeling hun rangschikking verklaart :

- De klasse H01AC « Somatropine en somatropineagonisten »,
- De klasse J07BH “Rotavirusdiarreevaccins”,
- De klasse B02BD “Bloedstollingsfactoren”,
- De klasse R05CB « Mucolytica ».

Tabel 3.2.3. 7 Voorschriften van de kinderartsen: DU90%

Plaats 2010 (bruto-bedrag)	Plaats 2009 (bruto-bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duizenden)	% DDD	Plaats 2010 (DDD)	Plaats 2009 (DDD)
1	1	H01AC	SOMATROPINE EN SOMATROPINEAGONISTEN	22,3%	13.031	692	2,6%	11	12
2	2	J07BH	ROTAVIRUSDIARRHEEVACCINS	10,7%	6.259	91	0,3%	43	43
3	3	B02BD	BLOEDSTOLLINGSFACTOREN	9,3%	5.416	12	0,0%	116	121
4	4	R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	7,0%	4.082	2.107	7,9%	2	2
5	6	R05CB	MUCOLYTICA	4,8%	2.819	232	0,9%	25	24
6	5	R03DC	LEUKOTRIENRECEPTORANTAGONISTEN	3,3%	1.926	1.230	4,6%	5	7
7	7	R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	3,0%	1.754	3.808	14,3%	1	1
8	8	R03AK	SYMPATHICOMIMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	2,4%	1.385	1.029	3,9%	8	6
9	9	A09AA	ENZYMREPARATEN	2,0%	1.149	652	2,4%	13	13
10	14	J01CA	PENICILLINES MET BREED SPECTRUM	1,9%	1.099	759	2,8%	10	10
11	11	A10AB	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, SNELWERKEND	1,9%	1.084	1.077	4,0%	7	9
12	12	L04AD	CALCINEURINEREMMERS	1,8%	1.071	90	0,3%	44	47
13	16	R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMIMETICA	1,7%	1.010	1.658	6,2%	3	3
14	10	J01GB	OVERIGE AMINOGLYCOSIDEN	1,6%	959	34	0,1%	71	69
15	13	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	1,4%	797	1.255	4,7%	4	5
16	23	S03AA	ANTIMICROBIELE MIDDELEN	1,4%	797	656	2,5%	12	11
17	15	J01FA	MACROLIDEN	1,3%	774	306	1,1%	22	22
18	17	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	1,3%	746	437	1,6%	15	16
19	20	J06BA	NORMAAL HUMAAN IMMUNOGLOBULINE	1,2%	711	22	0,1%	88	95
20	18	A10AE	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, LANGWERKEND	1,2%	711	408	1,5%	17	18
21	24	J05AR	ANTIVIRALE MIDDELEN VOOR THERAPIE VAN HIV-INFECTIES, COMBINATIEPREP.	1,0%	595	35	0,1%	69	74
22	21	J01XB	POLYMYKINES	1,0%	570	46	0,2%	58	58
23	22	R01AD	CORTICOSTEROIDEN	1,0%	559	1.228	4,6%	6	4
24	19	J07BM	PAPILLOMAVIRUSVACCINS	0,7%	433	3	0,0%	158	146
25	25	R06AE	PIPERAZINERIVATEN	0,7%	390	983	3,7%	9	8
26	29	J05AE	PROTEASEREMMERS	0,6%	357	24	0,1%	87	90
27	33	L04AA	SELECTIEVE IMMUNOSUPPRESSIVA	0,6%	338	29	0,1%	76	85
28	27	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	0,6%	325	31	0,1%	74	75
29	30	L02AE	GONADORELINE-ANALOGEN	0,5%	310	83	0,3%	46	46
30	26	H01BA	VASOPRESSINE EN VERWANTE VERBINDINGEN	0,5%	306	163	0,6%	31	29
31	28	N03AX	OVERIGE ANTI-EPILEPTICA	0,5%	302	97	0,4%	40	41
32	*	N06BA	SYMPATHICOMIMETICA MET CENTRALE WERKING	0,5%	291	209	0,8%	27	*
33	32	R06AX	OVERIGE ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,4%	250	457	1,7%	14	14
34	31	A02BA	H2-RECEPTORBLOKKERENDE MIDDELEN	0,4%	237	424	1,6%	16	15
TOTAAL				90,4%	52.845	20.366	76,4%	-	-

* Afwezig DU90%

3.2.3.8 DU90% voor de dermatologen (tabel 3.2.3.8)

De klasse L04AB “Tumornecrosefactor-alfa (TNF-alfa) remmers » (Humira) bezet in 2010 de eerste plaats.

Bovendien merken we het verschijnen van de klasse L04AC “Interleukineremmers” in deze DU90%.

Tabel 3.2.3. 8 Voorschriften van de dermatologen: DU90%

Plaats 2010 (bruto-bedrag)	Plaats 2009 (bruto-bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duizenden)	% DDD	Plaats 2010 (DDD)	Plaats 2009 (DDD)
1	1	L04AB	TUMORNECROSEFACTOR-ALFA (TNF-ALFA) REMMERS	39,8%	17.991	453	2,0%	15	16
2	2	D10BA	RETINOIDEN VOOR ACNE	7,7%	3.461	2.431	10,6%	2	2
3	3	J01AA	TETRACYCLINES	7,1%	3.204	2.874	12,6%	1	1
4	4	D05AX	OVERIGE LOKALE PSORIASISMIDDELEN	6,3%	2.859	727	3,2%	10	13
5	5	L04AD	CALCINEURINEREMMERS	4,6%	2.059	217	0,9%	22	20
6	6	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	4,0%	1.808	706	3,1%	11	9
7	7	D11AH	MIDDELEN VOOR DERMATOSE, CORTICOSTEROIDEN UITGEZONDERD	3,9%	1.772	319	1,4%	17	17
8	8	D01BA	ANTIMYCOTICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	3,2%	1.452	1.252	5,5%	5	5
9	12	D07AC	STERK WERKZAME CORTICOSTEROIDEN (GROEP III)	2,4%	1.104	831	3,6%	7	7
10	9	D06BB	VIRUSTATICA	2,3%	1.022	369	1,6%	16	15
11	10	R06AX	OVERIGE ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	2,1%	944	2.104	9,2%	3	4
12	13	D07AD	ZEER STERK WERKZAME CORTICOSTEROIDEN (GROEP IV)	1,5%	679	615	2,7%	13	12
13	11	R06AE	PIPERAZINERIVATEN	1,5%	665	1.770	7,7%	4	3
14	*	L04AC	INTERLEUKINEREMMERS	1,4%	645	19	0,1%	70	*
15	16	D01AC	IMIDAZOL- EN TRIAZOLDERIVATEN	1,1%	512	778	3,4%	8	8
16	14	D05BB	RETINOIDEN VOOR PSORIASIS	1,0%	445	178	0,8%	25	24
17	15	D07AB	MATIG STERK WERKZAME CORTICOSTEROIDEN (GROEP II)	0,9%	396	699	3,1%	12	10
TOTAAL				90,8%	41.018	16.343	71,5%	-	
* Afwezig in DU90%									

3.3 Gedetailleerde gegevens over bepaalde therapeutische klassen

Hierna volgen gegevens over een aantal specifieke geneesmiddelengroepen.

3.3.1 Geneesmiddelen gebruikt bij astma en COPD (tabellen 3.3.1. a tot en met d)

Het volume voorgeschreven geneesmiddelen voor het ademhalingsstelsel blijft, na een periode van afname, toenemen sinds 2007. In de verschillende klassen is er een stabilisatie van de zuivere inhalatiecorticoïden, maar we zien een nieuwe verhoging van de vaste geneesmiddelencombinaties (hoofdzakelijk sympathicomimetica + corticoïden). De geobserveerde daling van de xanthinen (theofylline) zet zich door, wat overeenkomt met de richtlijnen.

In 2010 kregen ongeveer 1.310.000 patiënten een behandeling met één of meer middelen tegen astma en COPD. De patiënten werden ingedeeld volgens leeftijd in de volgende categoriën: 0-16 jaar, 16-45 jaar en meer dan 45 jaar. De eerste groep wordt verondersteld de kinderen met astma te omvatten, de tweede groep de volwassen astmatici en de laatste groep vooral de patiënten met COPD. Er zijn duidelijke verschillen merkbaar in de behandelingswijze van deze patiënten.

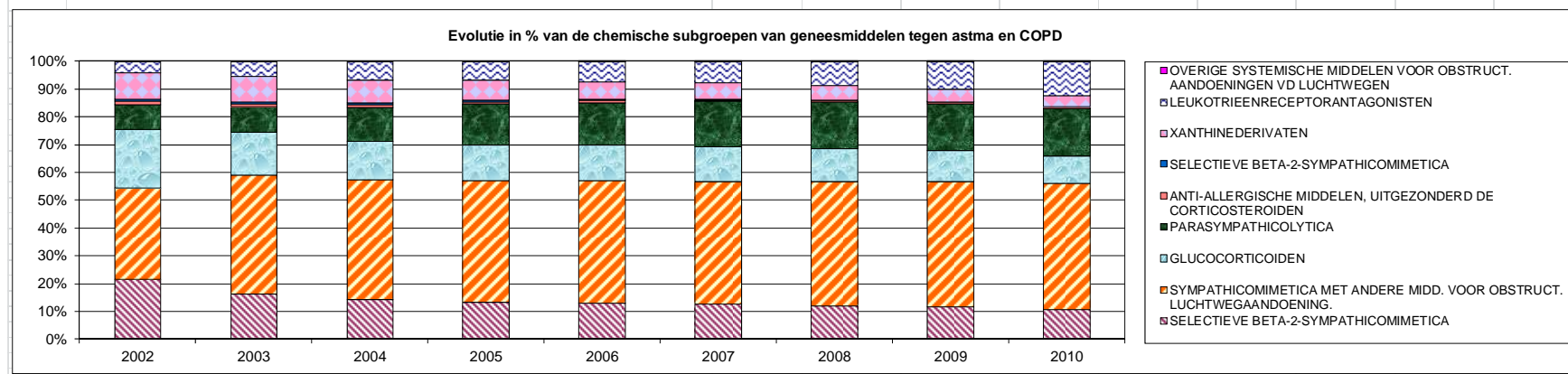
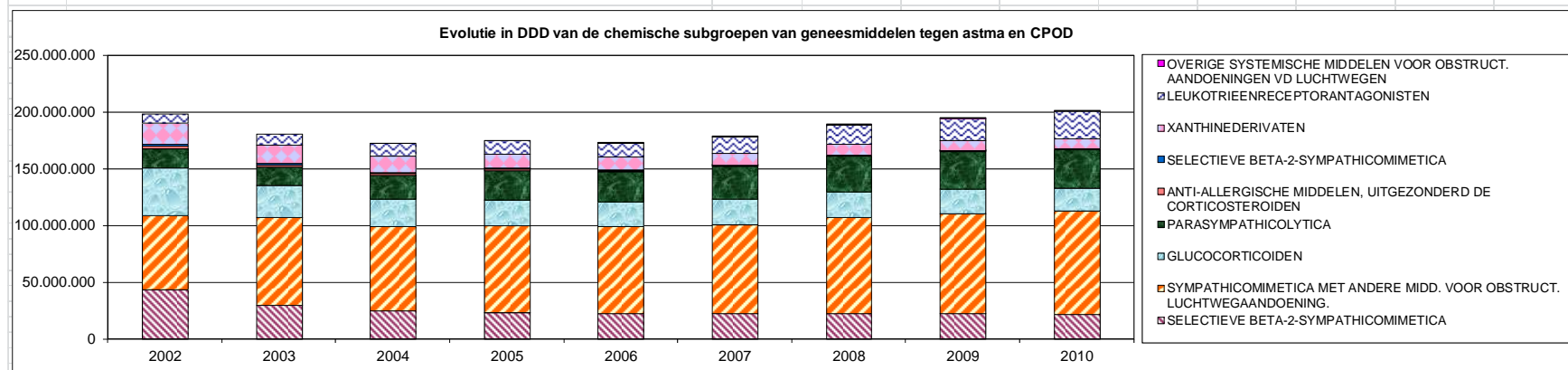
Meer dan de helft van de kinderen worden behandeld met parasymphaticolytica en/of beta2-mimeticum of een orale leukotrienreceptorantagonist. Bijna de helft van de kinderen onder behandeling krijgen inhalatiecorticoïden.

Bij de volwassen astmalijders krijgt ongeveer één derde zuivere inhalatiecorticoïden. Diegenen die een langwerkende beta2-agonist in aerosol met enkel dat geneesmiddel nemen, zijn veel minder talrijk (verhouding van 1 op 25) dan diegenen die een aerosol met een combinatie van een corticoïde met een LABA (Long-Acting Beta-Agonist) gebruiken. Deze keuze van een vaste combinatie maakt het moeilijker om de behandeling regelmatig aan te passen in functie van de behandelingsfase van astma (vroegere step-up en step-down).

Bij de patiënten die verondersteld worden hoofdzakelijk te lijden aan COPD eerder dan aan astma, worden de inhalatiecorticoïden geassocieerd aan een LABA vaker voorgeschreven dan zuivere inhalatiecorticoïden (verhouding van 2:1). Dit voorschrift van een vaste combinatie van ICS (Inhaled Corticosteroids) met een LABA moet volgens de geldende richtlijnen (GOLD) voorbehouden worden voor de ernstige en zeer ernstige graden van COPD (GOLD III en IV) met herhaalde exacerbaties. Het aantal gevallen dat deze behandeling in vaste combinatie volgt, overschrijdt ruim het aantal patiënten dat volgens de recentste epidemiologische schattingen aan COPD GOLD III-IV lijdt.

Tabel 3.3.1. a Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Geneesmiddelen gebruikt bij astma en COPD – Volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMMETICA	43.450.471	29.967.876	24.807.279	23.465.807	22.855.366	22.781.160	23.019.134	22.655.645	21.615.076
R03AK	SYMPATHICOMMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	65.221.537	77.031.265	74.523.693	76.574.551	76.239.757	78.326.653	84.065.790	87.810.429	91.575.057
R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	41.995.476	28.467.078	24.208.091	22.691.965	22.000.360	22.439.566	22.527.229	21.766.939	19.950.275
R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	17.358.447	16.327.202	20.871.234	25.750.121	26.474.075	28.959.375	31.688.408	32.987.944	34.377.002
R03BC	ANTI-ALLERGISCHE MIDDELEN, UITGEZONDERD DE CORTICOSTEROIDEN	2.429.653	1.995.192	1.656.312	1.519.398	1.260.871	1.136.021	1.011.258	826.039	715.104
R03CC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMMETICA	1.649.176	1.350.151	1.096.187	830.486	555.487	159.906	125.248	112.213	103.279
R03DA	XANTHINERIVATEN	18.584.672	16.201.990	14.424.022	12.509.241	11.281.045	10.458.058	9.951.414	9.052.613	8.431.841
R03DC	LEUKOTRIEENRECEPTORANTAGONISTEN	8.289.312	9.922.994	11.324.798	11.880.520	12.420.576	13.800.227	16.192.728	19.189.269	24.255.969
R03DX	OVERIGE SYSTEMISCHE MIDDELEN VOOR OBSTRUCT. AANDOENINGEN VD LUCHTWEGEN					2.875	22.021	28.006	38.124	50.084
	Totaal	198.978.743	181.263.748	172.911.618	175.222.090	173.090.411	178.082.989	188.609.213	194.439.214	201.073.687

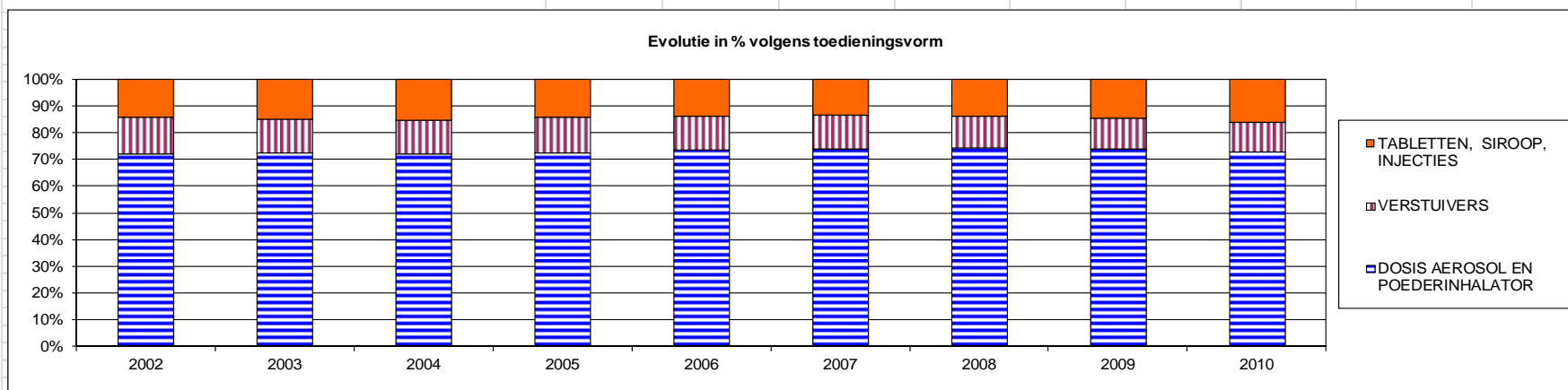
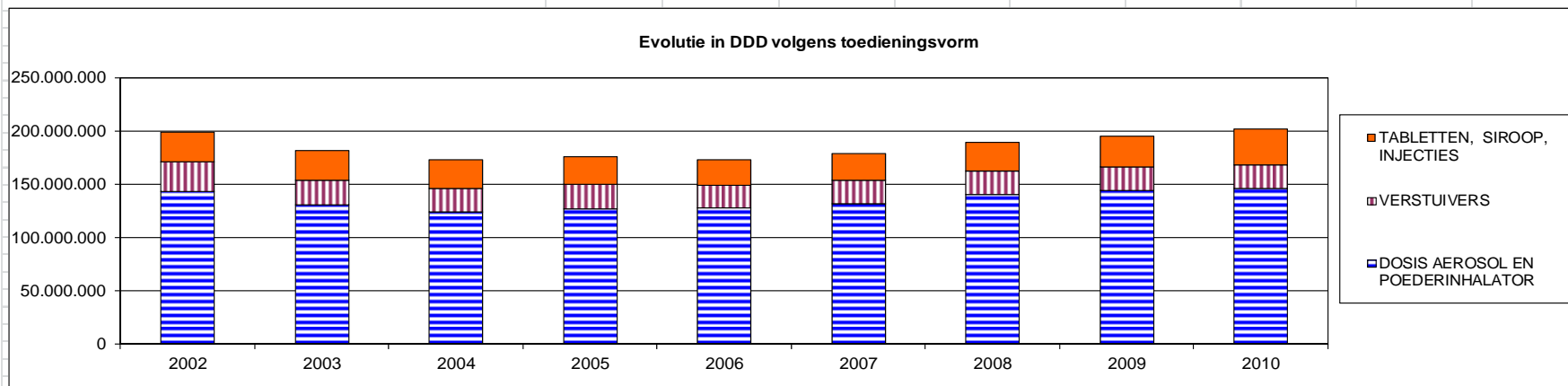

Tabel 3.3.1. b Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Aantal patiënten dat een geneesmiddel tegen astma en COPD gebruikt

ATC	Geneesmiddelengroep	Jonger dan 16 jaar	Van 16 tot 45 jaar	Meer dan 45 jaar	Totaal
R03	Middelen voor obstructieve aandoeningen van de luchtwegen	337.905	314.736	658.219	1.310.860
R03BB	Parasympatholytica	184.093	23.722	154.812	362.627
R03BA	Glucocorticoïden	167.876	82.799	159.669	410.344
R03AK06 en/of R03AK07	Salmeterol + Formoterol gecombineerd met andere middelen	34.087	141.896	334.537	510.520
R03AC12 en/of R03AC13	Salmeterol en/of Formoterol	2.686	5.604	27.809	36.099
(1)	Andere geneesmiddelen tegen astma en COPD	227.327	168.147	351.387	746.861
	<i>waarvan Salmeterol en/of Formoterol zonder Glucocorticoïde</i>	<i>597</i>	<i>2.988</i>	<i>14.046</i>	<i>17.631</i>
	<i>die ook zuurstof gebruiken (V03AN01)</i>	<i>159</i>	<i>1.100</i>	<i>24.966</i>	<i>26.225</i>
% van het totale aantal patiënten dat een geneesmiddel tegen astma en COPD gebruiken					
R03	Middelen voor obstructieve aandoeningen van de luchtwegen	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
R03BB	Parasympatholytica	54,5%	7,5%	23,5%	27,7%
R03BA	Glucocorticoïden	49,7%	26,3%	24,3%	31,3%
R03AK06 en/of R03AK07	Salmeterol + Formoterol gecombineerd met andere middelen	10,1%	45,1%	50,8%	38,9%
R03AC12 en/of R03AC13	Salmeterol en/of Formoterol	0,8%	1,8%	4,2%	2,8%
(1)	Andere geneesmiddelen tegen astma en COPD	67,3%	53,4%	53,4%	57,0%
	<i>waarvan Salmeterol en/of Formoterol zonder Glucocorticoïde</i>	<i>0,2%</i>	<i>0,9%</i>	<i>2,1%</i>	<i>1,3%</i>
	<i>die ook zuurstof gebruiken (V03AN01)</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,3%</i>	<i>3,8%</i>	<i>2,0%</i>
(1) Geneesmiddelen behorende tot de groep van "Andere geneesmiddelen tegen astma en COPD" :					
ATC	Hoofdbestanddeel				
R03AC02	SALBUTAMOL				
R03AK03	FENOTEROL MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. AANDOENINGEN VD LUCHTWEGEN				
R03AK04	SALBUTAMOL MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. AANDOENINGEN VD LUCHTWEGEN				
R03BC01	CROMOGLICINEZUUR				
R03CC02	SALBUTAMOL				
R03CC03	TERBUTALINE				
R03CC04	FENOTEROL				
R03CC11	TULOButEROL				
R03DA04	THEOFYLLINE				
R03DC01	ZAFIRLUKAST				
R03DC03	MONTELUKAST				
R03DX05	OMALIZUMAB				

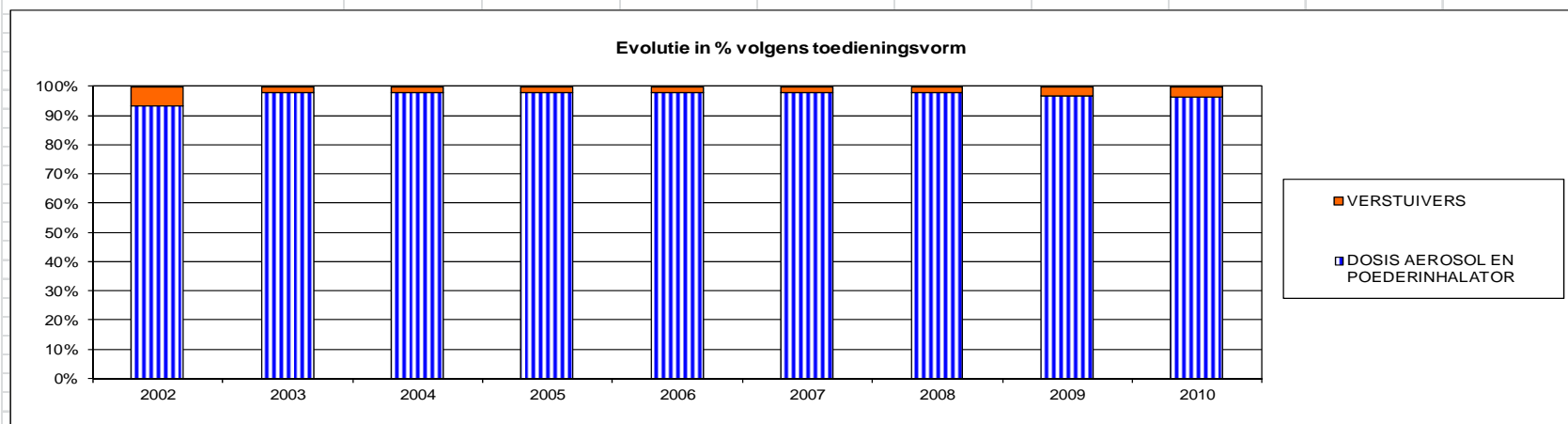
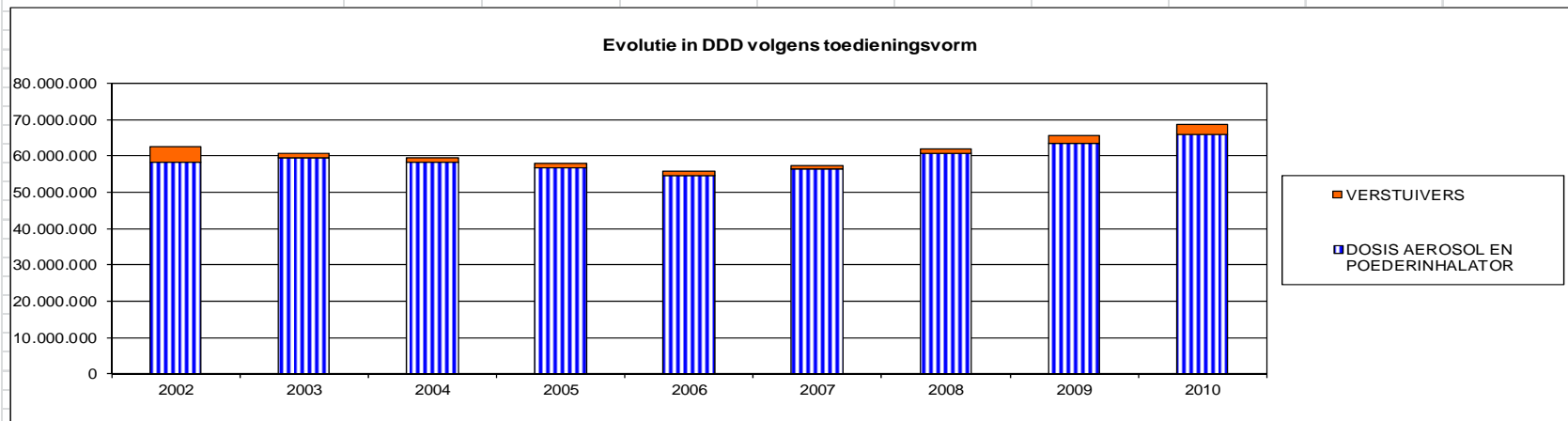
Tabel 3.3.1. c Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Geneesmiddelen gebruikt bij astma en COPD (R03) volgens toedieningsvorm – volume (in DDD)

Toedieningsvorm	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
DOSIS AEROSOL EN POEDERINHALATOR	142.691.256	130.745.574	124.173.983	126.902.676	127.189.077	131.530.280	139.707.889	143.840.459	145.945.545
VERSTUIVERS	27.764.711	23.043.353	21.892.860	23.099.402	21.641.557	22.112.655	22.604.145	22.206.750	22.287.143
TABLETTEN, SIROOP, INJECTIES	28.522.776	27.474.821	26.844.775	25.220.011	24.259.778	24.440.054	26.297.179	28.392.005	32.840.999
TOTAAL	198.978.743	181.263.748	172.911.618	175.222.090	173.090.411	178.082.989	188.609.213	194.439.214	201.073.687

Tabel 3.3.1. d Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Corticoïden gebruikt bij astma en COPD volgens toedieningsvorm – volume (in DDD)

Toedieningsvorm	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
DOSIS AEROSOL EN POEDERINHALATOR	58.452.708	59.561.784	58.542.562	56.933.472	54.839.727	56.453.356	60.771.600	63.705.652	66.157.180
VERSTUIVERS	4.285.423	1.193.292	1.174.436	1.231.719	1.107.401	1.162.717	1.303.625	2.118.299	2.590.204
TOTAAL	62.738.131	60.755.076	59.716.999	58.165.191	55.947.128	57.616.073	62.075.226	65.823.950	68.747.384

3.3.2 Antibiotica (tabellen 3.3.2. a tot en met c)

De globale evolutie, in DDD uitgedrukt, toonde ons een significante vermindering in 2004, een overeenkomstige stijging in 2005, vervolgens een lichte daling in 2006, daarna weer een duidelijke stijging in 2007, 2008 en 2009 en een lichte daling in 2010.

Als we de evolutie van de laatste jaren bekijken per antibioticaklasse dan zien we een constante verhoging in het voorschrijven van amoxicilline, wat overeenstemt met de aanbevelingen. De hoeveelheid voorschriften van amoxicilline in vergelijking met het geheel amoxicilline-clavulaanzuur + amoxicilline blijft gelijk aan dit van 2008 maar zou nog moeten verbeteren. Na een duidelijke vermindering in 2004, steeg het voorschrijven van macroliden (en verwante middelen) terug in 2005, bleef stabiel in 2006, is terug gestegen in 2007, 2008 en 2009 maar daalde in 2010. Het blijft belangrijk bij kinderen (12,6 tot 13% volgens de leeftijdscategorie indien voorgeschreven door een huisarts en een beetje meer indien het wordt voorgeschreven door een kinderarts bij de 6-10-jarigen). Zo'n veelvuldige keuze strookt niet met de voorschrijfaanbevelingen.

Voor het geheel van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen is de algemene tendens dus een lichte daling in aantal voorgeschreven DDD's antibiotica in 2010 ten opzichte van 2009, voor alle klassen van antibiotica. We moeten de nadruk leggen op de blijvende groei van de voorschriften van aminoglycosiden en vooral deze van chinolonen.

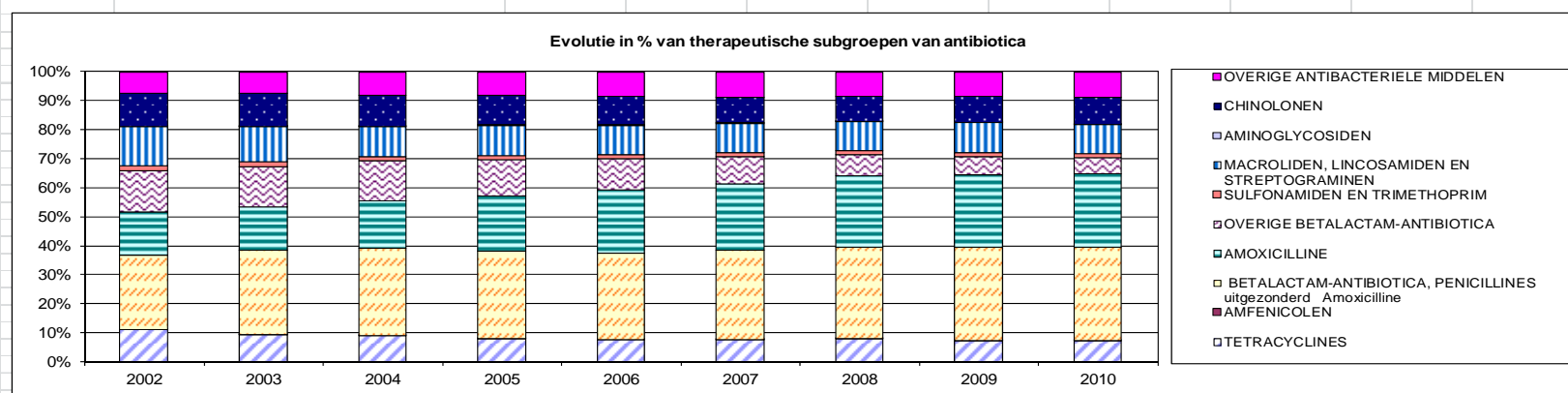
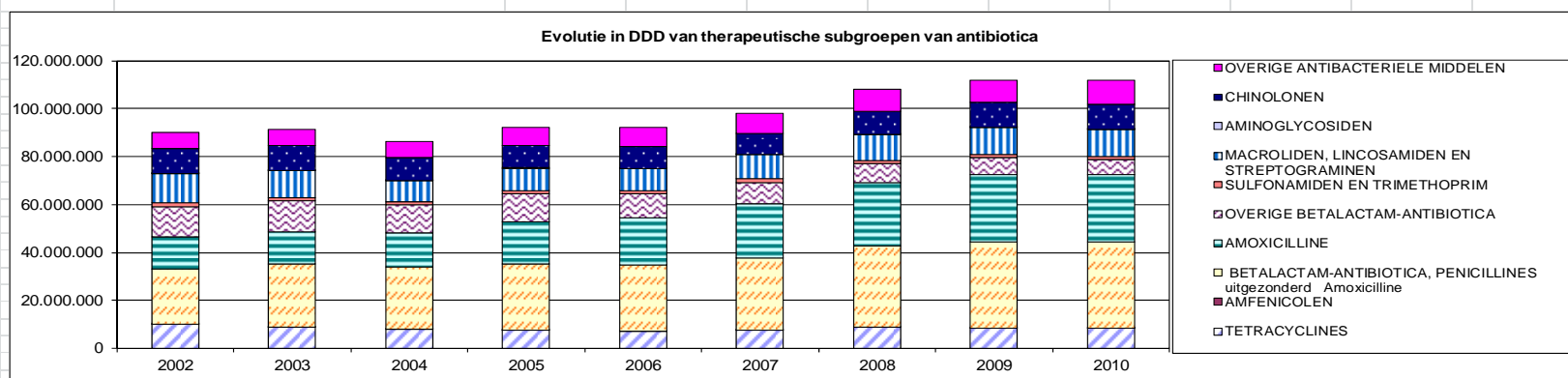
Het gaat hier over voorschriften bekeken over een kalenderjaar.

Een meer correcte interpretatie van de evolutie in voorschrijven van antibiotica moet rekening houden met elementen die niet in deze evaluatie zijn opgenomen, onder andere de evolutie van de aanbevolen dosis (voor amoxicilline komt deze niet overeen met de DDD), de epidemiologie van luchtweginfecties (soms twee epidemische episodes in een kalenderjaar). Analyses die deze factoren mee in rekening brengen worden gerealiseerd en gepubliceerd door het RIZIV en/of BAPCOC. Bij het schrijven van dit rapport werden de gegevens van voornoemd artikel nog niet vrijgegeven.

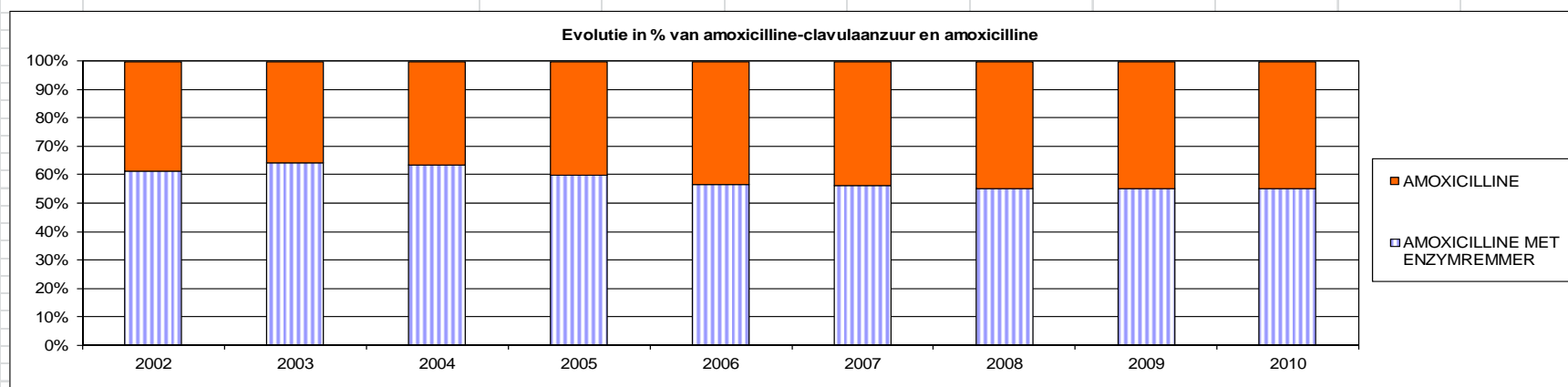
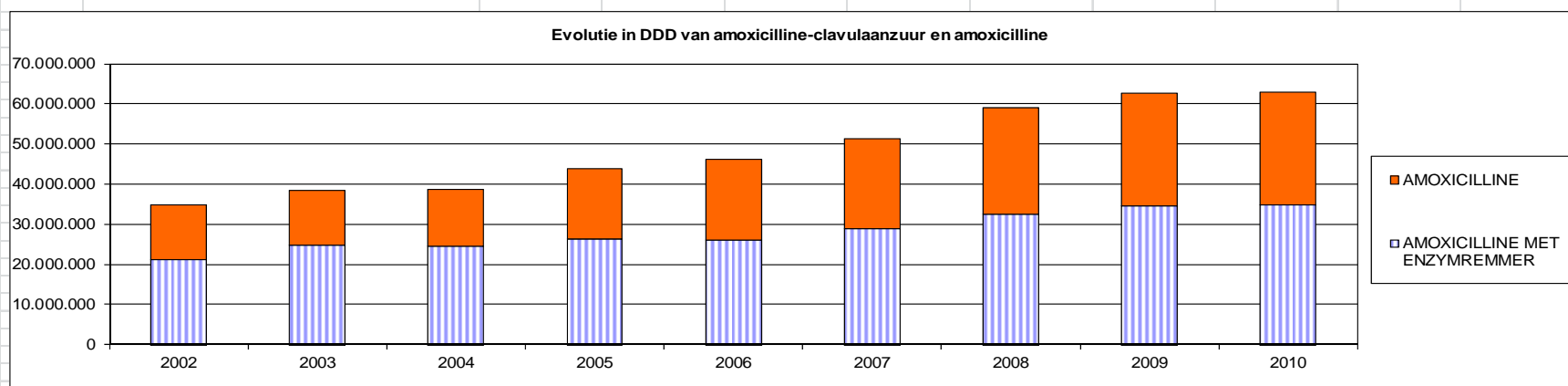
Tabel 3.3.2. a Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Antibiotica – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
J01A	TETRACYCLINES	9.983.666	8.622.984	7.828.414	7.426.701	7.061.088	7.572.569	8.567.951	8.332.847	8.163.069
J01B	AMFENICOLEN	110.556	105.105	89.247	91.494	79.536	85.696	77.590	45.410	66.309
J01C uitgezonderd J01CA04	BETALACTAM-ANTIBIOTICA, PENICILLINES uitgezonderd Amoxicilline	22.875.948	26.253.995	25.895.747	27.626.768	27.358.873	30.149.077	33.933.408	35.956.342	36.056.339
J01CA04	AMOXICILLINE	13.432.689	13.660.960	14.090.504	17.578.886	20.013.307	22.324.538	26.536.642	27.951.500	28.283.411
J01D	OVERIGE BETALACTAM-ANTIBIOTICA	12.755.176	12.705.719	11.929.686	11.546.652	9.818.320	9.135.215	7.885.384	7.059.351	6.188.411
J01E	SULFONAMIDEN EN TRIMETHOPRIM	1.674.117	1.464.263	1.351.877	1.317.900	1.339.034	1.415.712	1.487.455	1.423.080	1.219.650
J01F	MACROLIDEN, LINCOSAMIDEN EN STREPTOC	12.156.591	11.227.390	8.849.067	9.515.581	9.383.931	10.028.658	10.786.902	11.466.670	11.359.402
J01G	AMINOGLYCOSIDEN	33.871	47.257	70.935	61.367	59.923	54.855	53.984	53.050	50.681
J01M	CHINOLONEN	10.117.885	10.450.067	9.351.219	9.352.452	9.000.400	8.784.823	9.424.722	10.143.178	10.458.527
J01X	OVERIGE ANTIBACTERIELE MIDDELEN	6.698.938	6.668.208	6.948.173	7.548.619	7.867.843	8.502.713	9.201.750	9.581.998	9.850.862
	Totaal	89.839.438	91.205.947	86.404.869	92.066.420	91.982.253	98.053.855	107.955.787	112.013.426	111.696.662

Tabel 3.3.2. b Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Verband tussen amoxicilline-clavulaanzuur en amoxicilline

ATC	Chemische subgroep	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
J01CR02	AMOXICILLINE MET ENZYMREREMMER	21.255.087	24.733.583	24.496.742	26.274.637	26.030.333	28.884.177	32.530.387	34.573.749	34.697.816
J01CA04	AMOXICILLINE	13.432.689	13.660.928	14.090.472	17.578.886	20.013.307	22.324.582	26.536.642	27.953.809	28.283.411
Totaal		34.687.776	38.394.510	38.587.214	43.853.523	46.043.640	51.208.759	59.067.028	62.527.558	62.981.227
In % van totaal										
J01CR02	AMOXICILLINE MET ENZYMREREMMER	61,3%	64,4%	63,5%	59,9%	56,5%	56,4%	55,1%	55,3%	55,1%
J01CA04	AMOXICILLINE	38,7%	35,6%	36,5%	40,1%	43,5%	43,6%	44,9%	44,7%	44,9%
Totaal		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabel 3.3.2. c Voorschriften van officieel erkende algemeen geneeskundigen en kinderartsen: Vergelijking van het voorschrijven van antibiotica aan kinderen door algemeen geneeskundigen en kinderartsen – volume (in DDD)

ATC05-4	Therapeutische subgroep	Officieel erkende huisartsen - Volume (in DDD)				Kinderartsen - Volume (in DDD)			
		0 tot 5 jaar	in %	6 tot 10 jaar	in %	0 tot 5 jaar	in %	6 tot 10 jaar	in %
J01A	TETRACYCLINES	1.017	0,0%	4.260	0,2%	30	0,0%	660	0,2%
J01B	AMFENICOLEN	4.412	0,1%	1.823	0,1%	7.329	0,6%	1.799	0,6%
J01C	BETALACTAM-ANTIBIOTICA, PENICILLINES	2.367.657	80,2%	1.494.886	78,0%	873.957	71,6%	162.252	52,3%
J01D	OVERIGE BETALACTAM-ANTIBIOTICA	128.592	4,4%	95.134	5,0%	108.028	8,8%	36.528	11,8%
J01E	SULFONAMIDEN EN TRIMETHOPRIM	59.658	2,0%	31.888	1,7%	33.870	2,8%	9.980	3,2%
J01F	MACROLIDEN, LINCOSAMIDEN EN STREPTOGRAMINEN	373.116	12,6%	248.586	13,0%	146.164	12,0%	62.512	20,1%
J01G	AMINOGLYCOSIDEN	35	0,0%	310	0,0%	3.504	0,3%	6.341	2,0%
J01M	CHINOLONEN	3.054	0,1%	3.740	0,2%	3.278	0,3%	4.377	1,4%
J01X	OVERIGE ANTIBACTERIELE MIDDELEN	15.311	0,5%	35.995	1,9%	44.643	3,7%	26.064	8,4%
Totaal		2.952.850	100,0%	1.916.621	100,0%	1.220.802	100,0%	310.511	100,0%

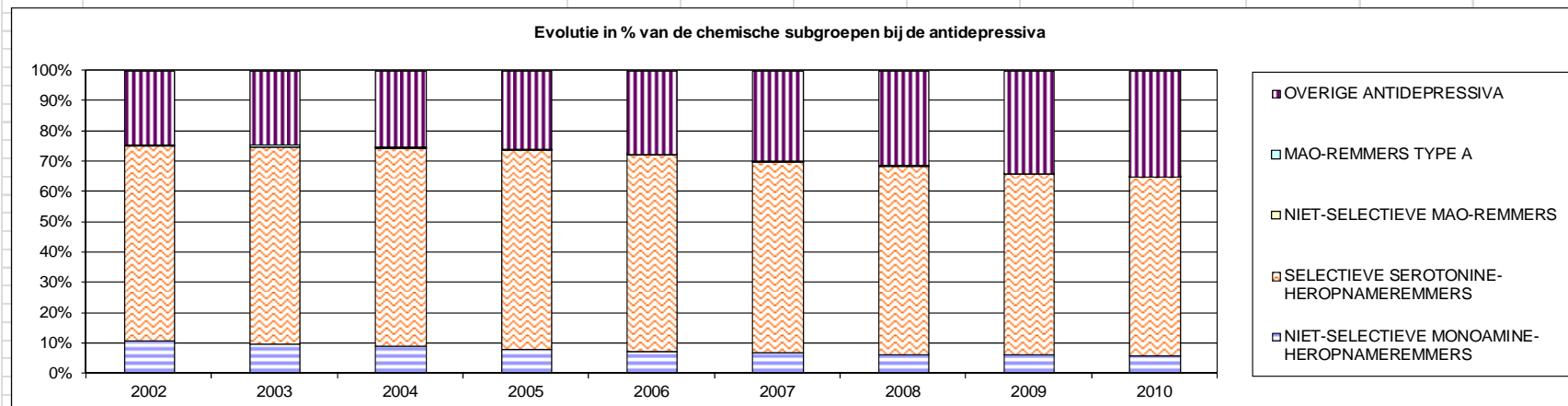
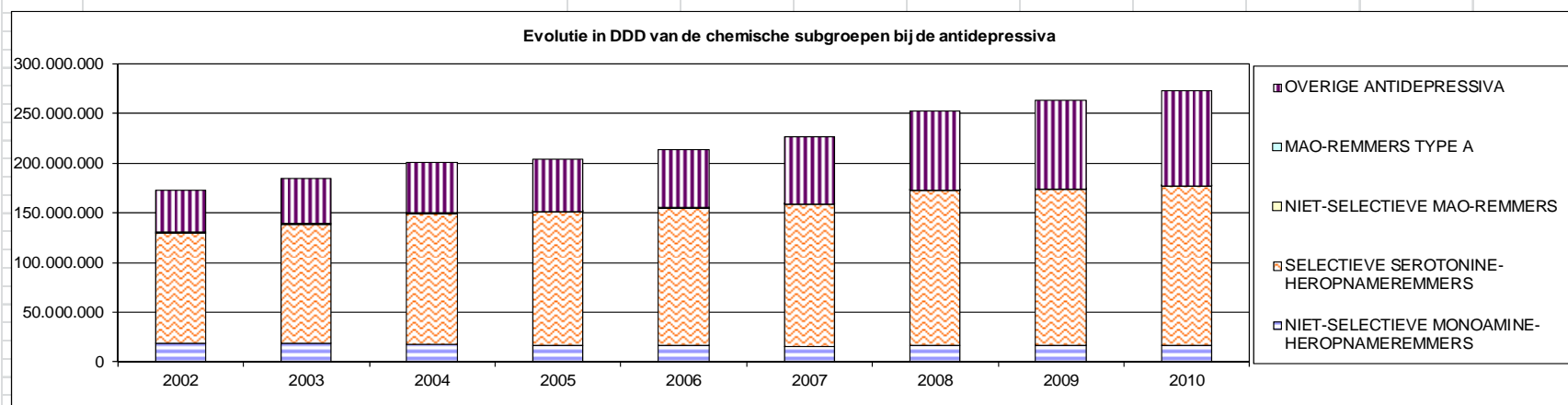
3.3.3 Antidepressiva (tabellen 3.3.3. a en b)

Het aantal DDD van antidepressiva, terugbetaald door het RIZIV, blijft groeien, in het bijzonder voor de selectieve serotonine-heropnameremmers maar vooral voor de nieuwe geneesmiddelen die men terugvindt in de tweede groep van de classificatie volgens het BCFI ("Overige antidepressiva" in de tabel, soms ook atypische antidepressiva genoemd). Het aandeel van de niet-selectieve monoamine-heropnameremmers (de tricyclische antidepressiva) blijft gelijk en deze van de niet-selectieve mao-remmers, welke proportioneel verwaarloosbaar blijft, stijgt opnieuw sinds 2008.

Het aantal personen dat minstens één verpakking van een antidepressivum terugbetaald kreeg, neemt lichtjes toe ten opzichte van 2009 (ongeveer 1,15 miljoen personen in 2010 tegenover 1,1 miljoen in 2009). Voor 22,6% van dit aantal beperkt dit zich tot één enkele terugbetaalde verpakking op een jaar.

Tabel 3.3.3. a Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Antidepressiva – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
N06AA	NIET-SELECTIEVE MONOAMINE-HEROPNAMEREMMERS	18.515.602	17.725.608	17.674.127	16.469.307	15.547.795	15.347.658	15.916.462	15.848.705	15.848.913
N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	110.353.004	119.957.773	130.879.773	134.062.175	138.624.325	142.873.190	156.338.019	157.023.171	160.529.717
N06AF	NIET-SELECTIEVE MAO-REMMERS			680	627	451	251	225	326	351
N06AG	MAO-REMMERS TYPE A	992.720	834.260	704.697	572.242	496.526	439.887	433.659	385.844	357.709
N06AX	OVERIGE ANTIDEPRESSIVA	42.083.349	45.355.369	50.685.574	52.793.425	58.959.981	68.015.164	79.048.960	89.312.057	95.496.146
	Totaal	171.944.675	183.873.010	199.944.852	203.897.776	213.629.078	226.676.149	251.737.326	262.570.102	272.232.836

Tabel 3.3.3. b Verdeling van de patiënten die een antidepressivum hebben genomen – volume (in DDD)

Gebruik van antidepressiva in 2010	Aantal patiënten	Aantal patiënten die slechts één verpakking genomen hebben
1. Minder dan 30 DDD	133.757	123.293
2. Van 30 tot 59 DDD	150.559	106.635
3. Van 60 tot 89 DDD	88.171	17.850
4. Van 90 tot 365 DDD	536.209	12.419
5. Meer dan 365 DDD	243.302	0
TOTAAL	1.151.998	260.197

Opmerking: er zijn onder de antidepressiva enkele grote verpakkingen beschikbaar in 2010 waarvan de DPP (het aantal DDD per verpakking) groter is dan 89.

Voorbeelden:

- Fluoxone Divule 20 mg deelbare tabletten (100 x)
- Citalopram EG 20 mg tabletten (98 x)

3.3.4 Middelen tegen Alzheimer (tabel 3.3.4)

Het aantal patiënten dat een terugbetaling van een geneesmiddel tegen Alzheimer gekregen heeft, blijft stijgen en situeert zich rond de 46.854 personen in 2010 (tegenover 43.745 personen in 2009) met een waarschijnlijk toereikende therapietrouw (ongeveer 310 DDD gemiddeld per jaar).

33,5% van de patiënten die met deze geneesmiddelen behandeld worden, hebben één of meerdere neuroleptica voorgeschreven gekregen : 21,4% van het aantal patiënten dat aan Alzheimer lijdt, hebben een atypisch neurolepticum voorgeschreven gekregen, 7,4% een klassiek neurolepticum (voor gemiddeld kortere periodes, wat strookt met de aanbevelingen) en 4,7% beide types van neuroleptica over het jaar gespreid, cijfers die gelijklopend zijn met deze van 2009.

Tabel 3.3.4 Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Aantal patiënten dat een anti-Alzheimermiddel (N06D) neemt

Geneesmiddelen (1)	Aantal patiënten (2)	Als % van de patiënten die een anti-Alzheimermiddel nemen (3)	Volume (DDD) (4)	Gemiddeld volume per patiënt (5)=(4)/(2)
Geneesmiddelen anti-Alzheimer (N06D)	46.854	100,0%	14.492.173	309,3
Aantal patiënten dat bovendien een neuroleptica gebruikt :				
Atypische neuroleptica alleen (N05AH + N05AX)	10.016	21,4%	778.467	77,7
Klassieke neuroleptica alleen (N05 uitgezonderd N05AH en N05AX)	3.473	7,4%	108.127	31,1
Combinatie van klassieke en atypische neuroleptica	2.221	4,7%	266.764	120,1
Totaal :	15.710	33,5%	1.153.358	73,4

3.3.5 Anti-epileptica (tabel 3.3.5)

Natriumvalproaat blijft het meest voorgeschreven vergoedbare anti-epilepticum (27.6%) in alle leeftijdscategorieën (van 0 tot 65 jaar), vóór pregabaline (20.4%) en gabapentine (17.7%). Carbamazepine staat op de vierde plaats (14.0%).

Bij de 65-plussers zijn pregabaline en gabapentine de meest gebruikte vergoedbare anti-epileptica, vóór valproaat en carbamazepine. Primidon is ook een anti-epilepticum dat verhoudingsgewijs ook meer wordt terugbetaald in deze leeftijdscategorie. Deze vaststelling doet vragen rijzen over de indicatie waarvoor deze geneesmiddelen het meest worden voorgeschreven bij 65-plussers want bepaalde anti-epileptica hebben indicaties die verschillen van epilepsie. Neuropathische pijn bij gabapentine bijvoorbeeld en gegeneraliseerde angststoornissen en neuropathische pijn bij pregabaline.

Bij de heel jonge kinderen (0 tot 5 jaar) en bij de oudere kinderen (6 tot 15 jaar) zijn valproïnezuur en carbamazepine de vergoedbare anti-epileptica die meestal worden afgeleverd.

Tabel 3.3.5 Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: eerste voorschriften van een anti-epilepticum (N03A) – Aantal patiënten tijdens het 2de semester van 2010

ATC	Hoofdbestanddeel	0 tot 5 jaar	6 tot 15 jaar	16 tot 64 jaar	65 jaar en meer	Totaal	% van het totale aantal patiënten
N03AA03	PRIMIDON		3	477	1.179	1.659	4,6%
N03AB02	FENYTOINE	3	9	364	332	708	2,0%
N03AB52	FENYTOINE, COMBINATIEPREPARATEN		1	97	85	183	0,5%
N03AD01	ETHOSUXIMIDE	6	27	10	1	44	0,1%
N03AF01	CARBAMAZEPINE	43	135	3.213	1.592	4.983	14,0%
N03AF02	OXCARBAZEPINE	1	17	30	4	52	0,1%
N03AG01	VALPROINEZUUR	301	532	6.901	2.129	9.863	27,6%
N03AG04	VIGABATRINE	19	2	2		23	0,1%
N03AG06	TIAGABINE			2	1	3	0,0%
N03AX09	LAMOTRIGINE	10	62	1.271	188	1.531	4,3%
N03AX11	TOPIRAMAAT	13	71	2.541	115	2.740	7,7%
N03AX12	GABAPENTINE	1	12	3.484	2.809	6.306	17,7%
N03AX13	FENETURIDE		1	2	1	4	0,0%
N03AX14	LEVETIRACETAM	17	53	1.094	829	1.993	5,6%
N03AX16	PREGABALINE	2	3	3.960	3.334	7.299	20,4%
N03AX18	LACOSAMIDE		1	14	2	17	0,0%
TOTAAL		379	848	22.370	12.101	35.698	100,0%

Opmerking : een aantal patiënten ontvangt direct meer dan één werkzaam bestanddeel vanaf het eerste voorschrift ; ze zijn slechts éénmaal in het totaal verrekend

3.3.6 Hartvaatstelsel (tabellen 3.3.6. a tot en met f)

Ook in 2010 heeft de stijgende trend in het voorgeschreven volume zich doorgezet. De stijging doet zich zowel voor bij de bloeddrukverlagende middelen als de hypolipemiërende middelen. De «andere cardiovasculaire middelen» blijven dalen in gebruik (in deze klasse zitten de hartglycosiden, de anti-aritmica en molsidomine).

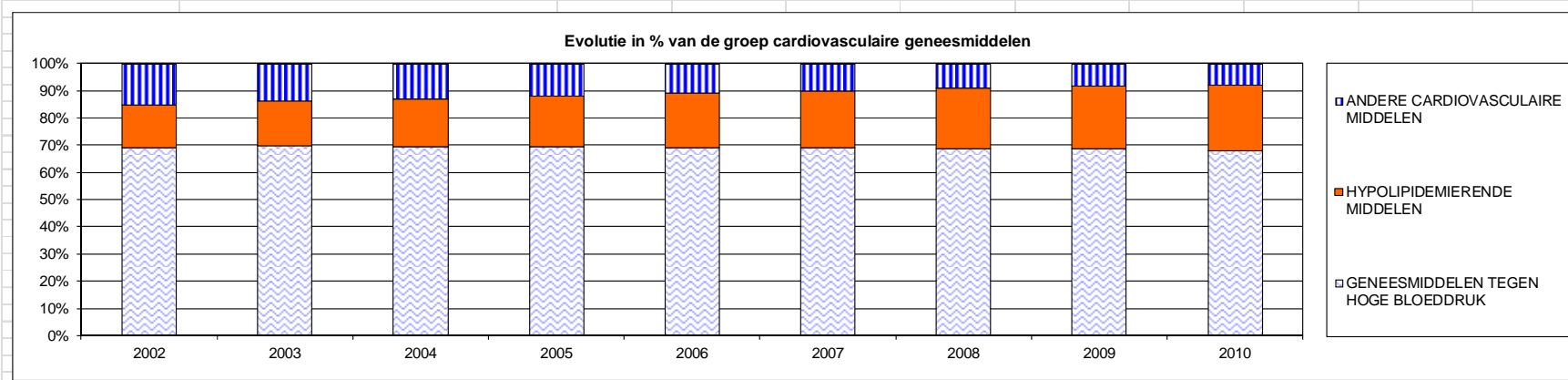
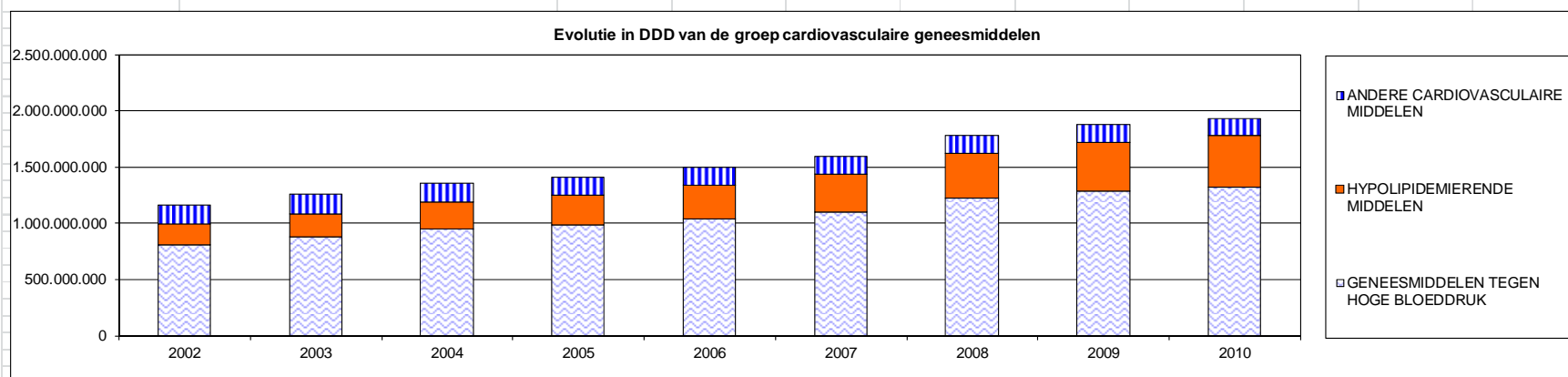
Het volume van de ACE-remmers, de angiotensine-receptorantagonisten (sartanen) en de bètablokkers (uitgezonderd atenolol) blijft verder stijgen terwijl het volume van de andere antihypertensiva (o.a. diuretica, calciumantagonisten) daalt.

In 2010 waren bijna 2.500.000 patiënten in behandeling met één of meer antihypertensiva. Bij de meeste klassen varieerde het voorgeschreven volume van 200 tot 300 DDD's per jaar. Een uitzondering hierop zijn de geneesmiddelen die werken op het renine-angiotensine-systeem. In deze groep werden gemiddeld 470 DDD's per patiënt en per jaar voorgeschreven. Een gedetailleerde analyse van het volume dat per patiënt aan sartanen werd voorgeschreven, toonde aan dat van deze subklasse in meer dan de helft van de gevallen meer dan één DDD per dag werd voorgeschreven. Met andere woorden de verpakkingen met dubbele dosis werden meer voorgeschreven dan die met een enkele dosis. De totale kost per DDD van de antihypertensiva daalt dankzij de beschikbaarheid van generische alternatieven (met inbegrip van de sartanen).

Het aandeel van de statines binnen de hypolipemiërende middelen blijft sinds een tiental jaren stijgen. Het jaar 2010 is echter gekenmerkt door een lichte verhoging van het aandeel van de andere hypolipemiërende middelen zoals de associaties, maar waarvan het globale aandeel echter bescheiden blijft (minder dan 5% van het totaal van de hypolipemiërende middelen). Het volume van de fibraten blijft op eenzelfde peil.

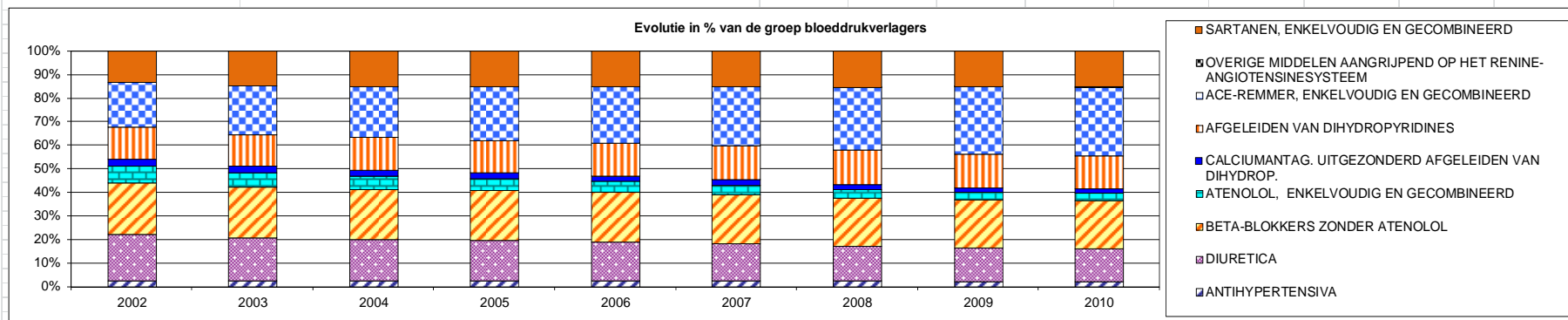
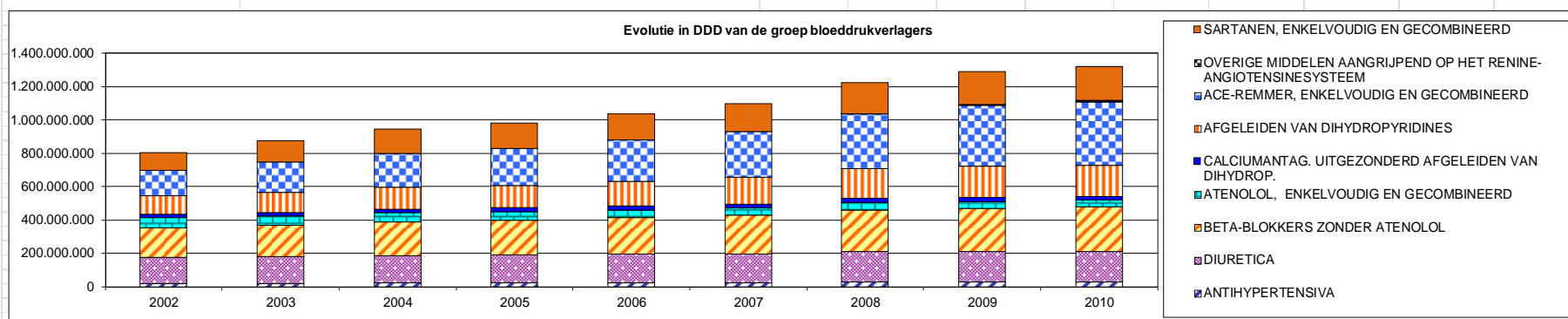
Tabel 3.3.6. a Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Cardiovasculaire geneesmiddelen – volume (in DDD)

ATC	groep	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
C02 + C03 + C07 + C08 + C09	GENEESMIDDELEN TEGEN HOGE BLOEDDRUK	806.156.563	876.885.441	944.293.469	981.586.902	1.037.127.113	1.100.170.808	1.225.592.789	1.285.153.223	1.314.938.671
C10	HYPOLIPIDEMIERENDE MIDDELEN	182.201.517	204.870.082	238.384.065	262.298.766	298.960.681	336.033.444	393.886.176	431.892.723	463.383.876
C01	ANDERE CARDIOVASCULAIRE MIDDELEN	175.560.695	171.935.987	173.972.822	167.698.876	162.255.077	158.110.625	160.491.767	155.027.424	150.443.623
TOTAAL		1.163.918.775	1.253.691.510	1.356.650.355	1.411.584.544	1.498.342.872	1.594.314.877	1.779.970.732	1.872.073.370	1.928.766.170

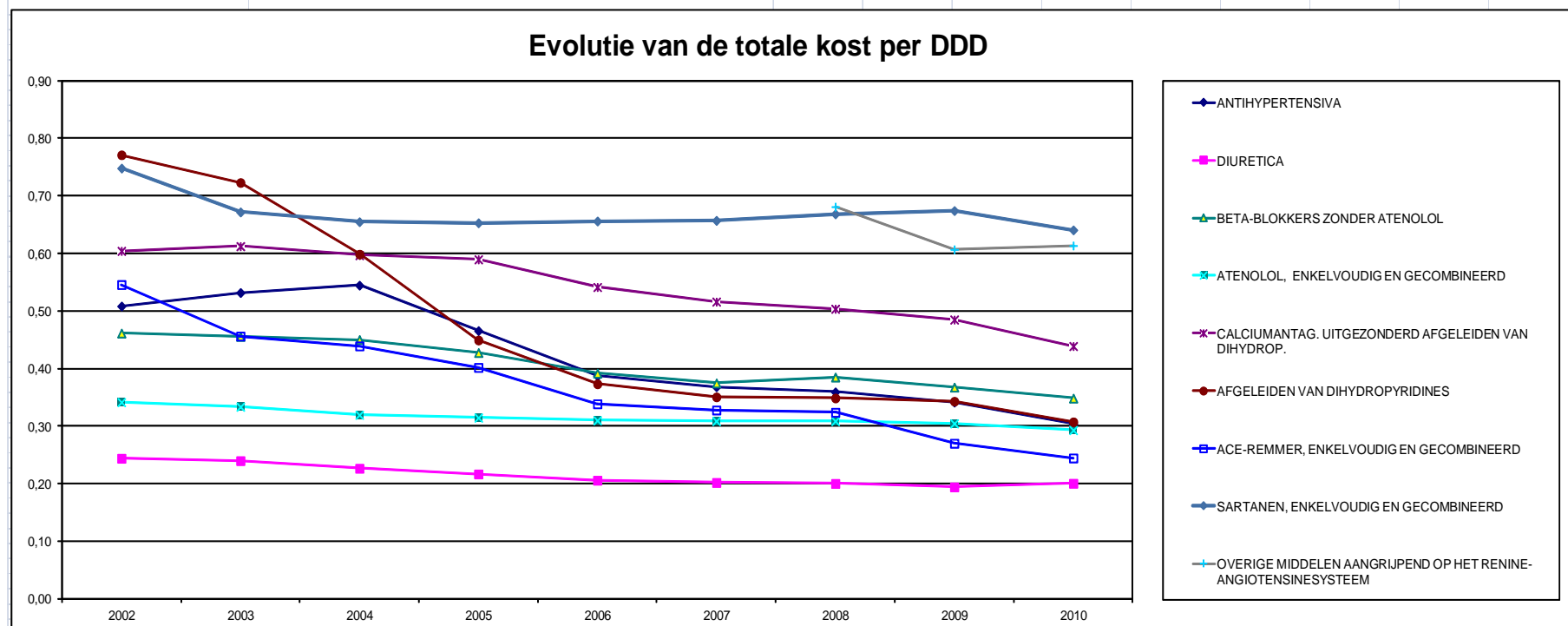
Tabel 3.3.6. b Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Bloeddrukverlagers (C02, C03, C07, C08 en C09) – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
C02	ANTIHYPERTENSIVA	17.937.410	19.088.272	20.756.876	22.542.010	23.692.402	24.247.299	25.985.136	26.409.302	27.019.336
C03	DIURETICA	157.907.473	161.136.311	166.914.778	168.019.597	170.628.329	172.381.080	182.424.781	182.496.517	181.692.538
C07 uitgezonderd Atenolol	BETA-BLOKKERS ZONDER ATENOLOL	178.846.755	187.969.148	200.249.462	207.361.006	217.995.910	229.899.045	250.527.446	261.013.320	271.165.843
C07AB03 + C07CB03 + C07FB03 + C07DB01	ATENOLOL, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	56.929.382	55.201.549	53.870.746	50.878.954	48.517.938	45.684.078	44.879.603	41.435.698	38.315.786
C08 uitgezonderd C08CA	CALCIUMANTAG. UITGEZONDERD AFGELEIDEN VAN DIHYDROP.	22.166.418	22.805.649	23.903.964	24.226.176	24.362.923	24.358.370	25.416.309	24.808.947	24.205.074
C08CA	AFGELEIDEN VAN DIHYDROPYRIDINES	109.753.261	118.010.378	130.260.900	134.624.115	145.829.613	160.485.577	180.448.790	185.414.306	183.983.286
C09A + C09B	ACE-REMMER, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	152.788.496	182.332.375	204.899.647	223.036.028	247.896.332	274.963.460	325.274.646	365.707.070	381.237.527
C09C + C09D	SARTANEN, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	109.827.368	130.341.760	143.437.095	150.899.015	158.203.665	168.151.899	189.888.911	193.701.653	200.929.997
C09X	OVERIGE MIDDELEN AANGRIJPEND OP HET RENINE-ANGIOTENSINESYSTEEM	0	0	0	0	0	0	791.020	4.166.409	6.389.285
	Totaal	806.156.563	876.885.441	944.293.469	981.586.902	1.037.127.113	1.100.170.808	1.225.636.641	1.285.153.223	1.314.938.671

Tabel 3.3.6. c Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Bloeddrukverlagers (C02, C03, C07, C08 en C09) – totale kost per DDD

ATC	Chemische subgroep	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
C02	ANTIHYPERTENSIVA	0,51	0,53	0,54	0,47	0,39	0,37	0,36	0,34	0,30
C03	DIURETICA	0,24	0,24	0,23	0,22	0,21	0,20	0,20	0,19	0,20
C07 uitgezonderd Atenolol	BETA-BLOKKERS ZONDER ATENOLOL	0,46	0,46	0,45	0,43	0,39	0,37	0,38	0,37	0,35
C07AB03 + C07CB03 + C07FB03 + C07DB01	ATENOLOL, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	0,34	0,33	0,32	0,31	0,31	0,31	0,31	0,30	0,29
C08 uitgezonderd C08CA	CALCIUMANTAG. UITGEZONDERD AFGELEIDEN VAN DIHYDROP.	0,60	0,61	0,60	0,59	0,54	0,52	0,50	0,48	0,44
C08CA	AFGELEIDEN VAN DIHYDROPYRIDINES	0,77	0,72	0,60	0,45	0,37	0,35	0,35	0,34	0,31
C09A + C09B	ACE-REMMER, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	0,55	0,46	0,44	0,40	0,34	0,33	0,32	0,27	0,24
C09C + C09D	SARTANEN, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	0,75	0,67	0,65	0,65	0,66	0,66	0,67	0,67	0,64
C09X	OVERIGE MIDDELEN AANGRIJPEND OP HET RENINE-ANGIOTENSINESYSTEEM							0,68	0,61	0,61
	Totaal	0,51	0,48	0,46	0,42	0,39	0,38	0,38	0,36	0,34

Tabel 3.3.6. d Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Bloeddrukverlagers (C02, C03, C07, C08 en C09) – volume (in DDD) en aantal patiënten

ATC-3	Therapeutische hoofdgroep	Aantal patiënten	Aantal patiënten als % van het totaal aantal patiënten	Volume (DDD)	Totale kost	Volume/patiënt	Kost/DDD	Kost/patiënt
C02	ANTIHYPERTENSIVA	89.889	3,6%	26.936.391	8.182.681	299,7	0,30	91,0
C03	DIURETICA	713.527	28,9%	181.125.323	36.319.150	253,8	0,20	50,9
C07	BETA-BLOKKERS	1.477.385	59,8%	308.475.195	105.355.907	208,8	0,34	71,3
C08	CALCIUMANTAGONISTEN	604.180	24,4%	207.517.538	66.944.149	343,5	0,32	110,8
C09	MIDDELEN AANGRIJPEND OP HET RENINE-ANGIOTENSINESYSTEEM	1.247.183	50,5%	586.740.985	225.120.106	470,5	0,38	180,5
TOTAAL ANTIHYPERTENSIVA*		2.471.770	100,0%	1.310.795.431	441.921.994	530,3	0,34	178,8

*Bepaalde patiënten ontvangen antihypertensiva van verschillende therapeutische hoofdgroepen ; ze zijn slechts éénmaal in rekening gebracht in het totaal

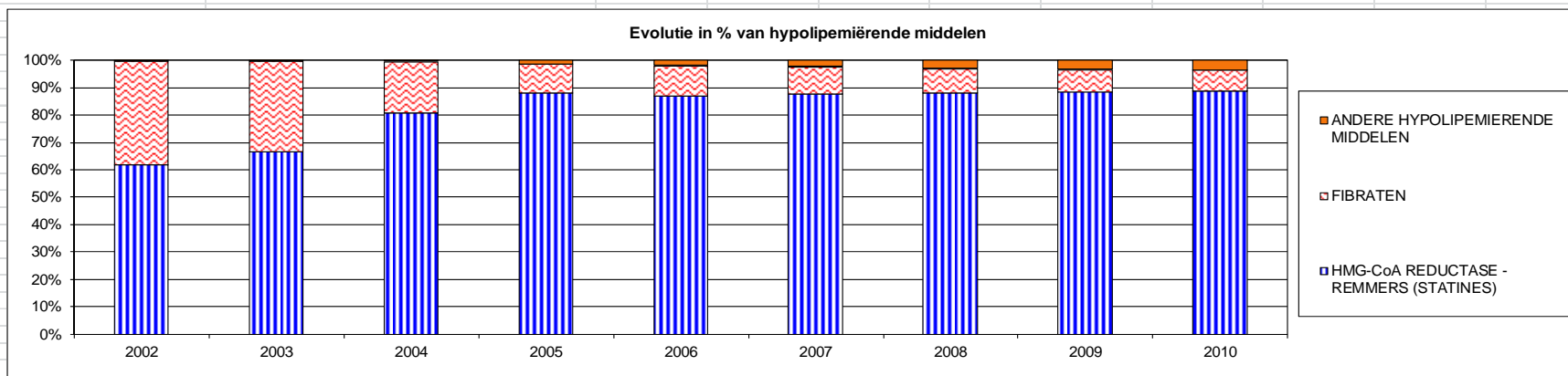
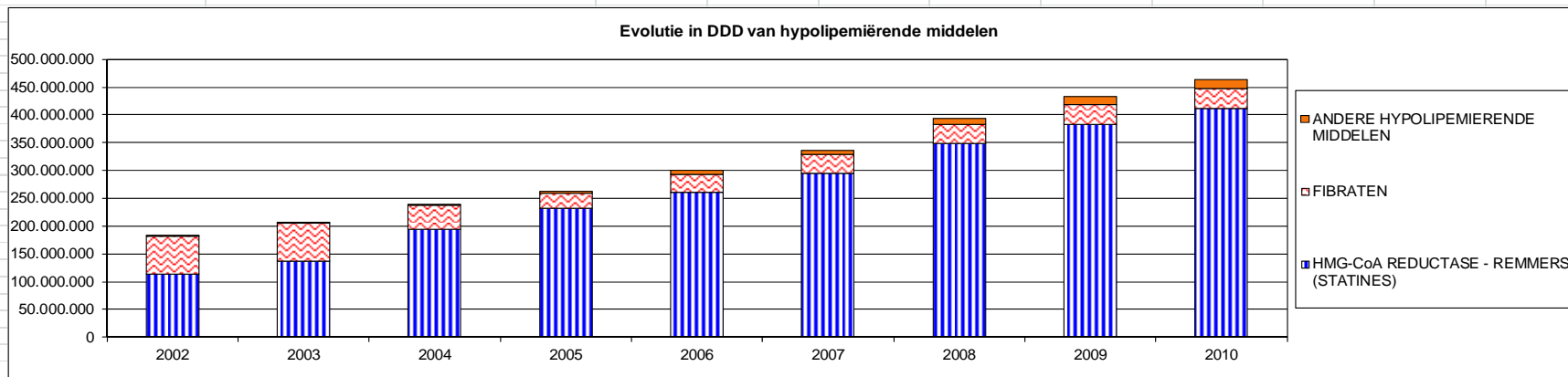
Tabel 3.3.6. e Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Verdeling van de patiënten die een sartaan (C09C) hebben gebruikt volgens het volume van behandeling (in DDD)

Gebruik van sartanen in 2010	Aantal patiënten	Aantal patiënten die slechts één verpakking genomen hebben
1. Minder dan 100 DDD	28.381	27.058
2. Van 100 tot 365 DDD	163.076	14.940
3. Van 366 tot 730 DDD	218.184	36
4. Meer dan 730 DDD	65.547	0
TOTAAL	475.188	42.034

Tabel 3.3.6. f Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Cholesterolverlagende middelen (C10) – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
C10AA	HMG-CoA REDUCTASE - REMMERS (STATINES)	112.875.152	136.558.638	193.188.866	231.591.800	260.221.487	294.475.547	347.565.497	383.088.617	411.955.064
C10AB	FIBRATEN	68.900.770	67.894.445	44.066.362	26.918.242	33.126.411	33.692.996	34.433.626	34.588.889	34.985.260
C10AC + C10AD + C10AX + C10BA	ANDERE HYPOLIPEMIERENDE MIDDELEN	425.595	416.998	1.128.836	3.788.724	5.612.784	7.864.901	11.900.572	14.215.217	16.443.552
Totaal		182.201.517	204.870.082	238.384.065	262.298.766	298.960.681	336.033.444	393.899.695	431.892.723	463.383.876

3.3.7 Middelen gebruikt bij diabetes (tabellen 3.3.7.a et 3.3.7.b)

In 2010 namen 560.207 patiënten (=100%) minstens één terugbetaalde verpakking van een anti-diabetes geneesmiddel, wat in absolute eenheden een stijging is met circa 25.000 patiënten en relatief gezien een stijging met 4,8% op één jaar tijd. Buiten deze groep waren er nog talrijke diabetici die enkel dieetmaatregelen volgden in 2010. In deze groep van meer dan een half miljoen patiënten waren er 423.440 diabetici die een oraal antidiabeticum innamen met uitsluiting van insulinepreparaten maar met inclusie van patiënten behandeld met incretinomimetica (zie verder). Verder bestond de totale groep van 560.168 medicamenteus behandelde diabetici in 2010 nog uit een subgroep van 70.638 diabetici die uitsluitend behandeld werden met insulinepreparaten, evenals een subgroep van 66.090 patiënten behandeld met een combinatie van insulinepreparaten en orale antidiabetica. De aantallen van deze subgroepen diabetici stijgen jaarlijks in belangrijke mate in ons land, ook voor het jaar 2010.

De cijfers van het insuline-gebruik tonen ook sinds 2006 een jaarlijkse stijging van ongeveer 5% van het aandeel van de behandelingen met analoge insulines aan, dus niet met humane insulines. In 2006 was het marktaandeel van humane insulines en analoge insulines respectievelijk 63,1% en 36,9% en vanaf 2009 constateert men dat deze verhouding omkeert, om in 2010 te komen op 39,8% respectievelijk 60,2%. Zo is het aantal patiënten behandeld met insuline glargine (LANTUS) gestegen tot bijna 45.000 of met andere woorden, circa 1 op 5 insuline-patiënten in dit land; dit is een veelvoud van de voorziene aantallen op het moment van de budgettaire evaluatie in 2004. Voor 2010 werd er ook een belangrijke groei in het aantal patiënten die behandeld worden met 2 andere analoge insulines, nl. het insuline glulisine (APIDRA) met zoals in 2009 een relatieve groei van 44,4%, en het insuline lispro (HUMALOG) met een relatieve groei van 23%. Behandelingen met insuline-analogen hebben een (veel) hogere kostprijs, terwijl we niet over voldoende bewijzen beschikken dat zo'n keuze een grotere benefit op lange termijn oplevert bij type 2 diabetes.

Het valt te vrezen dat deze analoge insulines verdergaan met het marktaandeel van de humane insulines op te peuzelen tegen een jaarlijks ritme van ongeveer 5%, zoals HUMULINE 30/70 (-12,5% in 2010) dat zou vervangen worden door APIDRA en LANTUS.

Bij de orale antidiabetica blijft metformine veruit het meest gebruikte geneesmiddel, wat overeenstemt met de aanbevelingen voor diabetes type 2. Het gaat om meer dan 400.000 diabetici, die metformine innemen: 213.845 patiënten in monotherapie, 127.120 patiënten in vrije combinatie met een ander oraal of injecteerbaar antidiabeticum zoals de analoge van GLP-1 (exenatide en liraglutide) en 66.090 patiënten met een insulinothérapie.

Dit brengt ons bij het signaleren van een nieuw geïntroduceerde klasse van incretinomimetica die 2 subgroepen van moleculen omvat: de analogen van GLP-1 en de DPP4-inhibitoren, gliptines genaamd. Bij de analogen van GLP-1 zijn de specialiteit BYETTA (exenatide) en de specialiteit VICTOZA (liraglutide éénmaal per dag toe te dienen) sinds 1.1.2008 respectievelijk 1.7.2010 vergoedbaar. Gedurende het tweede jaar van vergoedbaarheid van exenatide BYETTA bleef het aantal patiënten in 2010 (5.084) onder de verwachte 9.300 patiënten. Daarentegen zouden de eerste schattingen van het aantal patiënten die behandeld worden met VICTOZA ruimschoots het verwachte aantal patiënten kunnen overschrijden. Een hypothese die de relatief zwakke penetratiegraad van de analogen van GLP-1 ten opzichte van wat verwacht werd kan verklaren, is dat de gliptines (per os) een aantrekkelijk alternatief aanbieden zowel voor BYETTA als voor het in opspraak geraakte

rosiglitazon. Rosiglitazon werd mondiaal teruggetrokken in 2010. Deze hypothese lijkt bevestigd te worden door de zeer hoge jaarlijkse groei in het aantal patiënten die met een gliptine behandeld worden sinds de toelating tot vergoedbaarheid van sitagliptine (JANUVIA) in 2008. Dit aantal patiënten lag in 2008 op 6.244, 13.813 in 2009 en 26.403 in 2010; hetzij een jaarlijkse groei van meer dan 100%.

Van de personen die orale antidiabetica nemen ($\pm$ exenatide injecties of liraglutide), hadden 51% een statine ontvangen en 6% een fibraat. Bij de diabetici die insuline (en analogen) innemen zonder andere hypoglycemiërende farmaca liggen deze cijfers iets lager: 46% respectievelijk 3%. We stellen vast dat de penetratie van statines toegenomen is, vergeleken met deze van vorig jaar, en dat de penetratie van fibraten gelijk gebleven is.

Tabel 3.3.7a Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen

Geneesmiddelen tegen diabetes		Aantal patiënten 2010	% patiënten per categorie antidiabetica	% patiënten antidiabetica
A10	ANTIDIABETISCHE MIDDELEN	560.207	100,0%	100,0%
<i>Aantal hiervan dat insulines en analogen en hypoglykemiërende middelen gebruikt</i>		66.105	11,8%	11,8%
A10A	INSULINES EN ANALOGEN	136.753	100,0%	24,4%
<i>Aantal hiervan dat geen hypoglykemiërende middelen gebruikt</i>		70.648	51,7%	12,6%
A10AB01	HUMANE INSULINE (fast-acting)	24.100	17,6%	4,3%
A10AB04	INSULINE LISPRO (fast-acting)	7.151	5,2%	1,3%
A10AB05	INSULINE ASPART (fast-acting)	35.726	26,1%	6,4%
A10AB06	INSULINE GLULISINE (fast-acting)	5.714	4,2%	1,0%
A10AC01	HUMANE INSULINE (intermediate-acting)	24.496	17,9%	4,4%
A10AD01	HUMANE INSULINE (intermediate+fast-acting)	38.129	27,9%	6,8%
A10AD04	INSULINE LISPRO (fast-acting)	3.249	2,4%	0,6%
A10AD05	INSULINE ASPART (intermediate+fast-acting)	25.219	18,4%	4,5%
A10AE04	INSULINE GLARGINE (long-acting)	44.146	32,3%	7,9%
A10AE05	INSULINE DETEMIR (long-acting)	10.043	7,3%	1,8%
A10B	HYPOGLYKEMIERENDE MIDDELEN MET UITZONDERING VAN INSULINES	489.559	100,0%	87,4%
<i>Aantal hiervan dat geen insulines en analogen gebruikt</i>		423.454	86,5%	75,6%
A10BA02	METFORMINE	403.194	82,4%	72,0%
A10BB01	GLIBENCLAMIDE	9.423	1,9%	1,7%
A10BB07	GLIPIZIDE	2.752	0,6%	0,5%
A10BB08	GLIQUIDON	37.119	7,6%	6,6%
A10BB09	GLICLAZIDE	102.965	21,0%	18,4%
A10BB12	GLIMEPIRIDE	21.232	4,3%	3,8%
A10BD02	METFORMINE MET SULFONYLUREUMDERIVATEN	15.272	3,1%	2,7%
A10BD03	METFORMINE MET ROSIGLITAZON	658	0,1%	0,1%
A10BD07	METFORMINE MET SITAGLIPTINE	288	0,1%	0,1%
A10BD08	METFORMINE EN VILDAGLIPTINE	1.199	0,2%	0,2%
A10BG02	ROSIGLITAZON	8.560	1,7%	1,5%
A10BG03	PIOGLITAZON	2.097	0,4%	0,4%
A10BH01	SITAGLIPTINE	17.244	3,5%	3,1%
A10BH02	VILDAGLIPTINE	7.041	1,4%	1,3%
A10BH03	SAXAGLIPTINE	2.478	0,5%	0,4%
A10BX02	REPAGLINIDE	47.839	9,8%	8,5%
A10BX04	EXENATIDE	5.407	1,1%	1,0%
A10BX07	LIRAGLUTIDE	1.758	0,4%	0,3%

Tabel 3.3.7.b Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen

Patiënten die enkel insuline of een gelijksoortig middel nemen (A10A)				
Geneesmiddelen (1)	Aantal patiënten (2)	In % van de patiënten die insuline nemen (3)	Volume (DDD) (4)	Gemiddeld volume per patiënt (5)=(4)/(2)
Insulines (A10A)	70.648	100,0%	33.512.025	474,4
Antitrombotische middelen (B01)	31.553	44,7%	11.199.105	354,9
Statines (C10AA)	32.601	46,1%	11.243.500	344,9
Fibraten (C10AB)	2.421	3,4%	643.614	265,8
Andere cholesterolverlagers (C10AC+C10AD+C10AX)	1.340	1,9%	380.709	284,1
Patiënten die enkel een hypoglykemiërend geneesmiddel nemen (A10B)				
Geneesmiddelen (1)	Aantal patiënten (2)	In % van de patiënten die een hypoglykemiërend middel nemen (3)	Volume (DDD) (4)	Gemiddeld volume per patiënt (5)=(4)/(2)
Hypoglykemiërende middelen (A10B)	423.454	100,0%	137.885.070	325,6
Antitrombotische middelen (B01)	174.534	41,2%	60.579.260	347,1
Statines (C10AA)	216.670	51,2%	72.056.143	332,6
Fibraten (C10AB)	26.447	6,2%	7.268.768	274,8
Andere cholesterolverlagers (C10AC+C10AD+C10AX)	5.274	1,2%	1.566.009	296,9
Patiënten die insuline of een gelijksoortig middel (A10A) nemen en een hypoglykemiërend geneesmiddel (A10B)				
Geneesmiddelen (1)	Aantal patiënten (2)	In % van de patiënten die insuline en een hypoglykemiërend middel nemen (3)	Volume (DDD) (4)	Gemiddeld volume per patiënt (5)=(4)/(2)
Insulines (A10A)	66.105	100,0%	30.091.325	455,2
Hypoglykemiërende middelen (A10B)	66.105	100,0%	24.901.169	376,7
Antitrombotische middelen (B01)	38.782	58,7%	14.904.395	384,3
Statines (C10AA)	44.179	66,8%	16.303.009	369,0
Fibraten (C10AB)	5.204	7,9%	1.504.883	289,2
Andere cholesterolverlagers (C10AC+C10AD+C10AX)	1.444	2,2%	422.640	292,7

3.3.8 Maagzuurremmers (tabellen 3.3.8. a en b)

Het globale volume van de maagzuurremmers voor het jaar 2010 blijft toenemen met een uitzonderlijke “dip” in het “hervormingsjaar” 2005 waarin voor de eerste maal sprake was van terugbetaling volgens aanbevelingen (hoofdstuk II). De historische opsomming van generieken van PPI die voor de eerste maal vergoed werden via hoofdstuk II, is de volgende: 2005 omeprazol; 2006 lansoprazol; 2009 pantoprazol; 1.7.2010 NEXIAM en generieken van esomeprazol. In 2010 formuleerden de tripartite-werkgroep en de CTG hun aanbevelingen voor goed gebruik; het valt af te wachten wat het effect hiervan zal zijn op het voorschrijfgedrag (volume) in 2011 gezien de dynamiek van volumetoename de vorige jaren.

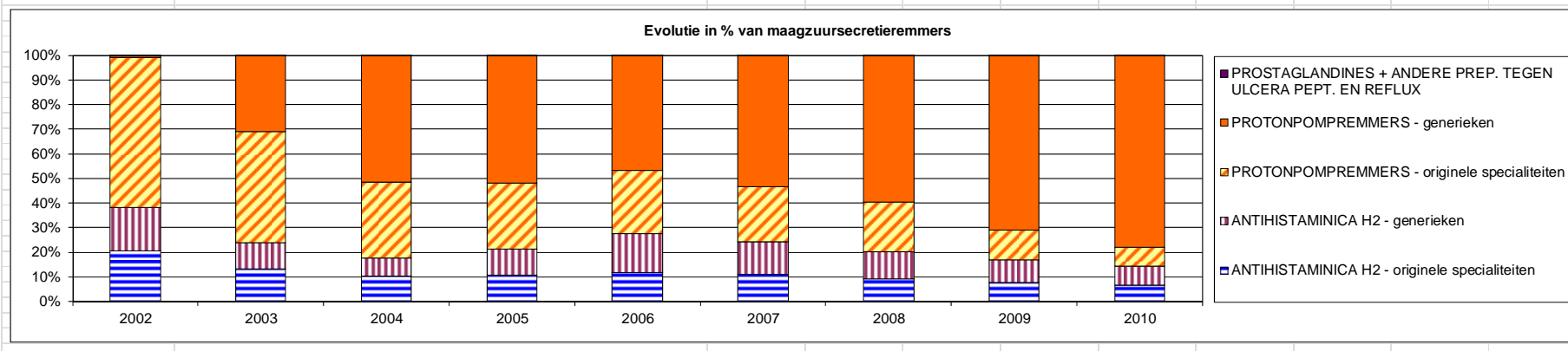
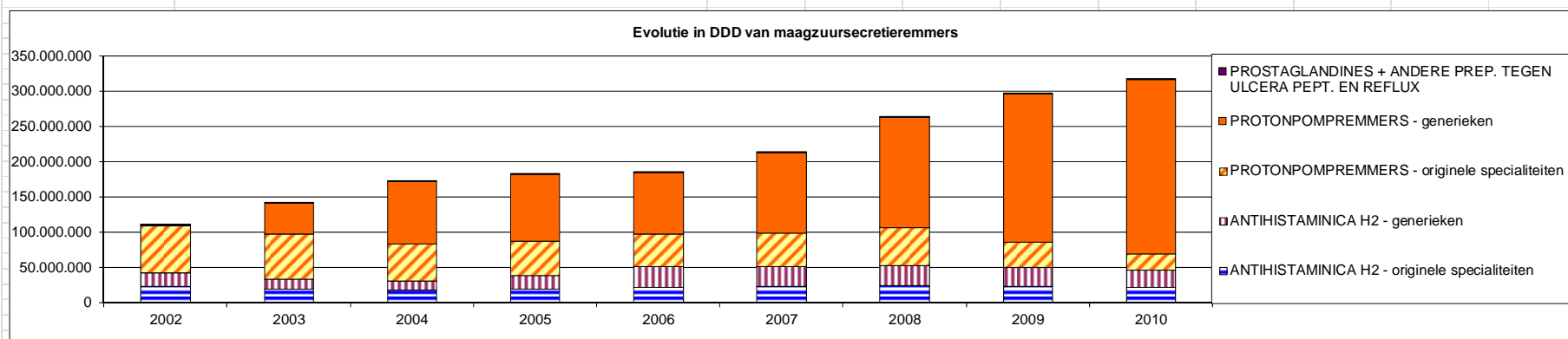
We stellen vast dat het volume van de PPI in 2010 méér dan verdrievoudigd is sinds 2002 en sinds 1997 méér dan verzevenvoudigd. Het gebruik van H2-receptorblokkers blijft ook in het jaar 2010 licht toenemen versus 2009. Het gebruik van antacida, buiten de ziekteverzekering en dus niet opgenomen in tabel 3.3.8. daalt (bron: IMS publieke apotheken: min 22 % in 2010 versus 1999). Globaal neemt het gebruik van maagzuurremmers toe, waarschijnlijk door een couranter gebruik van PPI als antacidum en niet meer specifiek als een anti-ulcus geneesmiddel of een anti-oesofagitis geneesmiddel.

Meer nog, de klassen van PPI en H2-receptorblokkers zijn hoofdzakelijk klassen van generieke producten geworden en de cijfers van 2010 bevestigen deze constante tendens.

De kost per DDD van originele PPI's is in 2010 opvallend gedaald, wat te verklaren valt door de opname van de originele specialiteit in het referentierugbetalingssysteem en transferten van hoofdstuk IV naar II gepaard met prijsdalingen.

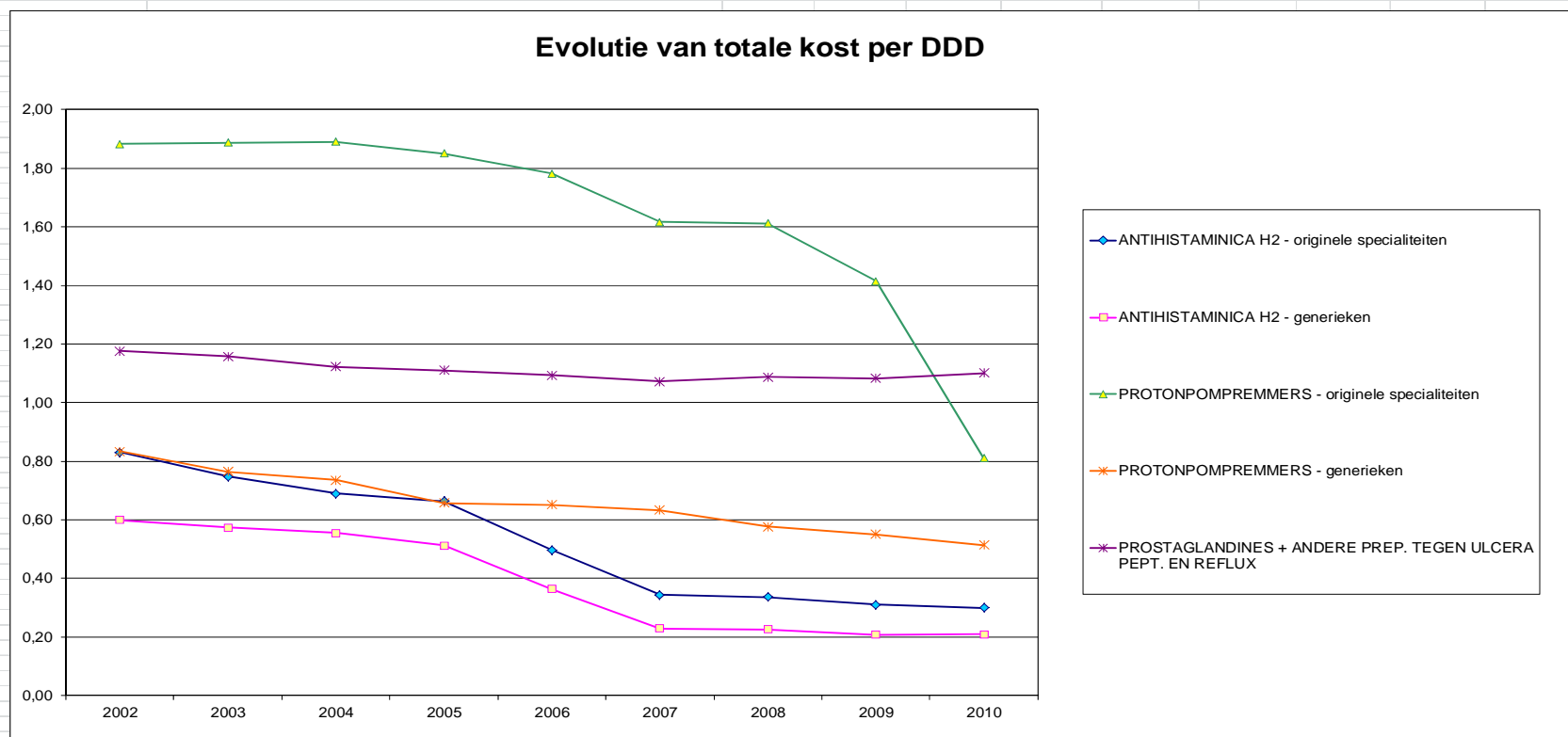
Tabel 3.3.8. a Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Maagzuursecretieremmers (A02B) – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
A02BA - originele specialiteiten	ANTIISTAMINICA H2 - originele specialiteiten	22.577.848	18.452.195	17.296.415	19.155.957	21.797.409	22.888.065	24.149.304	22.568.681	21.040.365
A02BA - generieken	ANTIISTAMINICA H2 - generieken	19.507.581	14.918.605	12.796.752	19.518.456	28.840.731	28.085.947	28.440.932	26.808.991	24.505.420
A02BC - originele specialiteiten	PROTONPOMPREMMERS - originele specialiteiten	67.046.646	63.549.460	52.959.578	48.806.399	47.082.657	47.756.658	53.232.169	36.569.842	23.409.609
A02BC - generieken	PROTONPOMPREMMERS - generieken	1.201.927	43.427.209	88.662.616	94.107.510	86.113.872	113.218.173	156.929.074	210.194.500	246.908.092
A02BB + A02BX	PROSTAGLANDINES + ANDERE PREP. TEGEN ULCERA PEPT. EN REFLUX	6.161	5.170	5.442	4.197	3.225	3.842	3.751	2.526	391
Totaal		110.340.163	140.352.640	171.720.803	181.592.519	183.837.893	211.952.685	262.755.230	296.144.541	315.863.877

Tabel 3.3.8. b Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Maagzuursecretieremmers (A02B) – gemiddelde kost per DDD

ATC	Chemische subgroep	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
A02BA - originele specialiteiten	ANTIISTAMINICA H2 - originele specialiteiten	0,83	0,75	0,69	0,66	0,50	0,34	0,34	0,31	0,30
A02BA - generieken	ANTIISTAMINICA H2 - generieken	0,60	0,57	0,56	0,51	0,36	0,23	0,23	0,21	0,21
A02BC - originele specialiteiten	PROTONPOMPREMMERS - originele specialiteiten	1,88	1,89	1,89	1,85	1,78	1,62	1,61	1,41	0,81
A02BC - generieken	PROTONPOMPREMMERS - generieken	0,83	0,76	0,73	0,66	0,65	0,63	0,58	0,55	0,51
A02BB + A02BX	PROSTAGLANDINES + ANDERE PREP. TEGEN ULCERA PEPT. EN REFLUX	1,18	1,16	1,12	1,11	1,09	1,07	1,09	1,08	1,10
	Totaal	1,43	1,25	1,07	0,96	0,88	0,77	0,73	0,61	0,50

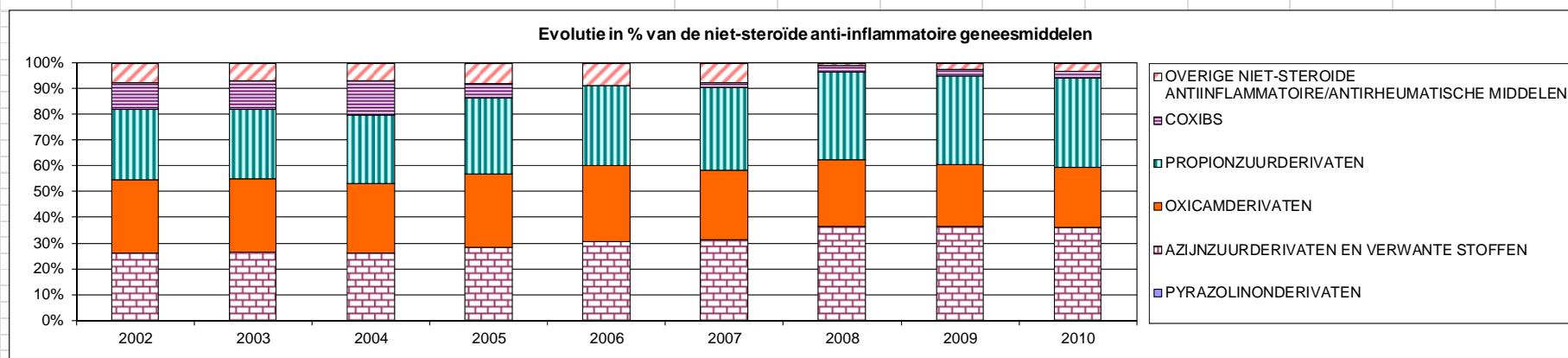
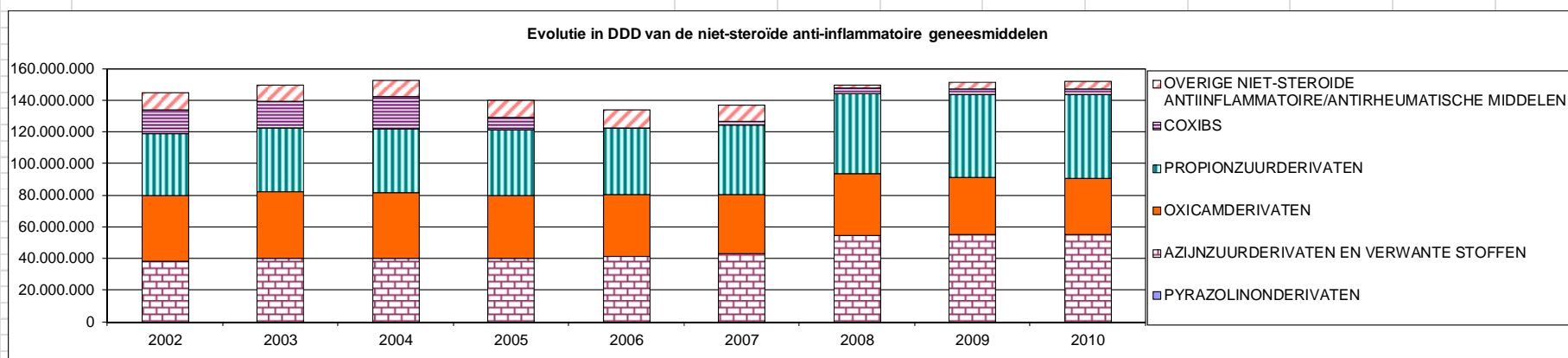
3.3.9 Niet-steroidale anti-inflammatoire geneesmiddelen (tabel 3.3.9)

In 2010 werd een lichte stijging in volume van de niet-steroidale anti-inflammatoire geneesmiddelen vastgesteld. Deze stijging is te wijten aan een verhoging van het aantal voorschriften van de propionzuurderivaten alsook aan het opnieuw vergoedbaar worden van sommige COXIB's.

Het voorschrijfvolume (in DDD) van de azijnzuurderivaten en de oxicams is licht achteruitgegaan.

Tabel 3.3.9 Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Niet-steroïdale anti-inflammatoire geneesmiddelen (M01A) – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
M01AA	PYRAZOLINONDERIVATEN	141.847	133.357	121.816	108.140	104.884	103.494	27.430		
M01AB	AZIJNZUURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	37.985.872	39.784.736	39.772.921	39.837.535	41.137.476	42.791.801	54.502.210	55.059.768	54.947.511
M01AC	OXICAMDERIVATEN	41.177.610	42.266.269	41.471.131	39.944.203	39.131.448	37.371.904	38.683.136	36.252.073	35.429.930
M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	39.586.983	40.157.913	40.244.008	41.119.607	41.897.105	44.036.930	50.992.108	52.258.006	53.002.148
M01AH	COXIBS	14.984.792	16.930.491	20.380.585	8.106.766	28	2.220.501	3.436.321	3.713.548	3.843.850
M01AX	OVERIGE NIET-STEROIDE ANTIINFLAMMATOIRE/ANTIRHEUMATISCHE MIDDELEN	10.740.877	10.019.604	10.331.478	10.963.726	11.369.225	10.502.013	1.600.719	3.729.496	4.665.286
	Totaal	144.617.981	149.292.371	152.321.938	140.079.978	133.640.166	137.026.644	149.241.925	151.012.890	151.888.725

4. CONCLUSIE EN PERSPECTIEVEN

In deze veertiende uitgave van de 'Farmaceutische Kengetallen van de Farmaceutische Verstrekkingen in de Ambulante Praktijk' heeft u kennis gemaakt met een beperkt gedeelte van de informatie die in het jaar 2010 werd ingezameld in het kader van Farmanet.

Nieuw voor deze uitgave is ook dat, naast gegevens met betrekking tot het voorgeschreven geneesmiddel en de voorschrijver, gegevens over de patiënt beschikbaar zijn. Dit heeft ons ondermeer toegelaten om het aantal patiënten te berekenen die in België in behandeling is voor diabetes. Tevens hebben wij in diezelfde patiëntengroep kunnen tonen hoeveel patiënten worden behandeld met lipidenverlagende middelen. Deze enkele voorbeelden die wij geven in de huidige uitgave van de Kengetallen moeten aantonen dat wij in België beschikken over een uniek gegevensbestand met betrekking tot het geneesmiddelenvoorschrift. Om dit bestand optimaal te exploiteren, stelt het RIZIV gegevens ter beschikking van wetenschappelijke organisaties met het oog op het verrichten van onderzoek op het gebied van farmaco-epidemiologie en farmaco-economie⁶.

Als we naar de kost kijken, valt onmiddellijk op dat zowel bij algemeen geneeskundigen als specialisten de volgende klassen geneesmiddelen een belangrijke plaats innemen, met name de cholesterolverlagende geneesmiddelen, de antihypertensiva (met de selectieve bètablokkers, de calciumantagonisten, de ACE-remmers en de sartanen), de antidepressiva van het type serotonine-heropname-remmers en de protonpompremmers.

Het Comité voor de Evaluatie van de Medische Praktijk inzake Geneesmiddelen in samenspraak met de Minister en het RIZIV organiseert dan ook twee maal per jaar een consensus conferentie. Deze bijeenkomsten hebben tot doel om de voorschrijver therapeutische richtlijnen aan te reiken die enerzijds gestoeld zijn op wetenschappelijke evidentie maar tevens gericht zijn op de Belgische praktijk.

Van de volgende consensusvergaderingen is het verslag van de jury beschikbaar op <http://www.riziv.fgov.be/drug/nl/statistics-scientific-information/consensus/index.htm>

- *De plaats van geneesmiddelen bij chronisch perifeer arterieel lijden*
- *De plaats van geneesmiddelen in de behandeling van arteriële hypertensie*
- *Doelmatig gebruik van antibiotica bij acute infecties van neus-keel-oren en de onderste luchtweg in de ambulante praktijk.*
- *Het doelmatig gebruik van geneesmiddelen bij astma.*
- *Het doelmatig gebruik van antibiotica bij acute enteritis en bij acute urogenitale infecties in de ambulante praktijk.*
- *Het doelmatig gebruik van de hypolipemiërende geneesmiddelen*
- *Het doelmatig gebruik van niet-gefractioneerde heparines, heparines met laag moleculair gewicht en orale anticoagulantie bij de preventie en behandeling van veneuze trombo-embolische aandoeningen.*
- *Het doelmatig gebruik van zuurremmers bij gastro-oesofagale reflux en dyspepsie*

⁶ Meer informatie over een aanvraag van Farmanetgegevens is te vinden op de RIZIV-website:

<http://www.riziv.fgov.be/drug/nl/statistics-scientific-information/pharmanet/request/index.htm>

- *Het doelmatig gebruik van de orale antidiabetica*
- *Doelmatige behandeling van gecompliceerde hypertensie*
- *Het doelmatig gebruik van niet-steroïdale anti-inflammatoire farmaca*
- *De doelmatige behandelingen voor de preventie van breuken ten gevolge van osteoporose*
- *Het doelmatig gebruik van geneesmiddelen bij de behandeling van dementie bij ouderen*
- *Het doelmatig gebruik van antidepressiva bij de behandeling van depressie*
- *Het doelmatig gebruik van geneesmiddelen bij de behandeling van stabiele angor*
- *Het doelmatig gebruik van antidepressiva in de behandeling van andere indicaties dan stemmingsstoornissen*
- *Het doelmatig gebruik van geneesmiddelen bij de behandeling van pijn in de ambulante zorg*
- *Het doelmatig gebruik van insulines, als monotherapie of als combinatietherapie met orale antidiabetica, bij de behandeling van diabetes*
- *Het doelmatig gebruik van geneesmiddelen bij hartfalen in de ambulante behandeling*
- *Het doelmatig gebruik van geneesmiddelen bij de preventie van cardiovasculaire aandoeningen*
- *Het doelmatig gebruik van geneesmiddelen bij de behandeling van migraine*
- *Doelmatig gebruik van medische interventies bij de aanpak van influenza in de ambulante sector*
- *Doelmatige behandeling van allergische aandoeningen (rhinoconjunctivitis, astma, anafylaxie op hymenopteragif), anafylaxie en angio-oedeem*
- *Doelmatige behandelingen van benigne en maligne prostaatpathologieën*

Van de volgende recente consensusvergaderingen zullen de verslagen eerstdaags beschikbaar zijn :

- *Doelmatige behandeling van COPD*
- *Doelmatige medicamenteuze aanpak bij preventie en bij behandeling van cerebrovasculaire pathologieën in de eerstelijnsgezondheidszorg*
- *Doelmatige medicamenteuze behandeling bij type 2-diabetes in de eerstelijnsgezondheidszorg*

BIJLAGE 1: Hergroepering van de voorschrijvers volgens hun erkenningscodenummer

Groep	Omschrijving van de groep	Hergroepering	Erkeningscodenummer	Aantal voorschrijvers 2010
1008	Geneesheren ingeschreven na 31 december 2004	Huisartsen	1000	613
1010	Algemeen geneeskundigen	Huisartsen	1.001+1.002	1.775
1011	Geneesheren ingeschreven vóór 31 december 2004	Huisartsen	1.009	701
1015	Algemeen geneeskundigen in opleiding	Huisartsen	1.005+1.006	622
1020	Bijgeschoolde algemeen geneeskundigen	Huisartsen	1.003+1.004	15.607
1025	Bijgeschoolde algemeen geneeskundigen met een erkenning voor revalidatie	Huisartsen	1.007+1.008	2
1100	Stagedoend geneesheren	Specialisten	1.0xx	3.233
1110	Specialisten voor anesthesiologie	Specialisten	1.100	1.985
1121	Specialisten voor heelkunde of voor heelkunde met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.140+1.153	1.643
1122	Specialisten voor neurochirurgie of voor neurochirurgie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.170+1.174	193
1123	Specialisten voor plastische heelkunde	Specialisten	1.210	243
1130	Specialisten voor gynaecologie	Specialisten	1.340	1.630
1140	Specialisten voor oftalmologie of voor oftalmologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.370+1.374	1.189
1150	Specialisten voor oto-rhino-laryngologie of voor ORL met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.410+1.414	729
1160	Specialisten voor urologie of voor urologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.450+1.454	432
1170	Specialisten voor orthopedie of voor orthopedie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.480+1.494	1.078
1180	Specialisten voor dermato-venereologie	Specialisten	1.550	798
1191	Specialisten voor inwendige geneeskunde of voor inwendige geneeskunde met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.580+1.584	1.419
1192	Specialisten voor pneumologie of voor pneumologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.620+1.624	496
1193	Specialisten voor gastro-enterologie	Specialisten	1.650	665
1200	Specialisten voor kindergeneeskunde of voor kindergeneeskunde met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.690+1.694	1.685
1210	Specialisten voor cardiologie of voor cardiologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.730+1.734	1.112
1220	Specialisten voor neuropsychiatrie, voor neurologie, voor psychiatrie met of zonder erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.760+1.770+1.780+ 1.764+1.774+1.784	2.699
1231	Specialisten voor reumatologie of voor reumatologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.790+1.794	252
1232	Specialisten voor fysische geneeskunde of voor fysische geneeskunde met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.830+1.834	530
1240	Specialisten voor klinische biologie of voor klinische biologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.860+1.862	671
1250	Specialisten in de pathologische anatomie	Specialisten	1.870	293
1261	Specialisten in de röntgendiagnose	Specialisten	1.930	1.605
1262	Specialisten voor radio- en radiumtherapie of voor radio- en radiumtherapie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.960+1.964	220
1270	Specialisten in de nucleaire geneeskunde of specialisten met een dubbele erkenning waarvan één de nucleaire geneeskunde is	Specialisten	1.970+1.9710 tot 1.995+1.793+1.965+ 1.996+1.997	340
1124	Specialisten in geriatrie	Specialisten	1.180+1.183+1.581+ 1.586	310
1186	Specialisten in endocrino-diabetologie	Specialisten	1.583	237
1185	Specialisten in de geriatrie en endocrino-diabetologie	Specialisten	1.573	16
1960	Specialisten voor medische oncologie	Specialisten	1.660	199
1280	Andere specialisten	Specialisten	1.xxx	1.090
1310	Doctors in de geneeskunde die daarbij licentiaat in de tandheelkunde zijn	Tandartsen	3.004	88
1311	Tandartsen	Tandartsen	3.001+3.002+3.003	7.396
1312	Tandartsen gespecialiseerd in parodontologie of ortodontie (en in opleiding)	Tandartsen	3.006 + 3.060+3.007+3.070	527
1320	Specialisten voor stomatologie	Tandartsen	1.520+3.005	454
TOTAAL :				54.777

**BIJLAGE 2: werkzame bestanddelen per jaar van eerste inschrijving op de lijst van de
voegbare farmaceutische specialiteiten – jaren 1994-2010**

Pag. 1

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van eerste inschrijving
A02BC03	LANSOPRAZOL	1994
A04AA03	TROPISETRON	1994
B01AB10	TINZAPARINE	1994
D01BA02	TERBINA FINE	1994
D07AC14	METHYLPREDNISOLON ACEPONAAT	1994
J01CR05	PIPERACILLINE MET ENZYMMER	1994
J01MA08	FLEROXACINE	1994
J05AF02	DIDANOSINE	1994
L03AA03	MOLGRAMOSTIM	1994
N06AG02	MOCLOBEMIDE	1994
R03BA03	FLUNISOLIDE	1994
C01DA14	ISOSORBIDEMONONITRAAT	1995
C07BB07	BISOPROLOL MET THIAZIDEN	1995
C09AA07	BENAZEPRIL	1995
C09BA06	QUINAPRIL MET DIURETICA	1995
C10AD06	ACIPIMOX	1995
D03AX24	Comfeel plaques	1995
D07AC13	MOMETASON	1995
D07XA01	HYDROCORTISON	1995
G01AF15	BUTOCONAZOL	1995
G03FB06	MEDROXYPROGESTERON MET OESTROGENEN	1995
J01DE01	CEFEPIME	1995
J01FA10	AZITROMYCINE	1995
J01FA13	DIRITHROMYCINE	1995
J05AF03	ZALCITABINE	1995
J07AG01	HAEMOPHILUS INFLUENZA E B, GEZUIVERD ANTIGEENCONJUGAAT	1995
J07AG52	HAEMOPHILUS INFLUENZA E B, COMBINATIEPREP. MET PERTUSSIS EN TOXOIDEN	1995
L01CD01	PACLITAXEL	1995
L03AA10	LENOGRASTIM	1995
M05BA02	CLODRONINEZUUR	1995
N03AX09	LAMOTRIGINE	1995
R03AC12	SALMETEROL	1995
R03BA05	FLUTICASON	1995
S01EX01	GUANETHIDINE	1995
V03AF04	CALCIUMLEVOFOLINAAT	1995
V08CA03	GADODIAMIDE	1995
C07FB02	METOPROLOL EN OVERIGE ANTIHYPERTENSIVA	1996
D03AX31	Duoderm	1996
G03FB01	NORGESTREL MET OESTROGENEN	1996
G03FB05	NORETHISTERON MET OESTROGENEN	1996
H05BA04	ELCANTONINE	1996
M01AX17	NIMESULIDE	1996
N02AX02	TRAMADOL	1996
N02CC01	SUMATRIPTAN	1996
N05AX08	RISPERIDON	1996
R05CB13	DORNASE ALFA (DESOXYRIBONUCLEASE)	1996
S01CA07	FLUORMETHOLON MET ANTIMICROBIELE MIDDELEN	1996
S01ED06	BEFUNOLOL	1996

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van eerste inschrijving
A02BC02	PANTOPRAZOL	1997
C09BA05	RAMPRIL MET DIURETICA	1997
C09BA08	CILAZAPRIL MET DIURETICA	1997
C09BA09	FOSINOPRIL MET DIURETICA	1997
C09CA01	LOSARTAN	1997
C10AA04	FLUVASTATINE	1997
D01AC13	OMOCONAZOL	1997
D05AX02	CALCIPOTRIOL	1997
D07AC17	FLUTICASON	1997
G01AF16	OMOCONAZOL	1997
J01DH02	MEROPENEM	1997
J01FA11	MIOCAMYCINE	1997
J05AE01	SAQUINAVIR	1997
J05AE02	INDINAVIR	1997
J05AE03	RITONAVIR	1997
J05AF04	STAVUDINE	1997
J05AF05	LAMIVUDINE	1997
J07CA02	DIFTERIE - KINKHOEST - POLIOMYELITIS - TETANUS	1997
L01BB05	FLUDARABINE	1997
L01CD02	DOCETAXEL	1997
L03AB08	INTERFERON BETA-1B	1997
M01AC06	MELOXICAM	1997
M05BA05	TILDURONINEZUUR	1997
N02AB03	FENTANYL	1997
N03AX10	FELBAMAAT	1997
N05AH02	CLOZAPINE	1997
N06AX16	VENLAFAXINE	1997
P01AX06	ATOVAQUON	1997
S01AX17	LOMEFLOXACINE	1997
S01BC03	DICLOFENAC	1997
S01BC05	KETOROLAC	1997
S03AA07	CIPROFLOXACINE	1997
V08AB10	JOMEPROL	1997
A02BA07	RANITIDINEBISMUTCITRAAT	1998
A16AB01	ALGLUCERASE	1998
B01AD07	RETEPLASE	1998
C09AA10	TRANDOLAPRIL	1998
C09CA03	VALSARTAN	1998
C09CA04	IRBESARTAN	1998
C10AA05	ATORVASTATINE	1998
D01AC14	SERTACONAZOL	1998
J01GB11	ISEPAMICINE	1998
J01MA10	RUFLOXACINE	1998
J05AB09	FAMCICLOVIR	1998
J05AE04	NELFINAVIR	1998
J05AG01	NEVIRAPINE	1998
L01BA03	RALTITREXED	1998
L02BB03	BICALUTAMIDE	1998
L03AB07	INTERFERON BETA-1A	1998
L04AA05	TACROLIMUS	1998
L04AA06	MYCOFENOLZUUR	1998
M01AB16	ACECLOFENAC	1998
M05BA04	ALENDRONINEZUUR	1998
R06AX22	EBASTINE	1998
R06AX26	FEXOFENADINE	1998
S01BA13	RIMEXOLON	1998
S01CC01	DICLOFENAC MET ANTIMICROBIELE MIDDELEN	1998
V08AB11	IOBITRIDOL	1998

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van eerste inschrijving
A10BB12	GLIMEPIRIDE	1999
C02AC05	MOXONIDINE	1999
C08CA13	LERCANIDIPINE	1999
C09CA02	EPROSARTAN	1999
C09CA06	CANDESARTAN	1999
C09CA07	TELMISARTAN	1999
C09DA01	LOSARTAN MET DIURETICA	1999
C09DA03	VALSARTAN MET DIURETICA	1999
C09DA04	IRBESARTAN MET DIURETICA	1999
C10AA06	CERIVASTATINE	1999
D05AX04	TACALCITOL	1999
G02CB03	CABERGOLINE	1999
G03GA05	FOLLITROPINE ALFA	1999
G03GA06	FOLLITROPINE BETA	1999
H01CB03	LANREOTIDE	1999
J04AB04	RIFABUTINE	1999
J05AB11	VALACICLOVIR	1999
J05AF30	COMBINATIEPREPARATEN	1999
L01XX14	TRETINOINE	1999
L02BA02	TOREMIFEN	1999
L02BG03	ANASTROZOL	1999
L02BG04	LETROZOL	1999
L03AB03	INTERFERON GAMMA	1999
N03AX11	TOPIRAMAAT	1999
N03AX12	GABAPENTINE	1999
N04BC04	ROPINIROL	1999
N05AH03	OLANZAPINE	1999
N06AX18	REBOXETINE	1999
N07XX02	RILUZOL	1999
R01AD08	FLUTICASON	1999
R03AC13	FORMOTEROL	1999
R03AK04	SALBUTAMOL MET ANDERE MIDDELEN VOOR OBSTRUCTIEVE LUCHTWEGAANDOENINGEN	1999
R03DC01	ZAFIRLUKAST	1999
R06AX25	MIZOLASTINE	1999
V03AF05	AMIFOSTIN	1999
A07EA06	BUDESONIDE (RECTAAL)	2000
A07EC04	BALSALAZIDE	2000
A10AB04	INSULINE LISPRO	2000
A16AA04	MERCAPTAMINE	2000
B01AB09	DANAPAROID	2000
B01AC30	COMBINATIEPREPARATEN	2000
B02BD09	NONACOG ALFA	2000
D03AX09	CRILANOMEER	2000
G03DB04	NOMEGESTROL	2000
J01MA12	LEVOFLOXACINE	2000
L03AB09	INTERFERON ALFA CON-1	2000
L03AC01	ALDESLEUKINE	2000
M01AB55	DICLOFENAC, COMBINATIEPREPARATEN	2000
N03AG06	TIAGABINE	2000
N04BC05	PRAZIPEXOL	2000
N04BX02	ENTACAPON	2000
S01EE01	LATANOPROST	2000
V08AB09	JODIXANOL	2000

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van eerste inschrijving
A02BC04	RA BEPRAZOL	2001
A10BX02	REPAGLINIDE	2001
B01AC04	CLOPIDOGREL	2001
C07AB12	NEBIVOLOL	2001
C09DA06	CANDESARTAN MET DIURETICA	2001
G03XC01	RA LOXIFEN	2001
J05AG03	EFA VIRENZ	2001
L01AX03	TEMOZOLOMIDE	2001
L02BG06	EXEMESTAAN	2001
M01AH01	CELECOXIB	2001
M01AH02	ROFECOXIB	2001
N06AX11	MIRTAZAPINE	2001
N07BB03	ACAMPROSAAT	2001
R01AD09	MOMETASON	2001
R03AK06	SALMETEROL MET ANDERE MIDDELEN VOOR OBSTRUCTIEVE LUCHTWEGAANDOENINGEN	2001
R03DC03	MONTELUKAST	2001
V08CA08	GADOBEENZUUR	2001
A02BC05	ESOMEPRAZOL	2002
A10AB05	INSULINE ASPART	2002
A10BG02	ROSIGLITAZON	2002
A10BG03	PIOGLITAZON	2002
C08CA12	BARNIDIPINE	2002
C09BA04	PERINDOPRIL MET DIURETICA	2002
D05AX03	CALCITRIOL	2002
D06BB10	IMIQUIMOD	2002
J01FA15	TELITHROMYCINE	2002
J01MA14	MOXIFLOXACINE	2002
J05AE05	AMPRENAVIR	2002
J05AE06	LOPINAVIR	2002
J05AF06	ABACAVIR	2002
L01BC06	CAPECITABINE	2002
L01BC53	TEGAFUR, COMBINATIEPREPARATEN	2002
L01XD02	VERTEPORFINE	2002
L01XX28	IMATINIB	2002
L03AB10	PEGINTERFERON ALFA-2B	2002
L03AX13	GLATIRAMER ACETAAT	2002
L04AA10	SIROLIMUS	2002
L04AA11	ETANERCEPT	2002
L04AA13	LEFLUNOMIDE	2002
M05BA07	RISEDRONINEZUUR	2002
N03AF02	OXCARBAZEPINE	2002
N03AX14	LEVETIRACETAM	2002
N05AH04	QUETIAPINE	2002
N05AL05	AMISULPRIDE	2002
N05AL10	Levosulpiride	2002
N06DA02	DONEPEZIL	2002
N06DA03	RIVASTIGMINE	2002
N06DA04	GALANTAMINE	2002
R03AK07	FORMOTEROL MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. AANDOENINGEN V D LUCHTWEGEN	2002
R06AE09	LEVOCETIRIZINE	2002
R06AX27	DESLORATADINE	2002
S01EA05	BRIMONIDINE	2002
S01EC03	DORZOLAMIDE	2002
S01EC04	BRINZOLAMIDE	2002
S01EE04	TRAVOPROST	2002
V03AE02	SEVELAMER	2002

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van eerste inschrijving
A10AD05	INSULINE ASPART	2003
A10BD02	METFORMINE MET SULFONYLUREUMDERIVATEN	2003
C09DA07	TELMISARTAN EN DIURETICA	2003
C10AA07	ROSUVASTATINE	2003
D05AC01	DITRANOL	2003
D05AX05	TAZAROTEEN	2003
D11AX15	PIMECROLIMUS	2003
G04BD07	TOLTERODINE	2003
J02AC03	VORICONAZOL	2003
J05AB14	VALGANCICLOVIR	2003
J05AF07	TENOFOVIR DISOPROXIL	2003
L03AB11	PEGINTERFERON ALFA-2A	2003
M01AE12	OXAPROZINE	2003
N02AX52	TRAMADOL, COMBINATIEPREPARATEN	2003
N02BE01	PARACETAMOL	2003
N06AB10	ESCITALOPRAM	2003
N06DX02	GINKGO BILOBA	2003
S01EE03	BIMATOPROST	2003
A10AE04	INSULINE GLARGINE	2004
A10BD03	METFORMINE MET ROSIGLITAZON	2004
A16AB03	AGALSIDASE ALFA	2004
A16AB04	AGALSIDASE BETA	2004
A16AB05	LARONIDASE	2004
B05XB02	ALANYLGLUTAMINE	2004
C02KX01	BOSENTAN	2004
C09CA08	OLMESARTAN MEDOXOMIL	2004
C10AX09	EZETIMIB	2004
D11AX14	TACROLIMUS	2004
H01AX01	PEGVISOMANT	2004
J05AF08	ADEFOVIR DIPVOXIL	2004
J05AX07	ENFUVRTIDE	2004
L01XD03	METHYLAMINOLEVULINAAT	2004
L03AA13	PEGFILGRASTIM	2004
L04AA17	ADALIMUMAB	2004
M01AH03	VALDECOXIB	2004
M01AH05	ETORICOXIB	2004
N01AX13	STIKSTOFOXIDE	2004
N02AA03	HYDROMORFON	2004
N04BA03	LEVODOPA MET DECARBOXYLASEREMMER EN COMT-REMMER	2004
N06BA04	METHYLFENIDAAT	2004
N06BA07	MODAFINIL	2004
N06DX01	MEMANTINE	2004
N07BA02	BUPROPION	2004
R03BB04	TIOTROPIUM BROMIDE	2004
L01XX35	ANAGRELIDE	2005
N05AX12	ARIPIRAZOL	2005
B05AA	BLOEDVERVANGINGSMIDDELEN EN PLASMA-EIWITFRACTIES	2005
L01XX32	BORTEZOMIB	2005
G03HB01	CYPROTERON MET OESTROGENEN	2005
V03AC02	DEFERIPRON	2005
J05AF09	EMTRICITABINE	2005
C09DA02	EPROSARTAN MET DIURETICA	2005
L04AA18	EVEROLIMUS	2005
J05AE07	FOSAMPRENAVIR	2005
L01AD05	FOTEMUSTINE	2005
M05BA06	IBANDRONINEZUUR	2005
A10AE05	INSULINE DETEMIR	2005
L01XD05	TEMOPORFINE	2005
V08DA05	ZWAVELHEXAFLUORIDE	2005

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van eerste inschrijving
A07EA07	BECLOMETASON	2006
A10AD04	INSULINE LISPRO	2006
A16AA05	CARGLUMINEZUUR	2006
D05AX52	CALCIPOTRIOL, COMBINATIEPREPARATEN	2006
H05AA02	TERIPARATIDE	2006
J05AE08	ATAZANAVIR	2006
J05AE09	TIPRANAVIR	2006
J06BB16	PALIVIZUMAB	2006
J07BH01	ROTA VIRUS, LEVEND, VERZWAKT	2006
L01XC06	CETUXIMAB	2006
M05BB03	ALENDRONINEZUUR MET COLECALCIFEROL	2006
N03AX16	PREGABALINE	2006
N04BD02	RASAGILINE	2006
N04BX01	TOLCAPON	2006
N06AX21	DULOXETINE	2006
R03DX05	OMALIZUMAB	2006
A10AB06	INSULINE GLULISINE	2007
A16AB07	ALGLUCOSIDASE ALFA	2007
B01AE06	BIVALIRUDINE	2007
C09BB05	RAMIPRIL MET FELODIPINE	2007
C09DA08	OLMESARTAN MEDOXOMIL MET DIURETICA	2007
C09DB01	VALSARTAN MET AMLODIPINE	2007
C10BA02	SIMVASTATINE MET EZETIMIB	2007
G01AF12	FENTICONAZOL	2007
G04BD08	SOLIFENACINE	2007
G04BD10	DARIFENACINE	2007
G04BE03	SILDENAFIL	2007
H05AA03	PARATHYROIDHORMOON	2007
H05BX01	CINACALCET	2007
J01AA12	TIGECYCLINE	2007
J05AE10	DARUNAVIR	2007
J05AF10	ENTECAVIR	2007
J07BM01	PAPILLOMAVIRUS (TYPES 6, 11, 16, 18)	2007
L01XE04	SUNITINIB	2007
L01XE05	SORAFENIB	2007
L01XE06	DASATINIB	2007
L01XX25	BEXAROTEN	2007
L03AX11	TASONERMINE	2007
L04AA23	NATALIZUMAB	2007
M01AH06	LUMIRACOXIB	2007
M01AX01	NABUMETON	2007
M05BX03	STRONTIUMRANELAAT	2007
N02AA05	OXYCODON	2007
N05AE03	SERTINDOL	2007
S01LA03	PEGAPTANIB	2007
S01LA04	RANIBIZUMAB	2007
S01XA17	LOMEFLOXACIN	2007
V03AC03	DEFERASIROX	2007
V03AE03	LANTHAANCARBONAAT	2007
V03AF02	DEXRAZOXAN	2007
V03AF08	PALIFERMIN	2007

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van eerste inschrijving
A04AA05	PALONOSETRON	2008
A10BH01	SITAGLIPTINE	2008
A10BX04	EXENATIDE	2008
A16AB08	GALSULFASE	2008
A16AB09	IDURSULFASE	2008
B01AC06	ACETYLSALICYLZUUR	2008
B03XA03	METHOXY-POLYETHYLEENGLYCOL-EPOETINE BETA	2008
C01EB17	IVABRADINE	2008
C02KX03	SITAXENTAN	2008
C09XA02	ALISKIREN	2008
H01AC03	MECASERMINE	2008
J02AC04	POSACONAZOL	2008
J05AX08	RALTEGRAVIR	2008
J05AX09	MARAVIROC	2008
J07BM02	PAPILLOMAVIRUS (TYPES 16, 18)	2008
L01BB06	CLOFARABINE	2008
L01BB07	NELARABINE	2008
L01XC07	BEVACIZUMAB	2008
L01XC08	PANITUMUMAB	2008
L01XE08	NILOTINIB	2008
L01XX23	MITOTAAN	2008
L02BA03	FULVESTRANT	2008
L04AX04	LENALIDOMIDE	2008
M05BC01	DIBOTERMINE ALFA	2008
N07BA03	VARENICLINE	2008
R01AD12	FLUTICASON FUROAAT	2008
V08CA06	GADOVERSETAMIDE	2008
V08CA11	GADOFOSVESET	2008
A06AH01	METHYLNALTREXONBROMIDE	2009
A10BD08	METFORMINE MET VILDAGLIPTINE	2009
A10BH02	VILDAGLIPTINE	2009
B01AE07	DABIGATRAN ETEXILAAAT	2009
B01AX06	RIVAROXABAN	2009
C02KX02	AMBRISENTAN	2009
C09BB02	ENALAPRIL MET LERCANIDIPINE	2009
C09BB04	PERINDOPRIL MET AMLODIPINE	2009
C09DB02	OLMESARTAN MEDOXOMIL MET AMLODIPINE	2009
C09XA52	ALISKIREN MET HYDROCHLOORTHIAZIDE	2009
G02CB04	QUINA GOLIDE	2009
G04BD11	FESOTERODINE	2009
J01DH04	DORIPENEM	2009
J02AX06	ANIDULAFUNGIN	2009
J05AG04	ETRAVIRINE	2009
J05AR03	TENOFOVIR DISOPROXIL EN EMTRICITABINE	2009
J05AR06	EMTRICITABINE, TENOFOVIR DISOPROXIL EN EFAVIRENZ	2009
J07AJ52	PERTUSSIS, GEZUIVERD ANTIGEEEN, MET TOXOIDEN	2009
L01CX01	TRABECTEDINE	2009
M05BB04	RISEDRONINEZUUR MET CALCIUM EN COLECALCIFEROL, SEQUENTIEEL	2009
N01BB02	LIDOCAINE	2009
N05AX13	PALIPERIDON	2009
R06AX28	RUPATADINE	2009
V09IB01	INDIUM (111 In) PENTETREOTIDE	2009

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van eerste inschrijving
A10BD07	METFORMINE MET SITA GLIPTINE	2010
A10BH03	SAXA GLIPTINE	2010
A10BX07	LIRA GLUTIDE	2010
A12AA12	CALCIUM ACETAAT, WATERVRIJ	2010
A16AA06	BETAINE	2010
A16AX07	SAPROPTERINE	2010
B01AC09	EPOPROSTENOL	2010
B01AC11	ILOPROST	2010
B01AC22	PRASUGREL	2010
B02BX05	ELTROMBOPAG	2010
C07BB	SELECTIEVE BETA-BLOKKERS MET THIAZIDEN	2010
C07BB12	NEBIVOLOL MET THIAZIDEN	2010
C09DX01	VALSARTAN MET AMLODIPINE EN HYDROCHLOORTHIAZIDE	2010
H01CA03	HISTRELINE	2010
L01XE02	GEFITINIB	2010
L01XE10	EVEROLIMUS	2010
L02BX02	DEGARELIX	2010
L03AX16	PLERIXAFOR	2010
L04AB05	CERTOLIZUMAB PEGOL	2010
L04AB06	GOLIMUMAB	2010
L04AC05	USTEKINUMAB	2010
M01AE52	NAPROXEN MET ESOMEPRAZOL	2010
M05BX04	DENOSUMAB	2010
N03AX17	STIRIPENTOL	2010
N03AX18	LACOSAMIDE	2010
N07XX04	NATRIUM OXYBAAT	2010
V03AB35	SUGAMMADEX	2010